ilke

AYLIK İNCELEME YORUM BELGE DERGİSİ

* Soğuk Savaş Provaları ve Türkiye
* Uluslararası Sendikal Hareket
* Kıbrıs Sorunu / Barış ve Güvenlik
* Silahlanma Yarışına Karşı Askeri Detant için
* TSiP'in 4. Kuruluş Yıldönümü
* TKP' nin Yeni Programı ile ilgili Yanıltma Çabaları Boşunadır

Cilt/9 Temmuz 1978 Sayı 55

ilke

TEMMUZ 1978
Sayı : 55

AYLIK İNCELEME YORUM BELGE DERGİSİ

İÇİNDEKİLER

— Olaylar - Yorumlar - Belgeler 3
— Soğuk Savaş Provaları ve Türkiye / **Refik EVREN** 17
— Uluslararası Sendikal Hareket 28
— Geri Kalmışlık Sorununa Nasıl Son Verilecek? 36
— Kıbrıs Sorunu - Barış ve Güvenlik 46
— Silâhlanma Yarışına Karşı Silâhlanma ve Askeri Detant İçin 51
— Ortadoğu'da Güç İlişkileri ve Yeni Gelişmeler **Hasan Şerif** 66
— TSIP'in 4'üncü Kuruluş Yıldönümü ve Partinin Gelişme Dinamikleri / **İ L K E** 81
— Sendikal Haklar İçin Mücadele Yükseliyor 89
— Türkiye Komünist Partisi'nin Yeni Programı ile İlgili Yanıltma Çabaları Boşunadır 95

Sahibi : Öner Ciravoğlu / Yazıişleri Müdürü : Yusuf H. Çebi / Yazışma adresi : P.K. 71 - İstanbul / Yönetim ve havale adresi: **Öner Ciravoğlu,** Cağaloğlu Başmuhasip Sok. Tan Apt. No. 10/11 İstanbul / Abone Şartları: Yıllık: 200, altı aylık 100 lira. Dış ülkeler için iki katıdır / Dizgi: **Evren Matbaası** / Baskı: **Ören Basımevi** / İlân: Tam sayfa: 500 lira, diğer ilânlar santimi 25 lira / Basıldığı **Tarih : 1 Temmuz 1978**

21 Mayıs 1978'den 21 Haziran 1978'e

22 MAYIS 1978

- Giresun Barosu ve Ordu Çağdaş Hukukçular Derneği, «Siyasal mahkeme» niteliği taşıdığını belirterek, İhtisas Mahkemelerine karşı çıktılar.

23 MAYIS 1978

- ATAŞ Rafinerisini işleten yabancı petrol şirketleri MOBİL ve BP, ATAŞ'a devletçe el konmasına beş gün kala ham petrol ithaline başladılar.
- İçişleri Bakanı Özaydınlı Kars, Elâzığ, Erzincan, Kayseri, Ağrı, Malatya, Diyarbakır ve Antalya'da silâhlı kuvvetlerden bazı birliklerin asayiş birlikleri olarak ayrıldığını açıkladı.
- Yunan Parlamentosu, İtalya ile İyon Denizinde, orta hat esasına göre imzalanan kıta sahanlığı anlaşmasını onayladı.
- Peru'da sendikaların fiyat artışlarını protesto amacıyla genel greve gitmeleri üzerine, askeri hükümet, birçok kentte sokağa çıkma yasağı koydu.

24 MAYIS 1978

- NATO Başkomutanı Haig, Amerika'nın Türkiye'ye karşı uyguladığı ambargonun NATO'nun en ciddi sorunu haline geldiğini söyledi.
- DPT, işçi ücretlerinin dondurulması yolundaki girişimlere karşı çıkarak, özyönetime geçiş sağlayıcı önlemler alınmasını istedi.
- CHP Kadın Kolları, CHP'ye kayıtlı kadınların İKD ve Demokratik Sol Dernekler Federasyonuna üye olmamaları için çağrı yaptı.

26 MAYIS 1978

- Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı'nın yabancı petrol şirketlerine tanıdığı sürenin bitiminden bir gün önce ATAŞ Rafinerisi yeniden tam kapasiteyle çalışmaya başladı.
- Çağdaş Hukukçular Derneği Adana şubesi, İhtisas Mahkemeleri'nin emekçi halkın üzerinde bir baskı mekanizması olacağını belirterek, bu mahkemelerin kurulmasına karşı çıktı.

27 MAYIS 1978

- Manisa'ya bağlı Demirci ilçesinde, komandoların olay çıkarması sonucunda, 1 kişi öldü, 20 kişi yaralandı; TÖB - DER, CHP lokali ve birçok işyeri tahrip edildi.

28 MAYIS 1978

- Türk - İş Genel Başkanı Halil Tunç, ücretlerin sınırlandırılması konusunda, «işçi hareketi bunalımdan çıkmak amacıyla bir süre üzerine düşen fedakârlığa hazırdır» dedi.
- Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Deniz Baytkal: «ATAŞ'ın üretimi şantaj konusu yapmasına izin vermeyeceğiz» dedi.

29 MAYIS 1978

- Gaziantep'te ODTÜ öğrencilerine pusu kuran komandolar iki kadınla bir öğrenciyi öldürdü.
- Maliye Bakanı Müezzinoğlu, «OYAK, fonlarının bir kısmını sınai ve ticari yatırımlara yöneltmek zorunluğundadır» dedi.
- Federal Almanya Başbakanı Schmidt, «Türkiye'ye hem ambargo uygulanıp, hem de ondan NATO'ya karşı vecibelerini yerine getirmesi beklenemez» dedi.
- Japonya Başbakanı Fukuda: «ABD'nin Güneydoğu Asya'da varlığını sürdürmesi, bölgenin barışı için gereklidir.»

30 MAYIS 1978

- Türk - İş Genel Başkanı Tunç, İhtisas Mahkemeleri'nden yana olduklarını söyledi.
- Komando saldırıları sonucunda,

İstanbul, Gaziantep ve Giresun'da üç kişi öldürüldü.

- Başbakan Ecevit, Sovyetler Birliği ile bir siyasi belge imzalanabileceğini söyledi.

1 HAZİRAN 1978

- Sivillerin askeri mahkemelerde yargılanamayacağına ilişkin Anayasa Mahkemesi kararı yürürlüğe girdi.
- IMF ile Mısır arasında, 620 milyon dolarlık kredi anlaşması imzalandı.

2 HAZİRAN 1978

- Türkiye'nin Madrid Büyükelçisi Zeki Kuneralp'in makam otomobiline Madrid'de bilinmeyen kişiler tarafından açılan ateş sonucunda Büyükelçinin eşi ve bir yakını öldü.
- Komandoların eğitim enstitülerinde yoğunlaştırdıkları şiddet eylemleri sonucunda, Urfa'da bir öğretmenle iki öğrenci, Kayseri'de ise POL-DER üyesi bir polis memuru öldürüldü.
- Jeoloji Mühendisleri Odası, hükümetin ATAŞ Rafinerisini devletleştirmesini, petrol arama, üretim ve pazarlama işlerinin kamu kuruluşlarınca yapılmasını istedi.

3 HAZİRAN 1978

- Demokratik Sol Yüksek Öğrenim Derneği, Adana'da «Nükleer Santral'a hayır» kampanyası başlattı.
- Adana Eğitim Enstitüsü'nde sürekli olarak olay çıkartarak öretimi engelleyen 311 komando hakkında tutuklama kararı verildi.
- NATO Başkomutanı Haig, «NATO'nun en önemli sorunu, Türkiye ile Yunanistan arasındaki ilişkilerin normalleştirilmesidir» dedi.

4 HAZİRAN 1978

- Yunanistan Başbakanı Karamanlis, Türkiye ile Yunanistan arasında bir saldırmazlık anlaşması önerdi.
- SSCB resmi haber ajansı TASS, Çin Dışişleri Bakanı'nın Zaire'ye gidişinin Kuzey Atlantik İttifakı'nın Zaire'ye yaptığı müdahaleyi örtbas etmek için kullanılan çirkin bir propaganda olduğunu belirtti.

bir BELGE

NATO'cularla Aynı Koşumda

ÇHC Dışişleri Bakanı Huan Hua'nın Zaire'yi ziyareti, Pekin'in Afrika devletlerinin iç işlerine daha faal şekilde karışmak, Afrika kıtasında yıkıcı ve kışkırtıcı faaliyetlerde bulunmak niyetinde olduğunu kanıtladı.

Huan Hua Kinşasa'da, ABD ve öteki NATO ülkelerinin yanısıra Çin'in de bugünkü Zaire rejimini askeri bakımdan destekleyeceğini ima

etti. Zaten Çin-Zaire görüşmelerinde de başlıca konu Çin'in silah teslimatı idi. Onurunc düzenlenen kabul töreninde konuşan Huan Hua yine Kinşasa makamlarına «maddi ve manevi destek» vaat etti ve Zaireli liderlerin bu yardımı gerektiği gibi değerlendireceklerini ve Çin'le daha sıkı işbirliği yaparak onun sesine kulak vereceklerini umduğunu söyledi. Pekinli gizli ajanın açıklamasından, Çinli yöneticilerin ABD ve onun NATO'daki müttefiklerinin «Batı Afrika'nın bu en önemli stratejik bölgesinde kök salmak» için yaptıkları müdahale sonucu oluşan karışık durumdan yararlanmaya çalıştıklarını anlamak pek de zor değildir.

Huan Hua'nın Zaire'de yaptığı açıklamaların, daha birkaç gün önce BMT Genel Kurulu'nun silâhsızlanma özel toplantısında söylediği sözlere tamamen ters düşmesinden ve onları çürütmesinden dolayı sıkılmadığı ortadadır. ÇHC Dışişleri Bakanı Genel Kurul'da yaptığı konuşmada, «küçük ya da büyük ülkelerin iç işlerine karışılmasına izin verilmemesi gerektiğini» söyledi yabancı topraklardaki tüm yabancı askerlerin çıkarılmasını ve asker. üslerin kaldırılmasını savundu. Yine aynı ikiyüzlülükle sözde Pekin'in askeri ayrıcalık amacıyla öteki ülkelere askeri yardımda bulunmasına her zaman karşı olduğunu ve hiç kimseye böyle bir yardımda bulunmadığını ileri sürdü.

Huan Hua'nın ziyaretinden sonra, daha 1977 yılında Kinşasa'ya gönderilmeye başlanan Çin silhlarının sayısının en yakın zamanda artacağı, Çin'in Zaire'deki varlığının güçleneceği ve burada geçen olaylara karışacağı anlaşılıyor. Kinşasa'da konuşan Huan Hua, Zaire'deki olayları «Afrika halkları için olumlu olaylar» şeklinde karakterize etti, ayaklananlar üzerinde kazanılan «zafer»e hayran kalıyor? Hangi durumu Afrika halkları için «olumlu» olarak niteliyor?

Bütün dünya Zaire'deki kiralık askerlerin yaptığı müdahalelerin gerçek örgütleyicilerinin ve bu müdahaleyi esinleyenlerin ABD ile onun NATO'daki müttefikleri olduğunu biliyor. Özellikle Pentagon ve Kuzey Atlantik Birliği'nin silah depolarından sağlanan silahlarla tepeden tırnağa donanan Fransız ve Belçikalı paraşütçüler, Şaba eyaletinde kitlesel katliamlarda bulundular. Huan Hua, Kolvozi'yi görürse buna inanacaktır. Ama o gözle görülür olguların aksine, eskiden olduğu gibi, tüm suçu Küba, Sovyetler Birliği ve öteki sosyalist ülkelere yüklüyor. Oysa emperyalistler ve onların yardakçıları, Zaire'nin iç işlerine karışmaya devam ediyorlar ve Washington tarafından kurulan «hava köprüsü»nün yardımıyla Afrika'ya silâh ve askeri donatım aktarıyorlar, Afrikalıların elleriyle Afrika halklarının ulusal kurtuluş hareketinin üstesinden gelmek için bir tenkil müfrezesi kurma düşüncesini gerçekleştirmeye çalışıyorlar. Çin yöneticileri bütün bunları «olumlu» olarak niteliyorlar. Pekinli liderlerin de emperyalistlerin bu tür katliamlarına seve seve katılacakları anlaşılıyor. Avrupa'daki NATO askerlerine kumanda eden Heig'in sözlerine göre

NATO'nun 16. üyesi olan Çin, bu blokun Afrika'daki faaliyetlerinin genişletilmesine ve kendi hegemonyacı niyetlerini gerçekleştirmek amacıyla bu bölgede «NATO'nun Afrika şubesi»nin kurulmasına ilişkin planarı destekliyor. Küba temsilcisi V. Linares BMT Genel Kurulu silahsızlanma özel toplantısında Pekin'in Afrika halklarının düşmanlarını müttefik olarak seçmesinin, Çin ve ABD ile öteki ülkelerin gerici güçleri arasında bir «şeytan birliği» kurma girişimi olduğunu açıkladı ve bu yüz kızartıcı birliğin Afrika'yı yeniden sömürge durumuna getirmek için Afrika halklarının iç işlerine müdahaleye hazırlama amacını güttüğünü belirtti. Şeklen biraz kaba ama özünde doğru bir tanımlama.

Çin yönetiminin Zaire'deki olaylarla ilgili tutumu, bugün artık «karşılıklı anlayış» ya da «ortak çıkarlar»ın değil, Pekin'in emperyalistlerle ve yeni sömürgecilerle Afrika haklarının çıkarlarına yönelik işbirliğinin sözkonusu olduğunu gösteriyor. Pekin'in sosyalist ülkeleri hedef alan bir tür «tek antihegemonyacı cephe» kurmanın gerekliliğini bahane ederek Afrika'daki hance ve yıkıcı faaliyetlerini haklı çıkarması olasılığı azdır. ÇHC'nin ABD ve öteki NATO ülkeleriyle aynı koşumda hareket ettiği öteki «tek cephe» meydandadır.

N. NİSETOV
APN

6 HAZİRAN 1978

- Demirel: «AP tabanının MHP'ye kaydığı yolundaki yaygın söylentiyi dikkate almalıyız.»
- ABD, Fransa, İngiltere, Federal Almanya, ve Belçika Mobuto'yu korumak için Zaire'ye ekonomik ve askeri müdahaleyi kararlaştırdılar.

bir BELGE

Afrika Batının Büyük Yalanını Reddediyor

Tanzanya kıyılarında canlı mal tüccarlarının gemilerini bağladıkları demir kazıklar daha henüz duruyor. Geçmiş Afrika tarihinin gözyaşlarıyla paslanmış bir simgesi mi bunlar? Hayır, hiç de öyle değil, diyor Tanzanya Cumhurbaşkanı. Culius Nyerere; yabancı diplomatik misyonların başkanlarına gönderdiği özel mesajda Batıyı, siyah kıtada halen uyguladığı politikadan ötürü eskisi gibi, bir köle sahibi havasında olmasa bi-

le, kendini beğenmiş bir sömürgecinin psikolojisi içinde bulunması nedeniyle suçladı.

En etkili Afrika yöneticilerinden birinin kesin kanıtlara dayanan bu açıklaması, bazılarının aklını başına getirmeliydi. Son zamanlarda NATO devletlerinin bazı liderleri için Afrika'da «Sovyet - Küba nüfuzuyla» mücadele etmekten daha önemli bir devlet meselesi yokmuş gibi bir izlenim ortaya çıkıyor. Hemen hemen her hafta, Batı'nın yüksek düzeydeki tmsilcileri, siyah kıtanın «güvenliğini» nasıl sağlayacakları konusu üzerinde hep birlikte kafa patlatıyorlar!

En şaşırtıcı olan Afrika'nın bu konudaki düşüncesine, yine Afrikalılarca kayıtsız kalınması. Peki ama neden?

Cumhurbaşkanı Nyerere bu soruyu, «Batı, Afrika'yı kendi tekelinde bulunan bir etki alanı saymaya devam ediyor» diye yanıtlıyor. 10 bin Fransız askerinin ve hatırı sayılır miktarda Belçika askeri personelinin kıtada bulunuşu, Afrikalılar için yabancı olan bu görüşle açıklanıyor. Irkçı rejimlerin askerlerinin sürekli olarak Angola, Mozambik, Zambia ve Botswana topraklarına saldırmaları bu şartlanmışlık nedeniyle haber bültenlerinde anılmıyor bile. Ama bu isyan etmeden seyretme tutumu, Batının, Afrika'da doğu bloku temsilcilerini saptadığı anda yerini isterik bir öfkeye bırakıyor.

Nyerere doğunun Afrika'da bulunuşuna bir tehdit olarak gösterilen bu otomatik reaksiyonu hiç acımadan alaya alıyor. Cumhurbaşkanı, tehdidin kimi hedef aldığını soruyor. Afrika'nın özgürlüğünü mü, yoksa şimdi daha kurnaz bir şekilde hareket eden eski sömürgeci devletlerin ve onların müttefiklerinin Afrika üzerindeki egemenliğini mi? Nyrere için yanıt son derece açık.

Obasanco'dan Kaunda'ya kadar diğer pekçok etkili Afrika liderleri için de yanıt ortada. Obasanco, Başkan Carter'ın Nijerya'ya yaptığı ziyaretin sonuçlarına ilişkin ortak bildiride Küba'nın Afrika'daki varlığını kınamayı reddetmişti. Kaunda ise Carter'a, eğer Rodezya askerleri Zambia'ya saldırmaya devam edecek olurlarsa Kübalıları çağırıp çağırmamak konusunu düşüneceğini açıklamıştı.

Sağduyulu bir Afrikalıya, Havana ve Moskova'nın iki ağızdan Afrika'yı yuttuklarına ilişkin olarak tonlarca yalan yağdırılabilir. Ancak bazı çürütülemeyecek gerçekler konusunda onun düşüncesini değiştirmek olanaksızdır. Ve bu gerçeklerden biri de Kübalı danışmanların herhangi bir Afrika ülkesinde. ancak bu ülkenin egemenliği bir saldırıya maruz kaldıktan sonra ortaya çıktığı gerçeğidir. Üstelik de Batının onayını alan bir saldırıdan sonra.

Afrika'nın bu gerçek görüş açısına saygısızlık göstermekten kaçınma, bir yığın başbelâsından Batı'yı kurtarabilirdi. Örneğin, uzay fotoğraflarında Angola'daki Katanga isyancılarının üslerini gösteren lekeyi

ortaya çıkarmak gerekmezdi. Senato Dışişleri Komisyonu Başkanı J. Sparkmen'in CIA Direktörü S. Terner'le üç saatlik görüşmesinden sonra yaptığı açıklamaya göre, Carter Hükümeti, Küba ve Angola'nın Zaire'deki olaylara katıldığı konusunda bu tür «inandırıcı kanıtlar» göstermemişti.

Aslında, Nyerere'nin sözleriyle söylersek, Afrika'nın özgürlüğünde değil, Afrika üzerindeki egemenliğin sürdürülmesinde Batının kesinlikle çıkarı bulunduğuna ilişkin kanıtlar vardır. Bu konu, NATO devletlerinin Paris ve Brüksel'deki görüşmelerinin resmi gündeminin satırları arasına işte bu nedenle gizlenmiştir. Nyerere, Washington'un Afrika olaylarından doğuyla işbirliği politikasına karşı bir patlayıcı madde olarak yararlanmaya çalıştığı bir sırada Paris'in Afrika'da Batı'nın ekonomik mevzilerinin güçlendirilmesine önayak olduğunu kabul ediyor.

Özgür Afrika'nın en ileri görüşlü önderlerinin bu basireti, Batı için bir uyarı sinyali olmalıdır. Batının Afrika politikası, eğer köle tüccarları tarafından dikilmiş olan kazıklara dayanmaya devam edecek olursa ciddi tatsızlıklarla tehdit edilecektir.

Vladimir Simonov,
Politik Gözlemci
APN

bir BELGE

İki Tuşlu Oyun

NATO'nun Zaire'ye askeri müdahalede bulunması, batının Afrika sorununa müdahale mekanizmasını hazırlamak için düzenlenen Paris görüşmeleri, askeri potansiyelin uzun dönemli artışına ilişkin planı kabul eden Kuzey Atlantik Blogu'nun Washington toplantısı. Bütün bunlar Yakın Doğu'da ve Doğu Akdeniz'de olanları ikinci plana atan olaylardır. Bu bögledeki durum ise, önceden olduğu gibi gergindir. Barışçı düzenlemeye karşı olanların çabaları, İsrail'le ayrılıkçı anlaşmalar imzalamak ve Amerikan doları ile silah için herşeyi yapmaya hazır olan Sedat'ın tutumundan yararlanmaya devam ederek Arap dünyasındaki bölünmeyi derinleştirmeyi amaçlıyor.

Amerikan diplomasisini, komünist tehdidi ile mücadele bahanesiyle İsrail, İran ve Suudi Arabistan arasında birlik kurmak için yaklaşım aradığı artık biliniyor. ABD'den Yakın Doğu'ya gönderilen yeni tip silahlar —özellikle en yeni uçak modelleri—

havayı daha da zehirliyor. Yıllardır tüten anlaşmazlık ocağı her zamanki yakıt porsiyonunu alıyor. Bugünkü durum tüm yönleriyle ele alınacak olursa, ateşin daha parlak bir alevle yeniden canlanması olasılığını düşünmemenin olanaksızlığı anlaşılır.

Doğu Akdeniz Üzerindeki Gölge

Yakın Doğu'daki karışık ve gergin durumun gölgesi tüm Doğu Akdeniz'i kaplıyor. ABD Kongresi'nin komisyonlarında ve Amerikan basınında, Okyanus ötesi devletlerin bu bölgeye askeri müdahalede bulunmalarının Washington'un zararına siyasal ya da sosyal ilerlemelerle sonuçlanıp sonuçlanmayacağı tartışılıyor. Amerikan yönetici çevrelerinde, «Basra Körferi bölgesinin Birleşik Devletler'in stratejik perimetresine dahil olduğu» sonucunu çıkardılar. Bu arada, petrol kaynaklarıyla Birleşik Devletler'i ve Batı Avrupa'yı besleyen İran ile Suudi Arabistan'ın Amerika tarafından işgali ihtimaldışı bırakılmıyor. Pekin'deki Sovyet aleyhtarı konuşmalarıyla «ün yapan» İngiliz Generali Neil Cameron daha geçen yıl, NATO'nun, üyelerinin ekonomik çıkarlarını tehdit eden bir «tehlike»nin ortaya çıkması halinde Yakın Doğu'da «bölgesel savaş» planına sahip olduğunu bildirdi. Sina yarımadasında Amerikan üslerinin kurulması ve İsrail limanı Hayfa'nın 6. Filo gemilerinin sürekli durağı durumuna gelmesi ile ilgili sorunların görüşülmesine Pentagon'da başlandı.

Doğu Akdeniz'de güçlenmek, Washington'un vazgeçemeyeceği stratejik bir görevdir. Diplomatik operasyonların yanısıra, Birleşik Devletler'in NATO'nun güney kanadına ilişkin hesaplarının temelini oluşturan Yunanistan ve Türkiye'nin etki alanı dışında bırakılmamasına ilişkin sorun da gündemden çıkarılmıyor. Son ve ani değişikliklere rağmen, Sovyet sınırlarına kadar uzanan topraklarda ABD'nin dayanağı olarak kalması için Ankara'ya ne denli sert baskıların yapıldığı biliniyor. Türkiye'nin bağımsız dış politikası, Türkiye topraklarındaki Amerikan üslerinin kaldırılması Pentagon ve NATO'yu telaşlandırıyor.

Amerikalı politikacı ve generaller, Yunanistan'ın 1976 yılında ayrıldığı Atlantik Bloğu'nun askeri örgütüne dönmesi için büyük çaba harcıyorlar. Atina'da da, Ankara'da da bu gerçeği anlıyorlar, Türkiye Başbakanı Bülent Ecevit, «ABD'nin çıkarlarını göz önüne almaksızın kendi sorunlarımızı çözümlemenin Türkiye ve Yunanistan'ın, ayrıca Kıbrıs'taki iki ulus topluluğunun yararına olduğunu sanıyoruz» dedi. Yunanistan'da da aynı görüş gittikçe yaygınlaşıyor.

NATO ve Pentagon Akdeniz'i büyük bir nükleer silah deposuna çevirdiler. Rota (İspanya) ve Madalena adasında (İtalya) bulunan atom denizaltı üslerini, nükleer savaş başlıklı Amerikan vurucu uçak gemilerini anımsamak yeterlidir. İlişkiler, her an beklenmeyen bir patlama olacak derecede gergindir. Bu nedenle Sovyetler Birliği, nükleer silahlarla donatılmış bulunan gemilerin Akdeniz'den karşılıklı olarak çıkarılmasını öneriyor. Bunun, Akdeniz'in aşamalı olarak nükleer silahtan arınmış bölge durumuna getirilmesi yolunda önemli bir dönemeç olacağı tahmin ediliyor. Devletlerin çoğunluğunun TLATELOLKO anlaşmasını imzaladığı —Sovyetler Birliği bir süre önce bu anlaşmaya katıldığını açıkladı— ve kıtayı nükleer silahtan arınmış bir bölge durumuna getirmeye çalıştığı olumlu Latin Amerika deneyiminden niye yararlanılmasın?

Sovyetler Birliği'nin bugünkü koşullarda Akdeniz için önerdiği önlem, üç kıtanın yol ağzında bulunan bu patlayıcı bölgedeki gerginliği önemli ölçüde azaltacak ve Akdeniz kıyılarındaki yaşamın eskisi gibi sakin bir şekilde devamını sağlayacaktır. Kuşkusuz nükleer silahlı gemilerin bu bölgeden çıkarılması, barışı sağlama koşullarından sadece bir tanesidir.

Moskova, bazı Akdeniz ülkeleri arasında dış müdahaleler sonucu ortaya çıkan doğal ve yapay olarak yaratılmış bir dizi ayrılığın giderilmesi gerektiğine inanıyor. Bu ayrılıklar kısmen, Doğu Akdeniz atmosferini karartan ve defalarca çatışmalı durumlar yaratan endişe verici Ege Denizi sorunlarıyla ilgilidir .Sovyetler Birliği her türlü anlaşmazlığın kuvvet yoluyla değil, BMT Tüzüğü'nü esas alan görüşmeler yoluyla çözümlenmesini istiyor. Ayrıca yüksek düzeyde imzalanan ve Avrupa devletlerinin bugünkü sınırlarını sağlama bağlayan Helsinki anlaşmaları vardır. İyi niyet ve akılcı uzlaşma isteğiyle çözüm bulunamayacak ve görüşmeler yoluyla çözümlenemeyecek tek bir sorun yoktur.

Bence en önemli şey, bütün bu çözümlere bağımsızlık, egemenlik açısından yaklaşılmasıdır.

Vladimir Yermakov
Siyasal Gözlemci — A P N

7 HAZİRAN 1978

- DİSK'e bağlı Genel - İş Sendikası'na üye 2000 işçi İzmir Belediyesi işyerlerinde greve başladı.
- Fiyat Kontrol Komitesi, bazı gıda maddeleriyle, pamuklu ve yünlü dokumaların perakende kâr oranlarını yüzde 10'dan yüzde 18'e çıkardı
- Yahya Demirel'in SSK'ya 7 milyon lira borçlu olduğu açıklandı.

9 HAZİRAN 1978

- Başbakan Ecevit, hükümetin herhangi bir devletleştirme programı olmadığını belirterek, «işadamlarının bizden çekinmelerine neden yoktur» dedi.
- Kocaeli Kapalı Cezaevi'nde bulunan hükümlü ve tutuklular, yeni İnfaz Yasası'nı protesto için açlık grevine gideceklerini açıkladılar.

10 HAZİRAN 1978

- Bayındırlık Bakanı Şerafettin Elçi, «Demokrasimiz üzerinde bir Demokles kılıcı gibi sallanan ve faşist Mussolini İtalya'sı ceza yasalarından aynen alınan 141 - 142 maddeler Türk Ceza yasalarından mutlaka çıkarılmalıdır» dedi.
- Adalet Bakanı Mehmet Can, Yeni İnfaz Yasası'na göre yapılacak indirimin cezanın tamamı üzerinden değil, şartlı salıverilmeden yararlanılacak süre çıkarıldıktan sonra kalan ceza üzerinden hesaplandığını açıkladı.
- ABD Dışişleri Bakanlığı, Çin'e askeri alanda da kullanılabilecek teknolojik araç ve gereç satışlarının onaylandığını açıkladı.

11 HAZİRAN 1978

- «HEMA» traktör fabrikası sahibi Emin Hattat'ın MC dönemlerinde, kamu yatırımları yapmakla görevli Etibank'tan bir milyar lira kredi aldığı saptandı.
- Yargıtay, bir iş kazasında işverenin kusursuzluğuna karar verebilmek için, yapılan işin niteliği ve göstereceği tehlikeler bakımından her türlü önlemin işverence alınması yanında, işverenin «işçinin eğitilmesi» yükümlülüğünü de yerine getirmiş olması gerektiğine karar verdi.
- İyi hali görülen mahkumların 30 günlük hapislerinde 6 günlük indirimi öngören Yeni İnfaz Yasası yürürlüğe girdi.
- Sanayi Bakanı Orhan Alp, «Türkiye kalkınmak için, yatırımlarını gerçekleştirmek, ihracatını geliştirmek için yabancı sermayeye muhtaçtır» dedi.
- POL-DER Ankara Şubesi yakıldı.
- İçişleri Bakanı Özaydınlı, «İçişleri Bakanlığı polis derneklerine teslim edilemez» dedi.

12 HAZİRAN 1978

- Dışişleri Bakanı Ökçün, «Yeni dış politika yaklaşımımızda Çin Halk Cumhuriyeti çok önemli bir yer tutuyor» dedi.
- Yemeklik zeytinyağı fiyatlarına yüzde 16 oranında zam yapıldı.
- Niğde'nin Bor ilçesinde TÖB-DER lokali bombalandı, CHP ilçe

binası saldırıya uğradı.
- Yargıtay 9. Hukuk Dairesi, yasaya işçi aleyhine getirdiği yeni bir yorumla, iş kazasında ölen işçinin, kusurlu görülmesi halinde varislerine kıdem tazminatı hakkını kaldıran bir karar aldı.
- AET, İngiltere'nin isteği üzerine aralarında Türkiye'nin de bulunduğu bazı ülkelerin tekstil ticaretini «gözetim sistemi» adı altında yeni bir formülle kısıtlamaya başladı.

13 HAZİRAN 1978

- Fas ve Togo'dan sonra Senegal'in de Zaire'nin Şaba bölgesine asker göndereceği açıklandı.

14 HAZİRAN 1978

- İstanbul'da komandoların kaldığı bir yurttan açılan ateş sonucunda bir kişi öldü.
- T.C. Merkez Bankası kararıyla, özel sektör tahvillerinin faiz oranları yüzde 21'e çıkarıldı.
- İçel Tabipler Birliği, Akkuyu'da kurulacak olan nükleer santrale karşı olduklarını açıkladı.
- Lübnan'da yoğunlaşan çatışmalarda 50 kişi öldü.

15 HAZİRAN 1978

- İtalya Cumhurbaşkanı Giovanni Leone, adı bazı yolsuzluk iddialarına karıştığı için görevinden istifa etti.

16 HAZİRAN 1978

- Bafa Gölü, «Göl üzerindeki özel mülkiyet hakkının Anayasa'ya ve çağdaş mülkiyet kavramına aykırı olduğu gerekçesi ile kamulaştırıldı.
- POL-DER Genel Merkezi kundaklandı, bazı evraklar yakıldı, 15 binden fazla üye fişi çalındı.

17 HAZİRAN 1978

- Maliye Bakanlığı, petrol ve petrol ürünlerine zam yapılmasını önerdi.
- Kömür fiyatına yüzde 250 zam yapıldı.
- İstanbul, Ankara ve İzmit'te 3 kişi öldürüldü.
- Çankırı ve Sivas cezaevinde bulunan tutuklu ve hükümlüler Yeni İnfaz Yasasıını protesto amacıyla açlık grevine başladılar.

18 HAZİRAN 1978

- Çeşitli bankalara ve vergi idaresine 100 milyon lirayı aşkın borcu olan Hacı Ali Demirel, yurt dışına çıktı.
- Libya Başbakanı Callud, «Emperyalist güçlerin tek hedefi, Kıbrıs'tan yararlanıp bölgede hegemonya kurmaktır» dedi.
- Çalışma Bakanlığı'nca hazırlanan İş Teftiş Tüzüğü'nün anti-demokratik hükümler taşıdığını öne süren 24 Grup Başkanı, Grup Başkan Yardımcıları ve Bölge Çalışma Müdürlüklerine vekâlet eden iş müfettişleri görevlerinden istifa etmişlerdir.
- Başbakan Ecevit, Hakkari'de; «Devlet yatırımları Doğu ve Güneydoğu'da yoğunlaşacak» dedi.
- 10 senedir askeri yönetimin bulunduğu Peru'da, halk Kurucu Meclis üyelerini seçmek üzere

ilk kez sandık başına gitti.

- Çin Dışişleri Bakan Yardımcısı Yu Tsian, ülkesinin Sovyetler Birliği'ne karşı Batı Avrupa'dan silah almak istediğini açıkladı.

19 HAZİRAN 1978

- Sovyetler Birliği'nin ekonomik yardımlarının bugüne dek Türk ekonomisinin kendi kendine yeterliliğini artıracak bir nitelik taşıdığını belirten Başbakan Ecevit, «Siyasal belge karşılıklı güven ortamını ve işbirliğini daha da sağlam esaslara bağlayıcı nitelik taşıyacak» dedi.
- Türk-İş'e bağlı Petrol-İş Sendikası ile TPAO arasında toplu iş sözleşmesine ilişkin protokolün imzalanması üzerine, grevdeki petrol işçileri işbaşı yaptı; Batman Rafinerisinde üretim başladı.
- Buca Eğitim Enstitüsü'nde ilerici öğrenciler komandoların saldırısına uğradı, iki öğrenci yaralandı.
- İran'daki dinci muhalefetin başı olan Ayetullah Humeyni, yakında silâhlı mücadelenin başlatılacağını ve Şah'ın sonunun yaklaştığını belirtti.

20 HAZİRAN 1978

- Mersin, Gülnar TÖB-DER Şubesi ile Halkevleri, atom santraline karşı halkı direnişe çağırdılar.
- ATAŞ Rafinerisinde bir süre önce durdurulan üretime tekrar başlandı.
- Başbakan Ecevit TASS Ajansına verdiği demeçte; «Sovyetler Birliği ile dostane ilişkilerimizin geliştirilmesine ve karşılıklı güven havasının yaratılmasına büyük önem veriyoruz» dedi.
- Suudi Arabistan Petrol Bakanı Yamani, petrol fiyatlarının bu yılın sonuna dek dondurulduğunu açıkladı.
- Enver Sedat'ı diktatörlükle suçlayan Mısır'ın Portekiz Büyükelçisi General Şazli'nin görevine son verildi.

22 HAZİRAN 1978

- Başbakan Ecevit'in Sovyetler Birliği'ne yaptığı resmi gezi sırasında, iki ülke arasında, siyasal, kültürel ekonomik alanlarda belgeler ve kıta sahanlığı anlaşmaları imzalanması kararlaştırıldı.
- Köy - Koop Yönetim Kurulu, İçel ilinde kurulacak olan atom santraline karşı olduklarını açıkladı.
- TÖB-DER Genel Başkanı Gazioğlu, TÖB-DER üyesi öğretmenlere yönelen ve ölümle sonuçlanan saldırıların önlenmesi için İçişleri Bakanı'na başvurdu.
- AP Senatörü Kâmran İnan, Barzani ve Telebani'ye bağlı kuvvetlerin, Türk sınırları içinde çarpışmalarının hükümeti düşürecek kadar vahim olduğunu söyledi.
- Mısır Devlet Başkanı Sedat'ı, ülkede bir dikta rejimi kurmakla suçlayan Mısır'ın Portekiz Büyükelçisi Şazli, Mısır Ordusunun demokrasiyi kurmak amacıyla yakında Enver Sedat'ı devirebileceğini iddia etti.

bir BELGE

TÜRK – SOVYET SİYASİ BELGESİ

«Türkiye Cumhuriyeti ile Sovyet Sosyalist Cumhuriyetleri Birliği,

İki ülkenin, eşitlik, karşılıklı saygı, birbirlerinin iç işlerine karışmama ve ortak yarar ilkelerine uygunluk içinde gelişen iyi komşuluk ve dostça işbirliği ilişkilerini daha da güçlendirmek istediklerini ve amaçlarını gözönünde bulundurarak,

İki devletin daha kuruluşları evresinde K. Atatürk ve V. İ. Lenin tarafından iki ülke arasındaki ilişkilerde yerleştirilmiş olan karşılıklı güven ve işbirliği anlayışını, Birleşmiş Milletler Yasası amaç ve ilkeleri ile Avrupa'da Güvenlik ve İşbirliği Konferansı sonuç belgesi ilkelerine ve kurallarına dayalı olarak sürdürmenin her iki ülke yararına olacağına inanarak,

Bu amaçlar ve ilkeler çerçevesinde ilişkilerini pekiştirmenin gerek bölgelerinde, gerek Avrupa'da ve dünyada yumuşama sürecine ve dolayısiyle gerçek barışa katkıda bulunacağı inancını taşıyarak,

1972 tarihi Türkiye - Sovyetler Birliği iyi komşuluk ilkeleri beyanının, her iki ülke arasındaki işbirliğinin gelişmesine hizmet eden ve karşılıklı iyi niyet havasını güçlendiren önemli bir aşama olduğunu belirterek,

İki ülkenin sonuç belgesi kurallarını somut olarak uygulamalarının ve bu belge amaçlarına dengeli bir biçimde uymalarının yumuşamayı sürekli, canlı ve geniş kapsamlı evrensel bir sürece dönüştürmeye önemli katkısı olacağını açıklayarak, Birleşmiş Milletler Yasası'nın amaçlarına ve ilkelerine bağlılıklarını yineleyerek,

Aralarındaki iyi komşuluk ve dostça işbirliği ilişkilerini daha da güçlendirmek için davranışlarında aşağıdaki yolları izleyeceklerini açıklarlar:

Türkye Cumhuriyeti ile Sovyet Sosyalist Cumhuriyetleri Birliği,

Avrupa'da Güvenlik ve İşbirliği Konferansı sonuç belgesinde yer alan bildiri ilkelerini aralarındaki ilişkilerde ve bu ilişkileri pekiştirmede uygulamak,

Bu anlayışla, iyi komşuluk ve işbirliği ilişkilerini, birbirlerinin egemenliğine, hak eşitliğine, yaşamaları ile kamu düzenlerine ve toprak bütünlüğüne saygıya, iç işlerine karışmamaya, karşılıklı güvene ve yararlara dayalı olarak dengeli biçimde geliştirmek,

İki ülke sınırlarını iyi komşuluk ve dostça işbirliği sınırları olarak korumak,

Sonuç belgesinin Avrupa'da güvenlikle ilgili kuralları arasında yeralan tehdide veya kuvvet kullanmaya başvurmama ve topraklarının diğer devletlere karşı saldırı ve yıkıcı faaliyetler için kullanılmasına izin vermeme ilkelerini karşılıklı ilişkilerinde özenle uygulama konusundaki kararlılıklarını açıklarlar.

Türkye Cumhuriyeti ile Sovyet Sosyalist Cumhuriyetleri Birliği,

Uluslararası kuruluşlar ve konferanslar çerçevesinde yararlı ve karşılıklı çıkarlara uygun görülen durumlarda işbirliği yapmak,

Yumuşamanın güçlendirilmesine ve ikili ilişkilerin geliştirilmesine yapacağı katkıyı gözönünde tutarak resmî temsilcilerinin diplomatik yollarla gerçekleştirecekleri temaslarla karşılıklı görüş alışverişini geliştirmek,

Sonuç belgesi ülkelerinin bütünlüğünü ve eşit değerde oluşlarını önemle ve özellikle gözönünde bulundurmak,

Yumuşamanın politik, askerî, ekonomik ve insancıl boyutlarının oluşturulması yoluyla milletlerarası ilişkilerde yumuşama sürecini ilerde de derinleştirmek ve bu sürecin dünyanın bütün bölgelerine yayılması için devamlı olarak çaba göstermek,

Nükleer ve konvansiyonel alanlardaki silahlanma yarışının, barış ve yumuşama sürecini tehlikeye düşürdüğü gibi gerek ulusal, gerek uluslararası düzeyde iktisadî yönden olduğu kadar güvenlik yönünden de olumsuz sonuçlar doğurduğunu ve uluslararası işbirliğinin gelişmesini ve bu arada dünyadaki az gelişmişlik sorununun etkili biçimde ele alınmasını ve çözümünü engellediğini gözönünde tutarak, kesin ve etkili bir uluslararası denetim altında, genel ve tam silâhsızlanmayı amaçlayan girişimleri desteklemek ve bunlara olumlu katkıda bulunmaya çaba göstermek,

Bu çerçeve içinde silahsızlanma girişimlerinde gerek kendi ülkelerinin, gerek tüm başka ülkelerin güvenlik yararlarının özenle gözetilmesine saygı göstermek,

Gelişme yolundaki ülkelerin ulusal egemenliklerini ve ekonomik bağımsızlıklarını güçlendirme çabalarını desteklemek ve emperyalizmin, sömürgeciliğin ve ırk ayırımının her türüne karşı koymak,

Konularındaki kararlılıklarının uyum içinde olduğunu açıklarlar.

Türkiye Cumhuriyeti ile Sovyet Sosyalist Cumhuriyetleri Birliği,

Aralarında türlü alanları kapsayan ekonomik ve teknik işbirliği ve ticaret ilişkilerinin her iki ülkeye de yarar sağlayacak dengeli ve sürekli bir biçimde gelişmesi ve eldeki olanaklardan daha geniş ölçüde yararlanılması için gerekli çabaları göstermek,

Türk ulusu ile Sovyet halkları arasında karşılıklı saygı ve güven ortamının güçlenmesine yönelik olarak, aralarında kültür, sanat, bilim, turizm ve spor alanlarındaki işbirliği ve değişimin gelişmesini karşılıklı olarak özendirmek,

Aralarındaki bilimsel ve teknik işbirliğini geliştirmek ve bu arada sanayi, tarım, enerji, ulaştırma ve sağlık alanlarında, iki ülkenin üzerinde anlaşmaya varacakları ortaklaşa araştırmalar yapılmasını incelemek,

Konularındaki kararlılıklarının uyum içinde olduğunu belirtirler.

Barışa, güvenliğe ve karşılıklı yararlara dayalı işbirliğine katkıda bulunmaktan başka bir amaç gütmeyen ve hiç bir devlete karşı olmayan bu siyasal belgede yer alan kurallar ve ilkeler bir bütün oluşturur ve Türkiye Cumhuriyeti ile Sovyet Sosyalist Cumhuriyetleri Birliği'nin herhangi bir anlaşmada öngörülen haklarını veya yükümlülüklerini saklı tutar.»

SOĞUK SAVAŞ PROVALARI VE TÜRKİYE

REFİK EVREN

Bilindiği gibi Carter yönetimi, işbaşına gelir gelmez ilk iş olarak Sovyetler Birliği'ne karşı yeni bir kampanya başlatmıştır. Sovyetler Birliği'nde ve diğer sosyalist ülkelerde «insan haklar»nın güvence altında bulunmadığı yolunda anti-komünist soğuk savaş demagojilerini ve iftiralarını yaygınlaştırmaya gayret etmiştir. Sosyalist demokrasiye karşı şiddetlendirilen bu emperyalist kampanya, aynı zamanda Sovyetler Birliği'nin iç işlerine karışmak raddesine dek varmıştır. Carter yönetimi aynı gerici sloganlarla Belgrad Konferansı'nı çıkmaza sokmak istemiştir.

Beyaz Saray'ın soğuk savaş'a geri dönüşünü andıran bu tutumları son aylarda iyice şiddetlenmiştir. Zaire'de Kongo Ulusal Kurtuluş Cephesi'nin başlattığı kurtuluş hareketi bu ülkenin bir iç sorunu olduğu halde ABD insiyatifinde Fransa, Belçika başta olmak üzere sekiz NATO ülkesi bu ülkeye müdahale etmişler ve kiralık asker göndererek, yerli halka terör uygulamışlardır. ABD emperyalizmi ile işbirlikçileri, Zaire olaylarının Sovyetler Birliği ve Küba tarafından hazırlandığı şeklinde iddialarda bulunmuşlardır. İddialarını hiç bir şekilde kanıtlayamayan ABD yönetimi, sözkonusu yalanı, kendi soğuk savaş planları için makyavelist bir silah olarak kullanmıştır. ABD yönetimi bu konuda zaman zaman güç durumda kalmış çelişik beyanlar vermiştir. Hatta bir ara Dışişleri Bakanı Cyrus Vance, Küba'nın Zaire olaylarıyla ilgisi bulunmadığını açıklamak zorunluluğunu hissetmişse de, ABD egemen çevrelerinin en gerici kanatları yeniden Afrika kıtasında Sovyet ve Küba «nüfuzu» adı altında gerici kampanyaya başlamıştır.

Öte yandan Carter'in Afrika sorununu dile getirerek, Sovyetler Birliği'ne «çatışma ve işbirliği arasında» seçim yapması konusunda tehdit dolu bir demeç vermesi, Soğuk Savaş yolunda yeni bir Pentagon adımı olmuştur.

SSCB. ise bu demece karşı verdiği cevapta, Sovyetler Birliği'nin bu konudaki tercihini çok önceden yaptığını, SSCB'nin dünya barış ve güvenliği için yorulmak bilmez çabalar sürdürdüğünü artık dünyada herkesin bildiğini, bu konuda asıl tercih yapması gereken tarafın ABD egemen çevreleri olduğunu söylemiştir. Buna rağmen Amerikan yöneticileri gerginliği tırmandırmaya devam etmişler ve ABD'nin Moskova'daki Büyükelçilik binasında elektronik dinleme cihazları ve tüneller bulunduğunu ileri sürmüşlerdir. Sovyet yetkilileri bu iddiaları reddetmiş ve sözkonusu tünelin ABD'liler tarafından yapıldığını açıklamıştır. SSCB makamları, ABD'nin böyle yalanlarla ve komplolarla, gerginliği arttırmak ve soğuk savaşı geri getirmek emelleri peşinde olduğunu belirtmişler, şayet ABD böyle tutumlardan vazgeçmezse, bugüne dek açıklanmayan Amerikan casusluk olaylarını açıklayacaklarını söylemişler ve nitekim bir yıl önce Moskova'da casusluk yaparken yakalanan CİA ajanı, bir Amerikan kadın diplomatının ismini açıklamışlardır. Bildirildiğine göre, sözkonusu CİA casusu, geçen yıl somut kanıtlarla yakalanmış, fakat ABD'nin ricası üzerine Sovyetler Birliği bu casusluk olayını açıklamamıştı.

Sovyetler Birliği, son olarak, 17.6.1978 tarihinde belli başlı resmi yayın organlarında yayınlanan bir bildiriyle, ABD'nin soğuk savaşı geri getirmek istediğini, soğuk savaş zamanlarında bile rastlanmayacak türden bayağı yollara başvurduğunu, ABD tarafından çıkartılan «detant'ın cenaze törenine davetine» SSCB'nin katılmayacağını açıkladı.

Birleşmiş Milletler Genel Kurulu Silâhsızlanma Özel Oturumu'nun başladığı ve sürdüğü sıralarda ABD'nin Soğuk Savaş provalarını başlatması ve gerginliği arttırması ABD emperyalizminin en gerici çevrelerinin dileğidir. Nitekim, Carter yönetiminin tek taraflı olarak tırmandırdığı bu gerginlik, NATO'nun daha fazla silahlanmasını öngören yeni bir planı da birlikte getirmiştir. Mayıs başında Brüksel'de toplanan NATO Savunma Bakanları toplantısında bu planın detayları işlenmiş, Mayıs sonundaki NATO zirvesinde ise plan kabul edilmiştir. NATO'nun «Yeni Savunma Planı» adı altında getirdiği bu yeni silahlanma ve saldırı planı, gerçekte ABD'nin Avrupa'ya daha fazla silah satmasını, NATO'nun önde gelen ülkelerindeki silah tekellerinin ve tüccarlarının daha fazla kâr sağlamasını amaçlamaktadır.

Amerikan emperyalizminin en gerici çevreleri, gene aynı amaçlarla, Stratejik Silahların Sınırlandırılması yolunda ikinci bir

antlaşma imzalanması için SSCB ile ABD arsında sürmekte olan SALT-2 görüşmelerini çıkmaza sokmuşlardır.

Nötron bombası yapımının da Carter yönetimi zamanında başlaması emperyalizmin insanlık düşmanı, barış ve yumuşama karşıtı çabalarının bu yönetim zamanında arttırıldığının bir başka kanıtıdır.

Dünya barış ve güvenliğini tehdit eden bu yeni gelişmeler «Washington'un Şahinleri» diye adlandırılan ve Amerikan emperyalizminin en gerici, en militarist kanatlarını oluşturan kesimlerin Beyaz Saray politikasında etkinliğinin her geçen gün daha artmasıyla birlikte gerçekleşmiştir. Diplomatik çevreler, Pentagon militarizminin en azılı barış düşmanı eğilimlerini Beyaz Saray'da Güvenlik Danışmanı Brzezinsky'nin temsil ettiğini belirtmektedirler. Gerçekten de, Brzezinsky, bu göreve getirildiği günden beri yumuşama sürecine karşı olan Amerikan politikasının sözcüsü olmuş, en şiddetli anti-Sovyet demeçleri vermiş, soğuk savaş manevralarında en büyük rolü oynamıştır. Hiç kuşkusuz, bu politika Brzezinsky'nin kendi özel tercihi değildir. Amerikan silah tekellerinin, asker-sanayi kompleksinin yeni kârlarını öngören ve bu nedenle silahlanma yarışını tırmandırmayı isteyen tercihlerinin ABD yönetimine yansımasıdır.

Vietnam Savaşı'nın bitiminden sonra sosyalist ve diğer barışsever güçlerin yumuşama, barış ve güvenlik çabaları karşısında gerileyen Pentagon militarizmi, şimdi yeni kârlar emeli gütmektedir. Bunun yolu da, emperyalist - militarist politika açısından, gerginliği arttırmak, dünyada yeni yeni güvensizlik rüzgârları estirmek, böylece Batı blokunun silahlanmasını, bu ülkelerdeki barışsever güçlere meşru hatta zorunlu gibi göstermektir.

Esasen Amerikan Emperyalizminin ikinci dünya savaşından sonra başvurduğu soğuk savaş da aynı amaçları ve aynı yöntemleri içermekteydi.

İKİNCİ DÜNYA SAVAŞI SONRASINDAKİ SOĞUK SAVAŞ

İkinci dünya savaşının bitmesiyle birlikte sosyalizm tek ülke sınırları içindeki bir sosyal düzen olmaktan çıkıp bir dünya sistemi haline dönüştü. Bu olgu dünya güçler dengesinde önemli bir değişikliğin meydana gelmesine yol açtı. Sosyalist ülkenin ikinci dünya savaşında Nazizmin yıkılmasında belirleyici rolü oynaması ve Avrupa'nın Nazi işgali altında bulunan ülkelerinde kurtuluş hareketlerinin önderliğini Komünist partilerinin yapması, gerek

Batı halklarında, gerekse tüm dünya kamu oyunda sosyalizme karşı büyük bir sempati yaratmıştı. Ayrıca kapitalist ülkelerde savaşa karşı derin bir nefret uyanmış, barış ve silâhsızlanma istekleri olağanüstü güçlenmişti. Böylece dünya sosyalist sistemi ve kapitalist ülkelerin işçi sınıfı partileri tüm dünya barış güçlerinin önderliğini giderek artan bir saygınlık ve başarıyla yürütüyorlardı.

İkinci dünya savaşının bitimiyle dünyada meydana gelen bu büyük sosyalist ve barışsever değişiklikler Amerikan emperyalizmi ve onun silâh tekelleri başta olmak üzere, emperyalist çevrelerin hiç hoşuna gitmemişti. Emperyalizm ve uluslararası gericilik hem güçlenen ve hızla gelişmekte olan dünya komünist hareketine karşı tedbir almak, hem de batı kamu oyundaki barışsever duyguları önlemek için sosyalist sisteme, bilimsel komünizme ve onun politikasına karşı yoğun bir gerici kampanyayı başlattılar. Bu dönem, dünya tarihinde *soğuk savaş* olarak adlandırılır. ABD öncülüğünde başlatılan soğuk savaşın özelliklerini ve amaçlarını kısaca incelemek, yumuşama politikasını tehdit eden militarist emellerin ve yeni bir soğuk savaş ihtimalinin içyüzünün daha iyi kavranması bakımından önem taşıyor. Soğuk savaşın başlıca amaçları şunlardı:

- Dünya sosyalist sisteminin ekonomik, teknolojik ve politik bakımından gelişmesini, güçlenmesini ve dünyayı etkilemesini önlemek ve bu amaçla sosyalist ülkeleri dünya kamu oyundan mümkün olduğu kadar tecrit etmek;
- Batı halklarında, dünya sosyalist sistemine karşı duyulan sempatiyi ortadan kaldırmak, sosyalist rejimlere karşı düşmanlık yaratmak ve bu düşmanca duyguları körüklemek;
- Batı ülkelerinde komünist partilerinin ve siyasetlerinin gücünü kırmak,
- Böylece hem komünizm düşmanlığını çok yanlı olarak yaymak ve komünist hareketin gelişme yolu önüne bir barikat çekmek, hem de tüm dünyadaki komünistlerin *öncü barışçı* çabalarını önleyerek, dünya ve özellikle Batı kamu oyunda barış hareketlerini ve eğilimlerini geriletmek.
- Bu yolla, Doğu ile Batı arasında bir gerginlik ortamı yaratıp, dünya sosyalist sistemini, barışı tehdit eden bir topluluk-muş gibi gösterip batı kamu oyundaki güçlü barış duygularını bu ikiyüzlü ve iftiracı demagojilerle silmek; böylece silahlanma tırmanışı ve askeri harcamalar için sözümona meşru bir zemin yaratmak.

EMPERYALİZMİN SOGUK SAVAŞ YÖNTEMLERİ

Pentagon militarizmi başta olmak üzere uluslararası emperyalizmin icadı olan bu soğuk savaşın başlıca özellikleri ve *yöntemleri* şöyleydi:

- Sosyalist düzeni umacı gibi göstermek, halkları ve özellikle ara tabakaları komünizmle korkutmak, kapitalist ideolojinin propagandasını güçlendirmek, sosyalizme karşı sahte bir «Hür dünya» imajı yaratıp Amerika Birleşik Devletlerini ve kapitalist sistemi, dünyada «özgürlük ve demokrasinin şampiyonu» gibi tanıtmak
- Batı dünyasının hızla silâhlanmasını ve askeri bütçelerin arttırmasını sağlamak, özellikle Amerika'nın bu ülkelere silâh satmasını teşvik etmek;
- Özellikle sosyalizmin bir dünya sistemi hâline gelmesinden sonra büyük bir gelişme istidadı gösteren ulusal kurtuluş hareketine karşı emperyalizmin tahakkümünü kuracak tedbirler getirmek, bu arada siyasî bağımsızlığa sahip az gelişmiş ülkeleri Amerikan emperyalizminin ekonomisine ve politikasına bağlamak, yeni-sömürgeci yöntemler için daha uygun bir ortam ve yeni olanaklar yaratmak,
- Böylece, soğuk savaş biri biriyle bir bütün teşkil eden komünizm düşmanlığı ile barış aleyhtarlığının azgınlaştırıldığını, uluslararası gericiliğin ve militarizmin tırmandırıldığı bir dönem oldu. Burjuva haberleşme araçları şiddetli kampanyalarla sosyalizm demokrasi ve barış düşmanı bu çabalarda önemli rol oynadılar. Amerika Birleşik Devletleri'nde Mc Charty akımının bu döneme rastladığı, kapitalist ülkelerde işçi sınıfı partileri üzerine tecrit ve baskı politikasının bu dönemde azgınca şiddetlendirildiği, Batı dünyasında barış ve silâhsızlanma isteyen hareketlerin adeta «vatan hainliği» sayılarak baskı altına gene bu dönemde alındığı hatırlanırsa soğuk savaşın ileri kapitalist ülkelerdeki yöntemlerinin niteliği ortaya çıkar.

Dünya sosyalist sisteminin dünya barışını tehdit ettiği, batılı ülkelere saldıracağı yalanlarıyla birlikte başlatılan silâhlandırmanın ilk aşamasında ABD tarafından getirilen Marshll plânı, batı Avrupa devletlerine silah satmayı ve orada militarizmi teşvik etmeyi amaçlamaktaydı. Nitekim askerî bir proje olan Marshall plânı NATO'nun ön hzırlıklarını oluşturdu ve 1949'da NATO kuruldu. Aynı dönemde, ABD, Yunanistan ve Türkiye'yi kendisine bağlamak için Truman Doktrini'ni getirdi. 1950'de ise Kore'yi iki-

ye bölen ve kuzeydeki Halk Demokrasisine karşı güneyde Amerikan işbirlikçisi bir rejimin kurulmasıyla sonuçlanan Kore savaşı başlatıldı. Tam anlamıyla bir dış müdahele olan bu savaşa Türkiye dahil olmak üzere ABD'nin dümen suyundaki çeşitli rejimler asker gönderdiler. O yıllarda sömürgeci sistem henüz yıkılmamış olduğu için Birleşmiş Milletler'deki çoğunluk bağımsızlık, demokrasi ve sosyalizm güçlerinin yanında değildi. Emperyalistler ve uyduları böylece Kore devrimine müdahele eden kararı Birleşmiş Milletler'den çıkarabilmişlerdi.

Aynı yıllarda, Fransız emperyalistleri de Hindiçini'de egemenliklerini korumak için Vietnam halkının kurtuluş savaşını bastırmaya uğraşıyordu. Filipin ulusal kurtuluş savaşı Amerikan askerleri bastırıyordu. Benzer olaylar Burma ve Birmanya'da yaşanıyordu.

Böylece dünya halkları Nazi emperyalizmini yıkmışlardı, ama bu kez Amerikan emperyalizmi ve ortakları dünyada barış ve sosyalizmi, demokrasi ve bağımsızlığı boğmak için dört bir koldan harekete geçmişlerdi. Kısacası Soğuk Savaş emperyalist çağda uluslararası gericiliğin ve karşı-devrimin azgınlaştığı dönemlerden birisi oldu.

Dünya sosyalist sisteminin bu emperyalist azgınlığa ve nükleer tehdide karşı ekonomik, teknolojik ve askeri gücünü arttırması, ayrıca sosyalist ve diğer barışsever güçlerin yoğun çabaları sonucunda soğuk savaş salvolarrı bertaraf edildi. Ve sosyalist sistemin öngördüğü yumuşama politikası etkinliğini hissetirmeye başladı. Buna rağmen, emperyalistler dünyanın çeşitli yörelerini gerginlik bölgesi olarak tuttular.

Vietnam Savaşı'nın halk güçlerinin zaferiyle sona ermesinden sonra ABD emperyalizmi bir süre için yumuşamaya uygun bir politika izledi, işte yumuşama sürecinde tarihsel bir önem taşıyan Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Konferansı ve onun Sonuç Belgesi bu dönemde gerçekleşti.

Bugün Carter yönetimi ve Beyaz Saray'ın etkili güçleri, yumuşama sürecini tehlikeye sokmak, silâhlanma yarışını tırmandırmak, yeni yeni gerginlik bölgeleri yaratmak, NATO'yu daha fazla silâhlandırmak, dünya sosyalist sisteminin yeryüzünde giderek artan saygınlığına ve etkinliğine karşı yeni anti-komünist, anti-sovyet kampanyalar düzenlemek, ulusal kurtuluş hareketinin güçlü hıncını yavaşlatmak, bazı genç bağımsız devletleri, yeni-sömürgecilik yoluyla yeniden emperyalizmin güdümüne almak plânları peşindedirler.

Bu amaçla, Pentagon şefleri ve onların diğer emperyalıst ortakları, Sovyetler Birliği'ne karşı, dünya devrimci sürecine karşı tehditler savuruyorlar. Dünya sosyalist sisteminin ve onun öncüsü ekseni Sovyetler Birliği'nin barış, güvenlik, yumuşama ve silâhsızlanma sürecine ne denli titizlikle önem verdiğini ,bu konuda nasıl da duyarlık gösterdiğini bildiklerinden, soğuk savaş manevralarıyla belirli tedirginlikler yaratmak, tehdit yoluyla birtakım emperyalist «avantaj»lar elde etmek gayreti sürdürüyorlar.

Bu soğuk savaş provalarında, Pentagon militaristleri yalnız değil. İngiliz emperyalizmi de bu konuda Beyaz Saray'ın dümen suyundan gidiyor .Emperyalist soğuk savaş manevralarına katılıyor. İngiltere Başbakanı, «Afrika kıtası»nın 3. cü dünya savaşı'na yolaçabileceği» şeklinde tehditkâr demeçler veriyor. Gene AET'nin şefi Bonn hükümeti, Carter'ın Sovyetler'e tehdit dolu demecini — işbirliği ve çatışma alternatiflerinden ABD'nin her ikisine de hazır olduğunu söyleyen sözlerini — bütünüyle desteklediğini dile getiriyor.

NATO'nun önde gelen ülkeleri, ABD'nin getirdiği yeni silâhlanma plânını onaylıyorlar.

EMPERYALİST MİLİTARİSTLERİN EN BÜYÜK İŞBİRLİKÇİSİ: MAOCU PEKİN YÖNETİMİ

Pentagon militarizmi bugünkü soğuk savaş manevralarında ve gerginliği tırmandırma çabalarında sadece emperyalist ortaklarından yardım görmüyor. Uzun yıllardır Sovyetler Birliği'ne, sosyalist ülkeler topluluğuna ve genel dünya devrimci sürecine karşı düşmanca tutum takınan Maocu Pekin yönetimi de, gerici politikasını, Petagon militarizmi ile açık işbirliğine dek vardırmıştır.

Bundan on yıl öncesine kadar, Sovyetler Birliği'ni ABD'ye karşı yumuşak davranmakla eleştiren, Sovyet yönetimini, kapitalist dünyaya karşı bir nükleer savaşı göze almadığı için «revizyonist» olmakla suçlayan ÇHC şefleri ,bugün artık ABD'nin Sovyetler Birliği'ne karşı yumuşak politika izlediğini söylüyorlar. Her iki «süper devlet»in, eninde sonunda bir dünya savaşı çıkaracaklarını öne sürüyorlar ve Amerikan emperyalizminin en gerici, en azgın, en militarist çevreleri ile açık işbirliğine gidiyorlar.

Dünya barış güçlerinin tepkisiyle, nötron bombasının yapımını geçici olarak durdurduğu için ABD yönetimini sert dille eleştiriyorlar. NATO'nun daha fazla silahlanmasını, emperyalist dev-

letlerin — ABD başta olmak üzere — daha fazla nükleer silâhlarla donatılmasını istiyorlar.

Mao'cu Pekin yöneticileri, savaş kışkırtıcısı gayretlerini her geçen gün daha da arttırıyorlar. İcat ettikleri karşı-devrimci «üç dünya teorisi» ile emperyalist işbirlikçiliği'nin «teorisi»ni yazıyorlar. Bu teoriyle, Almanya, İngiltere, Fransa, Japonya, Kanada ve benzeri tüm iri kıyım emperyalist NATO ülkelerinin üçüncü dünya üzerinde egemenlik kurmasını istiyorlar, sadece bununla da kalmayıp, dünya halklarının büyük dostu ,dünyada barış ve sosyalizmin öncüsü Sovyetler Birliği'ni «en büyük tehlike» gibi göstererek, ABD ile işbirliğini öngörüyorlar.

Beyaz Saray'da Pentagon militarizminin, barış düşmanlarının ve soğuk savaş yandaşlarının, silâhlanma şampiyonlarının etkisi artınca Maocu Pekin yönetimine gün doğmuştur. Nitekim Pentagon'un son soğuk savaş provalarında Çin'in özgül bir yeri vardır.

Birleşmiş Milletler Silâhsızlanma Toplantısı sırasında Amerikan emperyalistleri ile ÇHC hariciyesi arasında yeni diyaloglar, dünya barış ve güvenliğini tehdit edecek şekilde kurulmuştur. Bu diyaloglar sonucunda, Carter'ın Güvenlik Danışmanı Brzezinsky Pekin'e ani bir ziyarette bulunmuştur.

Bu ziyarette Pekin yönetimi ile Washington yönetiminin en etkili adamı gerek emperyalist soğuk savaş manevraları konusunda, gerekse Afrika'da ve Basra Körfezinde işbirliği konusunda kapalı kapılar ardında yeni karşı-devrimci antlaşmalara varmışlardır.

Bu görüşmeler sonucunda ÇHC Dışişleri Bakanı Mr. Huang Hua, aceleyle New York'dan ayrılarak önce Zaire'ye gitmiş, emperyalizmin bölgedeki bekçi köpeği Mobutu rejimine askeri yardım vaadetmiş, daha sonra da Türkiye'ye gelmiştir.

Mister Hua'nın Türkiye'ye gelişi, bizzat Amerikan çevreleri tarafından Maocu Pekin yönetimine empoze edilmiştir. Çünkü ABD yönetici çevreleri Ecevit hükümetini «NATO'nun gönüllü ortağı» diye nitelemektedirler. Ecevit'in ABD gezisi sırasında, «Sovyetler'in bir tehdit kaynağı olmadığı» yolundaki doğru tesbiti dile getirmesi Washington'un Şahinleri'ni hayli rahatsız etmiştir. Nitekim International Herald Tribune Gazetesi'nin 31 Mayıs 1978 tarihli yayınında, Ecevit'e serzenişte bulunulmaktadır. Gazete, bir Sovyet tehdidi bulunmadığı yolundaki görüşleri ele alarak, Maocu Pekin yönetiminin «Sovyet tehdidi» konusundaki iftiralarından çeşitli örnekler getirmekte ve «Ecevit Sovyet tehdidi olup ol-

madığını, Sovyetler Birliği'nin sosyalist komşusundan öğrensin» demektedir.

Türkiye'nin belli kalemleri dahi, ÇHC dışişleri bakanının ülkemize gelişini ABD'nin empoze ettiğini açıkça söylemektedirler. (Hürriyet, Oktay Ekşi, 13.6.1978).

Bu kanaat tüm burjuva basını tarafından da şu ya da bu şekilde dile getirilmiştir.

ÇHC Dışişleri Bakanı, Ecevit'in Moskova gezisi öncesinde aceleyle Türkiye'ye gelmiş, ve Türkiye'yi bir «sovyet tehdidi» konusunda ikna etmeye çalışmıştır. Mister Hua, Türkiye'nin NATO'da kalması gerektiğini ısrarla istemiş, Türk-Sovyet ilişkilerinin gelişmesinden duyduğu kaygıyı dile getirmiştir. Bilindiği gibi bu kaygının ortakları Pentagon militaristleri, NATO şefleri ve Pekin yöneticileridir.

Türkiye'nin sosyalist güçleri Mr. Hua'nın Türkiye'ye gelişinin gerçek amaçlarını kamu oyuna açıklamışlardır. *Türkiye Sosyalist İşçi Partisi*, Hua'nın «detant aleyhtarı» amaçlarla ülkemize geldiğini net bir dille belirtmiş, Maocu Pekin yönetiminin emperyalist soğuk savaş provalarında Pentagon ile işbirliği halinde olduğunu söylemiş ve Türkiye'nin kendisini soğuk savaş provalarından uzak tutmasını istemiştir. (Cumhuriyet, 12.6.1978).

Mr. Hua ayrıca bu gezisinde, Türkiye'ye ekonomik yardım önermiş, fakat bu önerisini somutlayamamıştır. Bu olgu da, Pekin'in telâşla gerçekleştirdiği bu gezinin aceleye geldiğini kanıtlamaktadır. (Milliyet, Abdi İpekçi, 15.6.1978).

Mr. Hua Başbakan Ecevit'i Çin'e davet etmiş ve davet kabul edilmiştir. Muhtemelen Eylül ayında Bülent Ecevit Pekin'e gidecek, ekonomik işbirliği konuları o zaman görüşülecektir.

Maocu Dışişleri Bakanı Mister Hua, Türkiye'den İran'a geçerek, ABD-Çin işbirliği yolunda yeni bir adım atmıştır. Bilindiği gibi Pekin'li şefler öteden beri monarko-faşist şah rejimini desteklemekteydiler. ABD emperyalizminin Sovyetler Birliği'ne ve Orta Doğu halklarına karşı Basra Körfezi'ni silâhlandırma politikasının en büyük alkışçısı ÇHC yönetimi olmuştur. Nitekim, Mister Hua, bu gezisinde Çin'in bu politikasını bir kez daha tekrarlamış, gerek Sovyetler Birliği'ne karşı ,gerekse İran'da faşist diktatörlüğe direnenlere karşı İran Şahına yardım edeceğini açıklamıştır. (Günaydın, 19.6.1978).

Böylece, Maocu Çin yöneticileri, İran'da faşist diktatörlüğün yıkılması için aylardır uğraş gösteren halk kitlelerine karşı, ABD emperyalizminin işbirlikçisi faşist şah rejiminin yanında bir kez

daha yeralmıştır. Çene bölge ve dünya barışını alabildiğine tehdit eden olağanüstü İran silahlanması Maocu şefler tarafından artan bir yardım görecektir.

SOVYETLER BİRLİĞİ'Nİ GÜNEYDEN ÇEVİREN KARŞI-DEVRİM KUŞAĞI SOVYET SINRLARINI ve DÜNYA BARIŞ ve GÜVENLİĞİNİ TEHDİT EDİYOR

Son yılların ABD stratejisine özellikle dikkat etmek gerekir. Amerika Birleşik Devletleri İran'ı bu denli aşırı bir şekilde silâhlandırmakla, Sovyetler Birliği'ne karşı bir tehdit unsuru oluşturmuşlardır. Bu tehdit ve güvensizlik kuşağı, Pakistan ve Bangladeş'de Amerikan işbirlikçisi rejimlerin CİA komploları eliyle kurdurulmasıyla, Hindistan'da sağcıların yönetime gelmesiyle tehlikesini büsbütün arttırmıştır. Anti-Sovyet amaçlı, ABD-Çin işbirliğinin gelişmesi ile bu güvensizlik ve tehdit kuşağı Pasifik Okyanusuna kadar uzanmaktadır. ÇHC ile Japonya arasında «barış ve dostluk» belgesinin önümüzdeki ay imzalanması beklenmektedir. Sovyetler Birliği tarafından protesto edilen bu antlaşma (19.6.1978-,yabancı ve yerli ajanslar) anti-Sovyetik motifler taşımaktadır. Böylelikle, Türkiye'den başlayan ve Pasifik'e kadar uzanan bu güvensizlik kuşağı doğu'da Japon ve Güney Kore rejimleri eliyle kuzeye doğru çıkartılmakta, Alaska'daki Amerikan tesisleri ile birlikte Kuzey Kutbuna dek varmaktadır.

ABD'nin, NATO'yu güçlendirme plânları ise, sosyalist sistemi ve Varşova Paktını Batı'dan çeviren güvensizlik bölgesini pekiştirmeyi amaçlamaktadır.

Türkiye'de Amerikan ve NATO üslerinin bulunması ise hiç kuşkusuz Sovyetler Birliği ve Bulgaristan başta olmak üzere, dünya sosyalist sistemine karşı bir başka tehdit unsurudur. Sözkonusu güvensizlik kuşağının zayıflayan halkaları durumundaki Türkiye ve Yunanistan, ABD ve NATO açısından bu nedenle önemlidir. Türkiye ile Yunanistan arasındaki anlaşmazlıklar ve Kıbrıs sorunu, NATO'nun güneydoğu kanadının zayıflamasını getirmiştir. Oysa bu iki ülke, sözkonusu karşı-devrim çemberinin güney ve batı yaylarını biribirine bağlamaktadır.

Türkiye'nin NATO'ya katkısının azalması, Ankara hükümetinin SSCB ile detant'ı güçlendirmek yolunda eğilim göstermesi, Türkiye'nin NATO içindeki işlevinin azalma ihtimali, emperyalist çevreler ve Maocu Pekin yönetimini rahatsız etmektedir.

Amerikan ambargosunun, Pentagon ve NATO şefleri tarafın-

dan kaldırılmak istenmesinin nedenleri arasında bu faktör önemli bir yer tutmaktadır.

Oysa halk güçlerimiz, barış ve yumuşama sürecinden yanadır. Türkiye ile SSCB arasında Saldırmazlık Paktı imzalanmasını, iki ülkenin ekonomik-teknik, bilimsel ve kültürel işbirliğini geliştirmelerini istemektedirler.

Başbakan Ecevit'in Sovyetler Birliği gezisi bu açıdan tarihsel bir önemi haizdir.

Ülkemizin ve dünyanın barış güçleri, Türk-Sovyet ilişkilerinin gelişmesini hem Türkiye halkı açısından, hem de bölge ve dünya barışı bakımından yararlı görmektedirler.

Halkımız, Türkiye'nin kendisini soğuk savaş provalarından uzak tutmasını dilemektedir. Gene barış güçlerimiz, soğuk savaşın tüm insanlığa ve ülkemize zarar getireceğini bilmektedirler. Bülent Ecevit'in Birleşmiş Milletler'de yaptığı konuşmada, geçmişte soğuk savaştan en fazla zarar gören ülkelerden birisinin Türkiye olduğunu söylemesi, barış güçlerimiz açısından tasviple karşılanmıştır.

Fakat, yumuşama sürecine Türkiye'nin katkı getirmesi, birtakım palyatif adımlarla olmaz. Bu konuda Ankara'nın Sovyetler Birliği'ne güven vermesi gerekir. Bu ise ilk adımda bir saldırmazlık paktını gerektirmektedir. Şimdiki hükümet, böyle bir paktan yana değildir.

Ülkemizin bağımsızlık ve barış güçleri, Türkiye'nin NATO'dan çıkmasını, yurdumuzdaki Amerikan üslerinin tasfiye edilmesini bölge barışı yolunda kalıcı sonuçlar verecek bir zorunluluk olarak değerlendirmektedirler. Böylelikle, halkımızın bu anti-emperyalist talepleri, hem ulusal bağımsızlık açısından hem de bölge ve dünya barışı bakımından önemlidir, gereklidir.

İşçi sınıfımızın sosyalist güçleri başta olmak üzere tüm barışseverler, Türkiye'yi yeni soğuk savaş provalarından uzak tutmak için enerjik bir mücadele sürdüreceklerdir.

Bu bakımdan, barış ve yumuşamadan yana tüm güçlerimizin, dünya barış güçleri ile soğuk savaşa karşı verilecek mücadelede önemli bir yeri olacaktır. Konuyu, ülkemizde kamu oyuna kavratmak, Pentagon militarizminin ve Maocu Pekin yönetiminin, diğer NATO'cu liderlerle birlikte kışkırtmak istedikleri silâhlanma yarışına karşı, soğuk savaş manevralarına ve gerginlik çabalarına karşı etkin ve yaygın bir kampanya sürdürmek, barış görevidir.

ULUSLARARASI SENDİKAL HAREKET

Geçen sayımızda, Dünya Sendikalar Federasyonu'nun 16 - 23 Nisan tarihleri arasında PRAG'da toplanan 9. Kongresinin sendikal haklara ilişkin olarak almış olduğu kararlardan bazılarına ve yayınladığı sendikal haklar bildirgesinde yer vermiştik. DSF, işçi sınıfının uluslararası birliğinin güçlü bir örgütsel somutlanışıdır ve her geçen gün dünya işçileri arasındaki saygınlığı ve örgütsel gücü artmaktadır. Sendikal işçi hareketinin böylesi bir birliğe ulaşması, zorlu ve çetin mücadelelerden geçerek gerçekleşebilmiştir. Aşağıda, TSİP Sendikalar Bürosunca hazırlanan genel olarak uluslararası sendikal hareketin ve özel olarak da DSF'nin doğuşunu ve gelişmesini konu edinen bir araştırmayı yayınlıyoruz. Ülkemizde, işçi hareketinin birliği ve onun uluslararası bağlantılarının geliştirilip güçlendirilmesi için mücadele edenler açısından yazının bir önemi olmak gerekir.

İLKE

Geçtiğimiz 16 - 23 Nisan 1978 tarihinde Çekoslovakya'nın Prag şehrinde Dünya Sendikalar Federasyonu (DSF) 9. Kongresi toplandı. Türkiye'den DISK adına ve FISE üyesi TÖB - DER adına delegelerin katıldığı Kongre, uluslararası sendikal hareketin seçkin bir forumu oldu. Bugün bünyesinde, çeşitli ülkelerden 150 milyon emekçiyi barındıran DSF'nun 9. Kongresi'nin kabul ettiği «Sendikal Haklar Evrensel Bildirisi» bilindiği gibi 15 - 16 Haziran büyük işçi direnişinin 8. ve Partimizin 4. kuruluş yıldönümü ile birlikte önümüzdeki günlerde yürüteceğimiz bir kitlesel kampanyanın gündeminde önemle yer alacaktır.

Ülkemizde işçi sınıfı biliminin, özellikle proletarya enternasyonalizminin kadrolara yeni yeni maledilmesi ve her çeşit dernek ,sendika ve siyasi partilerin uluslararası örgütlerle ilişkileri üzerine yönelen antidemokratik baskılar nedeniyle, pek çok eksikliğin yanında, uluslararası sendikal hareket hakkında da yeterli ve doğru görüşlere sahip olmak bir hayli gecikmiştir denilebilir. İktidarların antidemokratik baskılarına bir

örnek olarak, 1949 yılında Amerikan emperyalizminin yönlendiriciliğinde uluslararası sendikal hareketi bölmek amacıyla kurulan Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Federasyonu'na (UHISF) TÜRK - İŞ'in girmesinin dahi 1960 yıllarına kadar engellenmesi belirtilebilir. Yine 1967 yılında kurulmuş olmasına ve kuruluşundan bu yana Türkiye'de ileri sendikal hareketi temsil etmesine rağmen DISK'in DSF'ye katılma isteminin ve bu istem doğrultusunda somut mücadelenin gereği, yakın döneme kadar sosyalistler tarafından bile farkedilememiştir. Halen dahi DISK'e bağlı sendikalardan kimisi CIA'nın etkisindeki UHISF'nunun güdümünde olan uluslararası işkolu federasyonlarına üyedirler. Ancak son yıllarda DSF'-ye katılma yolunda DISK sendikalarında hızlı bir gelişme olmaktadır. Nitekim, Keramik - İş, Maden - İş, Basın - İş ve Dev - Maden - Sendikaları kongrelerinde DSF'ye katılma kararı alan ilk DİSK sendikaları olmuşlardır.

Dünya Sendikalar Federasyonu 9. Kongresi'nin ülkemizde uyandırdığı ilgiden de hareketle, dünya sendikal hareketinin gelişimini, bu gelişim sürecindeki kilometre taşlarını kısaca bir gözden geçirmek yararlı olacaktır.

Bilindiği gibi sendikal mücadelenin beşiği İngiltere'dir. Sanayi devriminin ilk kez gerçekleştirildiği bu ülkede 17. yüzyılın 2. yarısından itibaren işçiler aralarında geçici birlikler oluşturarak çıkarlarını korumaya başlamışlardır. Ancak işçilerin sendika kurması kanunlarla yasaklandığı için bu mücadele uzun yıllar bir hayli zorlu geçmiştir. 1824 yılında çıkarılan bir yasa ile işçi sınıfının bu alandaki mücadelelerinin bir sonucu olarak, sendika kurma hakkı kazanılmıştır.

Sendikal hareketin doğuşundan itibaren yaklaşık yüzyıllık bir süre içinde çeşitli uluslararası birlik çabalarının görülmesine rağmen, belirli meslek dallarında ve etkinliği olmayan birkaç mesleki federasyon dışında bu alanda kayda değer bir gelişme sağlanamamıştır. Bu dönemde işçi sınıfının sömürü ve baskıya karşı dünya çapında yürüttüğü mücadelenin yöneticisi I. Enternasyonalin sendikal mücadele ve sendikalar üzerine aldığı kararlar sendikal hareketin yolunu aydınlatmakta hayatî bir önem taşımışlardır. Sendikal alanda uluslararası birlik oluşturma çabaları ancak I. savaş arefesinde 1913 yılında sonuca ulaşmış ve ulusal merkezlerin çeşitli ön hazırlık ve toplantılarından sonra Zürih Kongresi'nde Uluslararası İşçi Sendikaları Federasyonu (UISF) kurulmuştur.

Kısa zaman sonra patlak veren I. Savaş, uluslararası sendikal hareket için de önemli bir sınav olmuş, ancak o dönemdeki Uluslararası İşçi Sendikaları Federasyonu yöneticileri de II. Eenternasyonalin sosyal - şöven yöneticileri gibi savaşa karşı doğru bir tutum takınamamışlardır. Özellikle sendikal hareketin en gelişkin olduğu ülkelerden, İngiltere, Fransa ve Almanya'da sendikalar kendi burjuvazilerinin savaş kışkırtı-

cısı politikalarından yana olmuşlardır. Bu ise uluslararası sendikal hareketin birliği yolunda atılan adımları silip süpürmüştür.

Savaş sonrası yıllarda uluslararası planda 3 sendikal örgütün kurulduğunu görüyoruz. Bunlardan biri 1919 yılında Amsterdam Kongresi ile kurulan ve Amsterdam Sendikalar Enternasyonali diye bilinen, II. Enetrnasyonale bağlı sendikal örgüttür. İkincisi 1920'de Moskova'da kurulan Kızıl Sendikalar Enternasyonali (Profintern)dir.

I. Savaştan sonra, daha savaş öncesi yıllarda II. Enternasyonal içinde şekillenen oportünist ve devrimci kanatlar arasındaki ayrılık daha da gelişmiş ve proletarya enternasyonalizmini sağlam temeller üzerinde yeni bir uluslararası örgütlenmede somutlamak gereği kendini dayatmıştı. Bu amaçla da 1919 yılında III. Enternasyonal (Komünist Enternasyonal) kuruldu. Komünist Enternasyonal'in işçi sınıfı hareketini her türlü oportünist etkilenmelerden korumak ve işçi sınıfı bilimi doğrultusunda bir hat izlenmesini sağlamak çabaları sendikal gelişmelere de önemle yansımıştır. Bu gereksinimler sonucu 1920 yılında Moskova'da «Devrimci Meslek ve Sanayi Birlikleri I. Uluslararası Kongresi» toplanmış, 41. ülkeden 17 milyon işçiyi temsil eden kongre, Kızıl Sendikalar Enternasyonali'nin kurulması ve Komintern'le sıkı işbirliğine geçilmesi kararını almıştır.

Kızıl Sendikalar Enternasyonali (Profintern), işçi sınıfının faşizme ve emperyalist savaş tehlikesine karşı mücadelesi ve Sovyet emekçileriyle sıkı ilişkiler kurulması için diğer uluslararası sendikal örgütlerle işbirliği sağlanması yolunda yoğun çabalar sarfetmiştir.

I. Savaş sonrası yıllarda kurulan üçüncü sendikal örgüt Uluslararası Hristiyan Sendikalar Konfederasyonu'dur. 1920 yılında Lahey'de kurulan bu örgütün sendikacılık anlayışı Hristiyan dininin ilkelerine dayanmaktadır. Hristiyanlığın güçlü olduğu Batı Avrupa'da doğup gelişmiş, 1929 yılında Kanada ve birkaç güney Amerika ülkesine atlamıştır. Avrupa'da en çok gelişme gösterdiği ülkeler Almanya, Belçika, Fransa ve Hollanda'dır. Buna mukabil İngiltere ve Amerika'da gelişme olanağı bulamamıştır. II. Savaş sonucu silinmek zorunda kalan Hristiyan sendikacılık, savaşın bitiminden sonra 1946 yılında Amsterdam'da yapılan bir toplantı ile Uluslararası Hristiyan İşçi Sendikaları Konfederasyonu olarak yeniden örgütlenmiştir. 1968 yılında yapılan olağanüstü kongresi ile laikleşme yolunda önemli adımlar atmış ve buna bağlı olarak da ismini Dünya İş Konfederasyonu (DIK) olarak değiştirmiştir. Latin Amerika'daki kendine bağlı örgütleri CLAT, Kuzey Amerika'dakileri CSN ve Asya'dakileri BATU adlı bölgesel örgütlerde toplayan DİK, halen 15 milyon civarında üyesiyle, DSF ve UHISF'ndan sonra 3. uluslararası sendikal örgüttür.

Herbiri 1920 yıllarında kurulan bu üç uluslararası örgüt varlıklarını ve çalışmalarını II. Dünya savaşı öncesine kadar sürdürmüşlerdir. Ancak bu uluslararası sendikal örgüt çokluğu varolan koşullarda işçi sınıfının çıkarlarına uymuyordu. İşçilerin savaş tehlikesi ve faşizmin yükselmesini önleyebilmeleri için birleşik bir cephede saflaşmaları zorunluydu. Bu hayatî ihtiyaç değişik ülkelerde sendikaların birleştirilmesi eğilimini geliştirdi. Bu durumu dikkate alan Profintern, 1943 yılında kendini feshetmeyi kararlaştırdı. Pek çok ülkede sendikal birlik gerçekleşti. Bu gelişme uluslararası düzeyde de birleşme eğilimini güçlendirdi ve somut çabaların başlamasını sağladı. 1934 yıllarında başlayan birlik çalışmaları, 1939 - 1945 savaş yıllarında daha da hızlanarak sürdü.

DSF kuruluş çalışmalarına İngiliz, Amerikan, Fransız ve Sovyet sendikaları başta olmak üzere çeşitli ülke sendikaları katıldılar ve Eylül 1945'te Paris'te 35 ülkeden 50 milyon emekçiyi temsilen Dünya Sendikalar Federasyonu (DSF) kuruldu.

DSF 1945 yılında başlıca uluslararası sorunlar hakkındaki görüşlerini aldığı kararlarla şöyle belirtiyordu:

— Savaş ve savaşın nedenlerine karşı, kalıcı bir barış için çalışmak, savaş kışkırtıcısı ve faşizmin yaratıcısı tekellere karşı mücadele,

— Emekçi halkın taleplerinin yükseltilmesi, sendikal hak ve özgürlükler için mücadele,

— Sömürge sistemini ortadan kaldırmak, kendi kaderini tayin ve ulusal bağımsızlık hakkının tanınması,

— Azgelişmişliğe ve tekelllerin sömürü politikasına karşı mücadele,

— Sendikal hareketin uluslararası temsili,

— Ulusal ve uluslararası düzeyde işçi sınıfı dayanışması ve birlik.

Bu amaçlar ana hatlarıyla DSF'nin 1945'lerden bu yana Dünya barış, özgürlük ve demokrasi güçlerinin lehinde gelişen koşullarda bugün de uğruna mücadele yürüttüğü amaçlardır.

Dünya Sendikal hareketinde 1945 yılında sağlanan bu birlik çok sürmedi. Amerikan emperyalizminin Marşal Planı çerçevesinde, uluslararası sendikal hareketi kendi güdümüne alma çabalarının ve sosyalist ülkelere karşı sürdürmeye başladığı soğuk savaş politikasının sonucu 1949 yılında İngiliz ve Amerikan Sendikaları DSF'den ayrılarak, diğer ülkelerden çeşitli sendikaların da katılmasıyla aynı yıl Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Federasyonu'nu (UHİSF) kurdular. Türkiye'den TÜRK - İŞ'in de üye olduğu bu örgüt 50 milyon civarında üyesiyle ikinci uluslararası örgüt durumundadır. Ancak UHİSF, uluslararası sendikal hareketin birliğini bozduktan sonra, bizzat kendi birliğini koruyamamıştır. 1968 yılında UHİSF bünyesindeki bazı sendikaların Sovyet Sendikalarıyle ilişki kurmaya karar vermeleri üzerine, katı bir antikomünist politika izleyen gerici Amerikan sendikaları UHİSF'nunu terketti.

Uluslararası Hür İşçi sendikaları Federasyonu, Avrupa'daki sendikal merkezleri Avrupa çapında birleştirmek üzere Avrupa Sendikalar Konfederasyonu'nu kurmuştur. DSF'ye bağlı Avrupa sendikalarını üyeliğe kabul etmeyen ve DISK'in üyelik müracatını da 1974 yılında reddeden bu uluslararası sendikal örgüt, UHISF' nun paralelinde uluslararası sendikal haraketi bölücü ve sınıf uzlaşmacısı' bir politika izlemektedir.

Bugün uluslararası sendikal haraket üç uluslararsı sendikal örgütte somutlanmaktadır. 150 miliyon üyeli DSF, 50 miliyon üyeli UHİSF ve 15 miliyon üyeli DIK.Ayrıca bu üç örgüte bağlı çeşitli uluslararası bölgesel örgütler de bulunmaktadır.

150 milyon üyesiyle uluslararası sendikal harekette en etkin konuma sahip DSF çatısı altında; sosyalist, kapitalist ve geri kalmış ülkelerin ulusal sendikal örgütleri yer alıyor. Sosyalist sistemin kazandığı büyük başarılar, dünyada barış içinde bir arada yaşama ve Detant siyasetinin gelişmesi sonucu DSF hızla güçlenmekte, UHİSF ise gerilemektedir.

DSF Uluslararası sendikal hareketin birliği yolunda etkin çabalarını sürdürmektedir. Bu çabalar sonucu özellikle:

— Barışın korunmasında,

— Vietnam ve Ortadoğu'da emperyalist saldırılara karşı mücadelede,

— Irkçılığa, sömürgeciliği, faşizme karşı savaşta, çeşitli uluslararası örgütlere bağlı dünya sendikalarının birlikteliği sağlanmıştır. Ancak birlikte eylem ve sendikal birlik doğrultusundaki gelişmeler henüz özlenen düzeyde değildir. DSF, UHİSF ve DIK arasındaki yakınlaşma ve eylem birliğinin, dünya sendikal hareketine getireceği olağanüstü canlılıktan hareketle, 8. Kongresinde bir Asgari Ortak Program belirlenmesi önerisinde bulunmuştur. Ancak UHISF, DSF'nin birlikte eylem önerilerine yanaşmamaktadır. Son olarak DSF'nin UHISF II. Kongresine (1975) sunduğu somut çağrıya da cevap verme gereksinimi bile duyulmamıştır. Buna mukabil DSF ile DIK arasında 1970 yıllarında diyalog kurulmaya başlanmıştır. İki örgütün çabalarıyla da 1973'te bir dünya konferansı düzenlenmiştir.

1975 yılında Franko'nun 5 İspanyol Yurtseverini öldürme girişimi sırasında DSF, UHİSF ve DIK'in tüm emekçileri faşizmi protesto eylemine çağırmaları uluslararası sendikal hareketin eylem birliği yolundaki son önemli gelişmelerinden biridir.

DSF'nun 16 - 23 Nisan tarihlerinde yapılan 9. Kongresinde kabul edilen «Sendikal Haklar Evrensel Bildirisi»ndeki sendikal hak ve taleplerin başlıcaları şöyledir: Tamamı Partimizi destekleyen yayınlardan ILKE dergisinin Haziran/54 yayınlanan bu BILDIRGE Partili arкadaşlarımıza sendikal çalışmalarında ışık tutacak önemli bir belgedir.

Çeşitli ülkeler, bölgeler ve kıtalardaki sendikal örgütlenmelerle ilgili olarak MSB'nca derlenmiş ilk bilgiler aşağıda sunulmuştur. Merkez Sendikalar Bürosu bu konuda daha derli toplu incelemeleri, Partili sendikacı arkadaşlarımıza ileride sunmak dileğindedir.

1. Sosyalist Sistem Ülkeleri:

● Sosyalist ülkeler sendika merkezlerinin tamamı Dünya Sendikalar Federasyonu (DSF) üyesidir.

2. Avrupa:

● İngiltere: Sendikal örgütlenmelerin büyük bir bölümü İngiliz Sendikalar Kongresi (TUC)'da toplanmıştır. Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Federasyonu (UHİSF) üyesidir.

● F. Almanya: 7 milyon üyeye sahip, Federal Almanya Cumhuriyeti Sendikalar Konfederasyonu (DGB), UHISF'na bağlıdır.

● Fransa: 2.400.000 üyeli CGT, DSF üyesi, 700.000 üyeli CFDT ise Dünya İş Konfederasyonu (DIK) üyesidir.

● İtalya: Sendikal hareket CGIL - CIS - UIL İtalyan İşçi Konfederasyonları Birleşik Federasyonunda merkezileşmiştir. CGIL, Avrupa Sendikalar Konfederasyonu üyesidir.

3. Kuzey Amerika:

● Kanada: Sendikal hareket ABD sendikalarına bağlıdır. Ancak birçok meslek federasyonunda «Kanadalılık» akımı belirmeye başlamıştır.

— Kanada İş Kongresi: 1.700.000 üyelidir. Üyelerinden 100.000 kadarı ABD Sendikalar Konfederasyonu AFL - CIO'ya bağlıdır.

— Kelebek Emekçiler Federasyonu: Kanada'nın Fransızca konuşan nüfusu temelinde kurulmuştur.

— Otonom sendikalar: Bağımsız ya da doğrudan AFL - CIO'ya bağlı ve yaklaşık olarak 400 - 500.000 üyeye sahiptirler.

● Amerika Birleşik Devletleri: 82 milyon emekçiden 20 milyonu sendikalıdır ve şu örgütlerde toplanırlar:

— AFL - CIO: 15 milyon ücretliyi bünyesinde toplar, son derece gerici bir karakter taşır.

— Otomobil İşçileri Sendikası (UAW) 700.000, Kamyoncular Sendikası 2.000.000 üyelidir.

— İlerici nitelikte birkaç bağımsız sendika da 1.000.000'a yakın üyeyi toplamaktadır.

4. Güney Amerika:

● Kıtada hızlı bir sendikalaşma görülmektedir. 45 milyon emekçiden 15 milyonu sendikalaşmış durumdadır. Güney Amerika'da üç tane bölgesel örgüt faaliyet yürütmektedir.

— Güney Amerika Emekçileri Sendikalar Birliği Sürekli Komitesi (CPUSTAL): DSF'ye bağlı sendikaları bünyesinde toplamaktadır. Şili ve Uruguay'daki birleşmiş sendikaları ve bazı meslekî sendikaları içine alır.

— Güney Amerika Hristiyan Sendikalar Konfederasyonu (CLAT): DIK'in bölgesel örgütüdür.

— Amerika içi Bölgesel Çalışma Örgütü (Orit): UHİSF'nunun bölgesel örgütüdür. AFL - CIO'nun etkinliği altındadır.

● Güney Amerika Emekçileri Birliği Sürekli Komitesi (CPUSTAL) Güney Amerika'da belli bir ölçüye kadar kök salmış olup, DSF ile ortak çalışmaktadır. Ayrıca sık sık Güney Amerika Hristiyan Sendikalar Konfederasyonu (CLAT) ile ortak eylem düzenlemektedir.

5. Asya ve Avustralya:

● Japonya: 50 milyonluk çalışan nüfusun 35 milyonu ücretlidir. Emekçilerden 25 milyonu sendikasızdır. 3 büyük sendikal merkez vardır.

— Japon Sendikaları Genel Konseyi (SOHYO): 4.300.000 üyesi vardır. Sosyalist Parti'ye bağlıdır. Ancak içinde her türlü eğilim bulunmaktadır. Uluslararası planda bağlı olmamasına rağmen DSF ile ortak çalışmaktadır.

— CHURİTSOREREN: 1.300.000 üyesi vardır. Pratikte SOHYO ile eylem birliği yapmaktadır.

— Japon İş Konfederasyonu (DOMEI): 2.000.000 üyesi vardır. UHİSF'na üyedir. 1964'de SOHYO'dan sağ eğilimli elemanların ayrılmasıyla kurulmuştur.

● Hindistan: Tarımdışı 30 milyon emekçi bulunmaktadır. 3 esas ulusal merkez vardır.

— Hindistan Sendikalar Kongresi (AITUC): 2 milyon üyelidir. DSF'-ye bağlıdır. Troçkist ve diğer unsurların bölücülük çabalarının yoğun olduğu bu örgüt diğer iki sendikal merkezle eylembirliği uygulamaktadır.

— Hindistan Sendikalar Hür Federasyonu (INTUC): 2.200.000 üyesi vardır. UHİSF'na üyedir.

— HMS: 1.000.000 üyesi vardır, UHİSF ile bağlarını sürdürmektedir.

● Endonezya: UHİSF, ordunun da rızasıyla sendikal hareketi kontrolda tutmak istemektedir.

● İran ve Pakistan'da sendikalar yasaklanmıştır.

● Siri Lanka: 2 milyon sendikalı 7 merkezde bölünmüştür.

6. Avustralya ve Okyanus adaları:

● Avustralya: Nüfusun çoğunluğu Britanyalı olduğundan sendikalar çok eskiye dayanır.

— ACTUC: UHİSF üyesidir. Tek sendikal merkezdir.

● Yeni Zelanda:

— Yenizelanda Sendikalar Federasyonu: UHİSF üyesidir ve ülkedeki emekçilerin % 80'ini toplar.

● Okyonus adaları: Sendikalaşma azdır. Yeni Kaledonya'da 5.000 üyeli Otonom Sendikalar Birliği DSF üyesidir.

7 — Afrika ve Ortadoğu:

● Kıtada sendikal hareket dağınıktır. 5 milyon ücretliyi kapsayan sendikal örgütlenmeler şu şekildedir:

— Panafrika Sendikal Birliği (USPA): 1961 yılında kurulmuştur. 2.500.000 üyesiyle 20 ulusal merkezi bünyesinde toplar. Kıta çapında antiemperyalist nitelikli tek sendikal örgüttür. DSF ile işbirliği yapmaktadır ve DSF - USPA komitesi vardır.

— Afrika Sendikalar Konfederasyonu (CSA): USPA'ya karşı 1962'de kurulmuştur. Üye olmaksızın UHİSF ve AFL - CIO ile yakın ilişkiler içindedir.

— Panafrika Mumin Emekçiler Birliği (UPTC): DİK'in Afrika koludur. CSA ile işbirliği içindedir.

— OUSA: Afrika Devletleri Örgütü (OUA) baskısıyla son yıllarda kurulmuştur. Kurulması Afrika Sendikal hareketinde büyük karışıklık yaratmıştır.USPA ve OUSA yakınlaşması için çalışmalar sürmektedir.

● Afrika'da; Kongo, Brazavil, Dahomey, Madagaskar'daki sendikal merkezler, Sudan Sendikalar Federasyonu (gizli) ve Reunyon CGT'si DSF üyesidirler.

● Ortadoğu:

— Uluslararası Arap Sendikalar Konfederasyonu (CSIA): Sendikal faaliyetin ölüm cezası ile cezalandırıldığı Suudî Arabistan hariç, Arap ülkelerinin sendikalarını toplamıştır. 6 milyon üyelidir. DSF - CISA bağlılık komitesi vardır.

Geri Kalmışlık Sorununa Nasıl Son Verilecek? (*)

KIGHOMA R. MALİMA
(Tanzanya Devrimci Partisi Merkez Komitesi üyesi)

İncelediğimiz konu çerçevesinde gelişme stratejisinden anladığımız, geri kalmışlığa son vermeyi hedefleyen karmaşık bir eylemler programıdır. Kişi başına düşen ulusal brüt üretimin düşük düzeyi, kaba hatlarıyla, Tanzanya'yı geri kalmış bir ülke haline getiren olgudur. Ekonominin etkinliğindeki zayıflığa, kitlelerin sefaleti, beslenme yetmezliği, açlık, dayanılmaz yaşam koşulları ve yüksek bir hastalık oranı eşlik ediyor. Kentte olduğu kadar kırsal kesimde de gelirler, uygun bir yaşam sağlamak için yeterli olmaktan uzaktır. Halk kitlelerine ve genç kuşağa, umut ve güvenle bakabilecekleri bir gelecek sunmak için kapsamlı, hızlı ve kararlılıkla alınacak tedbirler. bütün açıklığıyla dayatıyor.

Burjuva ekonomi bilimi için geri kalmış ülkeler, «yoksulluğun kısır döngüsü» denilen şeyde çırpınıyorlar; diğer bir deyişle, bu ülkelerin halkları yoksuldurlar, çünkü ülkeler yoksuldur. Ancak şu soru ortaya çıkıyor o zaman: Bu kısır döngüden nasıl çıkmalı ve gelişme yoluna nasıl girmeli?

Burjuva ekonomistlerinin görüşüne göre, parasal birikimin düşük düzeyi gibi, döviz yokluğu, teknolojik düzeydeki düşüklükler ve kalifiye kadroların yokluğu, yıpranmış kültürel değerler ve elverişsiz doğal koşullar gibi bir yığın engelin üstesinden gelinmesi söz konusudur. Hattâ, gelişme gereksinmelerinde halkın sayısal olarak ayarlanması bile söz konusu edilmektedir. Kısacası —onlara göre— geri kalmış ülkelerde varolan sefaletten, önemli bir bölümüyle ya da tümüyle iç unsurlar sorumludur. Ama ne var ki biz ,bu kez de şu soruyu sorma gereğini duyuyoruz: Birikim düzeyinin düşüklüğünü, kalifiye kadroların yokluğunu vb. geri kalmışlığın nedeni olarak mı, yoksa sonucu olarak mı mütalâa etmek gerekir?

Eğer geri kalmışlığın derindeki nedenlerini anlamak istiyorsak, bu burjuvaca yaklaşım çerçevesinden çıkmak ve olayı, ilerici ve radikal bir açıdan bakarak incelemek gerekir.

Geri kalmışlıkla ilgili burjuva teorilerinin bize, yalnızca aktif gelişmeye değgin bir strateji ve bir politika formüle etmek için değil, ülkelerimizin geriliğinin derin nedenlerinin bilincine varmamız konusunda da yardımcı olmaktan uzak olduğu açığa çıkmaktadır. Ayrıca, bazı burjuva savunucuları, gelişmenin ancak bazı ırklara mensup halklar tarafından gerçekleştirilebileceği sonucunu bile çıkarmaktadırlar; bu ırkçı yaklaşım, kapitalist ve emperyalist devletlerin ve aynı şekilde onları kontrol eden uluslararası örgütlerin «yardım» politikasına büyük oranda etki yapıyor. Ne var ki, geri kalmış ülkelere kapitalist ve emperyalistlerce «yardım» bahşedilişinin şu paradoksu var: bir ülke malî ve teknik «yardım»dan ne kadar çok yararlanırsa, borçları ve bağımlılığı da o ölçüde artıyor. Dolar olarak en büyük «yardım»ları alan ülkeler bugün, borçlarını ödeme konusunda korkunç güçlüklerin batağına saplanmışlardır. Halk kitlelerinin yaşama koşulları değişmeden kalmakta ve yalnızca elit tabaka, komprador olmanın nimetlerinden yararlanmaktadır.

Emperyalizm ve savunucuları, şu açık olgu karşısında sessiz kalmayı deniyorlar: İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra, kapitalist reçetelere göre davranan ülkelerden bir teki bile geniş anlamda gelişmesinde başarıya ulaşamadı; yani kitle sefaletini, hastalıkları, okuma yazma bilmezliği ortadan kaldıramadı. Pratik olarak tüm geri kalmış ülkelerin, eski ya da halen sömürge olanlar veya hatta gelişmiş kapitalist ve emperyalist devletlerin uydusu olan ülkeler olduğunu da belirtmekte yarar var. Ve bu asla bir rastlantı değildir .Afrika, Asya ve Latin Amerika ülkelerinin geri kalmışlığıyla, diğerlerinin yani kapitalist ve emperyalist ülkelerin gelişmeleri ve politikaları arasında anlamlı bir ilişki mevcuttur.

Bu konuda, Avrupa'da ve Kuzey Amerika'da kapitalizmin gelişmesinin, başlangıçta, Afrika, Asya ve Latin Amerika ülkelerindeki engin maddî değerlerin istifçiliğine, sınırsız bir yağmaya, yerli halkın köleleştirilmesi ve kökünün kazınmasına eşlik ettiğini hatırlatmak isteriz. Bütün bunlar, bu ülkelerde ilkel birikim olanaklarını ciddî olarak tehlikeye düşürdü, hattâ bu ülkeler bağımsızlık kazandıkları zaman bile.

Her ne kadar daha sonra, ticarî ve ekonomik ilişkiler geliştikçe, sömürünün karakteri değişmiş olsa bile, ana hatları evvelden neyse yine öyle kaldı. Geri kalmış ülkeler arasında birlik olmamasından yararlanarak ve askerî, ekonomik ve diplomatik üstünlüklerini kullanarak kapitalist ve emperyalist güçler, bu ülkelerin açıkça zararına olan bir iş bölümünü zorla kabul ettirdiler. Kendileri işlenmiş ürünlerin üreticileri ve tüccarları olarak kalırken, onlara hammadde üreticileri rolünü verdiler.

Sonuçta ülkelerimizin çoğu tüketmedikleri şeyleri üretir ve esas olarak üretmedikleri şeyleri tüketir oldular. Emperyalizm, hem kendi ihraç mallarının, hem de geri kalmış ülkelerden ihraç edilen ürünlerin fiyatlarını saptıyor. Bu sistemi köklü olarak değiştirmek için yapılan her girişim, sık sık askerî müdahale ya da ekonomik ve diplomatik baskı tehdidiyle birlikte gelen inatçı bir dirençle karşılaşıyor. Dolayısıyle, yıllardan beri uluslararası ticaret koşullarının, geri kalmış ülkeleri neden kayırmadığına şaşmaya gerek yok. Kapitalizm, doğası gereği çıkarlarını artırma eğiliminde olan bir sistemdir.

Bugünkü durumda, geri kalmışlığın üstesinden gelmek için hangi yol izlenebilir? Yerel temele dayanarak ve her bölgenin sunduğu olanakları hesaba katarak gelişmeyi kamçılamak için, ulusal ekonomiyi hızla çeşitlendirmeye girişmekle işe başlamak gerekir. Bu, mutlak gerekli olmayan ve dışardan gelen malların alımıyla ilgili bağımlılığı azaltmayı ve yabancı uzmanların hizmetlerinden vazgeçme yollarını aramayı gerektirir. Geri kalmış her ülkede, kitlelerin kapasitelerinin engin potansiyelini değerlendirerek, becerikliği, sebatı, işbirliği ruhunu, sorunları karşılıklı yardımlaşarak inceleme yeteneğini kanıtlamaları için onlara yardım ederek, üretime, karar almaya «tabandan gelen» aktif bir katılmayı cesaretlendirmek, siyasî bilinç ve toplumsal sorumluluk örneği vermek çok önemlidir. Nihayet, emekçilerin ve köylülerin beslenme, barınma, giyim gibi temel ihtiyaçlarını tatmin edecek ölçüde ve onlara sosyal planda güven duygusu verebilecek bir üretim sistemini sağlamak sözkonusudur.

Demek ki geri kalmışlıktan kurtulmak için girişilecek eylemin mantığı, kapitalist dünya ve emperyalist devletler karşısındaki bağımlılık ilişkilerini (bazı durumlarda yavaş yavaş, bazı durumlarda derhal) koparmayı dayatıyor. Bu, örneğin Afrika için, bizi yüzyıllardan beri yağma eden gözü doymazların zorla kabul ettirdiği sömürü boyunduruğuna son vermek demektir. Yeni tip üretime gelince, burada, az sayıdaki bir elit tabakanın bencil, doymak bilmeyen çıkarlarını ve halk iddialarını değil, kitlelerin temel gereksinmelerini tatmin etmek sözkonusudur; bu amaçların gerçekleşmesini sadece ve sadece sosyal bir gelişme üzerine temellenen endüstriyel ve ekonomik bir örgütlenme olanaklı kılabilir. Sosyalizm sözcüğüne zaman zaman atfedilen hile karıştırılmış anlamı bilerek, ihtiyatlı olmak gerekir. Biz gerçek tek bir sosyalizmi, açlığa son veren, insanları kölelikten kurtaran sosyalizmi, Marks'ın ve Lenin'in sosyalizmini düşünüyoruz. Ve eğer bir şeyi örnek almak gerekiyorsa bu, olabilecek en iyi modeldir. Ama kasdettiğimiz, kuşkusuz, bu zor yola ilk girmiş olanların deneyimlerinden ders çıkarmaktır ve şu ya da bu durumun kendine özgü objektif koşullarını eleştirili ve titiz bir analize tâbi

tutmaksızın herhangi birini körü körüne kopya etmekten tamamen başka bir şeydir.

Temel İlkeler :

Tanzanya'nın kabul ettiği gelişme stratejisiyle ilgili daha doğru bir düşünceye sahip olmak için, bugün ekonomik geri kalmışlığımızın nedenlerini tahlil etmek ve buna son vermek amacıyla gerekecek olan şeyi aydınlığa kavuşturmak gerekir. Bizim stratejimiz, şu iki temel ilkeye dayanıyor: sosyalizm ve kendi kendine yetme.

Arusha Bildirisi'nde ve «Partinin Genel Çizgisi»[1] belgesinde belirtildiği gibi Tanzanya'daki sosyalizmin, aralarında bağları olan iki temel görünümü vardır. Birincisi, tüm üretim araçlarının millîleştirilmesine veya Devletçe ya da ortaklaşa kontrola geçmesine ilişkindir. Eğer başlıca üretim araçları yabancı kapitalistlerin ya da onlarla anlaşan bir millî burjuvzinin veyahut şu veya bu kişilerin elinde kalırsa, ekonomik bağımsızlık söz konusu olamayacaktır.

Daha sonra, kendi ekonomik kaynaklarımızın kontrolü ve dolayısıyle, ekonomimizin geliştirilmesi gerekir; bu, sosyalist tipte bir evrim için zorunlu ama yeterli olmayan bir koşuldur.

İkinci görünüm, geniş kitlelerin bellibaşlı gereksinmeleri karşılanacak şekilde üretimin örgütlenmesi gereğine dayanır. Buna pratikte ancak, işletmelerin yönetimine emekçilerin gerçekten ve aktif katılımı sağlamaya elverişli bir demokratik üretim sistemi kurarak ulaşılabilir. Eğer bu katılım olmazsa, bürokrasinin yerleşmesi ve yönetimi işlemez hale getirmesi tehlikesi vardır. İdarî kademelerde oturan bir azınlık o zaman, tüm ana kararları alma hakkını yalnızca kendine ayırır.

İşçi ve köylülerin yönetimde insiyatif kullanmasından bir kez uzaklaşıldı mı, sosyalist bir evrimin olasılığı dahi topun ağzında demektir. Önemli görev yerlerini işgal eden bir avuç bürokrat, kontroldan uzak, halk kitlelerinin sırtından zenginleşebildiği zaman, açık ya da gizli bir çürüme günlük kural haline gelecektir. Yiyecek ve içecekten yoksun halk için, kuşkusuz, devlet kuruluşlarının hizmetlerinin ve herhangi bir adaletin hiç bir anlamı kalmayacaktır. İşte bunun için, yukarıda da belirttiğimiz gibi, kaçınılmaz bir tedbir olan millîleştirme, tek başına, sosyalist bir ekonomi düzeninin kurulmasına yeterli bir öncül değildir.

Sosyalist ekonomi örgütlenmesi için kesin önleme sahip bulunan işçilerin yönetime gerçek katılımı sorunları, tüm ayrıntılarında incelen-

---

(1) Arusha Bildirisi, TANU Partisi'nin Ulusal Yürütme Komitesi'nde 1967 yılında, «Partinin Genel Çizgisi» Belgesi de 1971 yılında kabul edildi.

mesi gereken sorunlardır; şöyle ki, özellikle ülkemizde son zamanlarda su yüzüne çıkmış bulunan bazı eğilimler hesaba katılmalıdır. Gerçekte, üretimin yavaş büyümesi ve hattâ gevşemesinin nedeni, «Partinin genel Çizgisi» belgesinin aşağıda belirtildiği şekilde, özel koşul olarak getirdiği 15. paragrafında dile getirilmektedir:

> **«Kitleleri, sorunlarının çözümüne katma zorunluluğuna paralel olarak, yöneticilerin çalışma ve günlük yaşam alışkanlıkları sorunu da vardır. Yönetenlerle yönetilenler arasında eşitlik bağlarının kurulması çabaları gelip dayanmaktadır. Tanzanyalı bir yöneticinin kibirli, tedirgin edici, tepeden bakan ya da despot olması kabul edilemez. Bunlara benzer şeyler karşısında da aynı tavrı takınmak ve gösterişçi olan her şeyi aşağılamak gerekir; bir zorba olmamak, cesaret ve kahramanlığın canlı simgesi olmak ve adalet ve eşitliğin şampiyonu haline gelmek zorunludur. Partiye gelince, O, bazı görevlilerinin yaptığı kin ve öç alma gösterilerini başarısızlığa uğratma sorumluluğundadır. Çünkü bu tür davranışlar, sosyalizm davasının asla yararına olmadığı gibi, tersine, bir yanda hükümet ve diğer yanda halkla parti arasındaki ilişkilere duvar çeker.»**

Tanzanya'da geniş çapta bilinen bu paragrafta kuşkusuz, işçinin bundan böyle çalışmaktan uzak kalacağı, disipline aykırı davrancağı, çapulculuk ya da sabotaja teslim olacağı şeklinde bir anlam çıkarmaya elverecek hiç bir şey yoktur. Ayrıca, üretim yöneticisinin ellerini bağlayacak bir şey de yoktur. Bir idareci kendisinden, sade, alçakgönüllü ve işçilerle ilişkisinde dikkatli olması isteniliyor, sadece bunlar isteniliyor diye etkinliğini ve bağımsızlığını yitirmez; kaldı ki sosyalist bir işletmede bu kişiden daha başka bir tavır beklenebilir mi? Bir yönetici için, ekonomimizde üretimin düşmesini istemek, hafif deyimiyle bir oyalama ve en kötü haliyle karşı devrimci bir eylemdir. Acınılacak olan şey, bu davranışların, şeflerine ters düşecek ve çürümeyi, savsaklamayı, adam koyırmayı reddetmeye kalkışacak ilerici işçileri ezmek için bahane olabilmesidir.

Yakın geçmişteki deneyimlerimizden iki önemli ders çıkarılabilir. Birincisi, üretim örgütlenmesi için ilke olarak bellediğimiz yönetime işçi katılışını terketmenin, sosyalizmi terketmeyle eş anlama geleceğidir. Sorun, bu devrimci ilkeden hareket ederek yapılan pratik uygulamada ortaya çıktı. Aslında, bazı durumlarda katılım, az bilinçli idarecilerin eline bırakılmış iken diğer bazı durumlarda bu işi, zorunlu hazırlıkları eksik kalmış işçiler gerçekleştirdi. Öncelikle yapılması gerekenlere yani, poli-

tik biçimlenmeye ve kuruluş içinde eğitime titizlik gösterilmedi. Yapılması gereken şey, işçilerin yönetime katılmasını sağlamak için, çabalarımızı yeterince olgunlaşmış kuruluşlarda yoğunlaştırmamız ve böylece diğerleri için bir model, bir deneyim (olumlu olumsuz yanlarıyla) ortaya koymaktı. Oysa yapılan, ne yazık ki sanayide sınıflar mücadelesini keskinleştirmeye katkıda bulunmaktan başka bir şey olmadı ve bunun sonucu da, hazırlığı tamamlanmamış ilerici güçlere yarar sağlamayan bir hiç oldu.

İkinci ders, yalnızca devrimci bir teoriye ve 15. paragraf tipindeki direktiflere bel bağlamanın yetersiz olduğudur. Teori, pratikle birlikte yürümelidir ve taraftarları bu teorinin hayranları olmalı, kendileri örnek olmak suretiyle insanları yönetmelidirler. Politik eylemde «Dediğimi yap, ama yaptığımı yapma» ilkesine yer yoktur. Devrimci doktrini uygulamayı (bu durumda işçi katılımıyla ilgili), ona inanmayan sinik kişilere bırakmak, etkisizliğe kendini adamak demektir. Sosyalizme karşı olanlar, bu önemli doktrini deforme etmek ve sulandırmak için bundan yararlanmışlardır. Çürümüş, yağmacı ve sinik idareciler, iflâsa zorladıkları millileştirilmiş şirketlerin kârları üzerine ellerini ısıtıyorlar. Ganimetten paylarını almak arzusunda olan az bilinçli ve kötü yetiştirilmiş işçiler de bugünkü rolleriyle yağmaya ortak oluyorlar. Baskı yapanların tavır ve yaşam biçimlerini taklit etmeyi istemek, bozuk bir bilinçlenme biçimi değil midir? Kısaca, sosyalizm kendi kendine ortaya çıkmaz: çalışmaların bilinçli olarak örgütlenmesi ve bu örgütlenmenin bilinçli bir halk tarafından pratiğe geçirilmesi gereklidir.

Kendi kendine yetme kavramı :

Tanzanya koşullarında kendi kendine yetme, ülkenin olabildiğince çok, kendi kaynaklarına ve temel ihtiyaçlarını karşılamak için kendi çabalarına güvenmesini kapsar. Kendi kendine yetmenin, kendi yağıyla kavrulma ya da izole olma anlamına gelmediğini belirtmeye bilmem gerek var mı? Ne var ki, kendi kendine yetme ile ilgili bir programı başarıyla pratiğe uygulayacak bir ülke, yabancı mallar ve kendi esas gereksinmelerini karşılamak için dışardan gelmiş uzmanlar karşısında üzücü bir bağımlılık durumunda bulunmayacaktır artık. Sonuç olarak, bir dış ticaret zorunluluğu varlığını sürdürüyorsa, bunun ekonomi içindeki payı, ulusal üretimin tamamına oranla, mutlaka azalmış olacaktır. İthalat, genel kural olarak, çeşitli yabancı teknik yeniliklerin ülkeye girmesi sayesinde, üretim kapasitelerini artırmaya hizmet edecektir. İhracat mümkün olduğu zaman, bunun sayesinde ithalat harcamaları açığı da kapanarak, dış ticaret hacminden bağımsız aktif bir fark meydana gele-

cek ve bu da, beklenmeyen harcamaların çıkması halinde yabancı döviz olarak küçük bir rezerv oluşturacaktır. Kendi kendine yeterlik ülkeye, kapitalist ve emperyalist ülkelere ticaret konusundaki aşırı bağımlılık ilişkilerine son verme olanağı sağlayacaktır. Bu ticaret, ülkeyi bir borçlar uçurumuna batıran emperyalist «yardım» bağlarını zorla kabul ettirmeye kadar varamayacaktır artık.

Ancak, özellikle eski sömürgelerde ve eskiden ezilen ülkelerde kendi kendine yeterlikten sözetmek, onu gerçekleştirmekten daha kolaydır. Örneğin kırsal kesimi alalım: yolları, hastaneleri ve zorunlu olan okulları bizzat inşa etmek, sulama tesisleri yapmak gücüne sahip değildir bu kesimler; bütün bunların Devlet tarafından ve parasız yapılmasını beklerler. Ama bizimki gibi bir ülke, uzmanlara, yabancı teknisyenlere başvurmaksızın, ister büyük, ister küçük olsun, herhangi bir projeyi gerçekleştiremez.

Diğer yandan, halka zorunlu olan güveni veren devrimci yüreklilikten söz edebilmek için, kendi iç kaynak ve kadrolarına dayanarak her şeyi bizzat yapmaya çaba göstermek için, bir dış yardımı harekete geçirmeden önce kırsal kesimin, sömürgeciler ve emperyalizm karşısında uzun süren bir bağımlılıkla tamamen bozulduğunu da bilmeliyiz. Bunun devamı olarak, çoğunlukla halk arasında ve hükümette, kendi ülkesinin olanakları ve kendi öz halkının kapasitesi küçümsemeyle mütalâa edilirken, yabancı olan her şeye karşı haksız ve kör bir hayranlığın göze çarptığına da işaret edelim. Dolayısıyle, eski kurumları acımasızca ortadan kaldırmak ve gerçekten kendi kendine yeterliğe ulaşmak istiyorsak, bunun yolunu engelleyen değerler sisteminin tamamını kırmak kaçınılmazdır. Ulusal aşağılık ve bağımlılık kompleksini ortadan kaldırmaya yönelik âcil ve kararlı tedbirler almaksızın bu amacı gerçekleştirmenin mümkün olmadığının bilinci bile hiç kuşkusuz, ilerleme yolunda atılmış olumlu bir adım olacaktır. Dolayısıyle, halkımıza sömürgeciliğin miras olarak bıraktığı bu iki korkunç kötülüğü kökünden söküp atmaya başlamak, kendi kendine yeterlik yoluna gerçekten girme olanağını yaratacaktır.

Kısacası, Tanzanya'da kendi kendine yeterlik, pratik olarak her köye ve nihayet tüm ülkeye, dış yardıma yönelmeden önce, onları kendi öz olanakları ve gerçekleştirilecek hedeflerle karşı karşıya getirerek çağrıda bulunmaya dayanmaktadır. Kaldı ki, bizimki gibi bir ülkede böyle bir yönleniş hem mantıkî, hem de stratejiktir ve ekonomik bağımsızlığımızın korunması konusundaki çıkarlarımızın şartı olan pratik bir zorunluluğu oluşturmaktadır; bunun amacı, yalnızca kapitalist ve emperyalist devletler karşısındaki bağımlılığı azaltmak değil, aynı zamanda, boğucu ilişkiler karşısında tam bir kurtuluş perspektifini de olanaklı kılmaktır.

Ekonomik seötörlerin karşılıklı etkilenişi :

Stratejimize sâdık kalarak, üç büyük ekonomi sektöründeki gelişmeye büyük önem veriyoruz ve vereceğiz. Birincisi çifte işlev görmeye çağrılan tarım sektörüdür. Bu sektör herşeyden önce, artmakta olan bir nüfus için, beslenme düzeyi sürekli iyileşsin diye besin maddelerini yeterince üretebilmelidir. 1974 - 1975 olayları açıkça gösterdi ki tarımsal üretim ve besin maddeleri üretimi, kendi kendine yeten sosyalist bir ülke olarak kalabilmesi bakımından Tanzanya için son derece önemlidir. Besin maddeleri açısından halkın ihtiyaçlarını karşılamayı hedef olarak saptayan Tanzanya eğer, bizimle aynı durumda olan ama kurtuluşu başka yollardan aramaya karar vermiş diğer ülkelerin halk kitlelerinin içinde bulunduğu sefaletle karşılaştırılırsa biz çok ileri durumdayız. Döviz rezervlerinin hızla suyunu çekmesine neden olan buğday ithaline girişme sıkıntısı çektik. Nitekim, 1973'te ülke 28 milyon Şilin'lik [2] besin maddesi ithal etmişken, bu rakam 1974'te 731 milyon Şilin'e yükseldi (1975'te ise ancak 551 milyon Şilin). Besin maddeleri ithali konusunda, bağımlılığın neden olduğu belirsizlikler bilindiğinden, Tanzanyalıların partisinin ve hükümetin onları, ya toprağı işlemeye ya da ölmeye çağırmasına çoşkuyla karşılık vermelerinde şaşılacak bir şey yoktur.

Diğer yandan, tarımsal üretimde ihraç için yeterli bir fazlayı ortaya koymalıyız ki, dışarıdan bizim eksiğimiz olan zorunlu teçhizatı ve diğer ürünleri sağlayabilelim. Örneğin eğer petrolümüz yoksa, petrol yatakları bulamadığımız sürece ve diğer enerji kaynaklarını (kömür, hidrolik enerji vb.) kullanamadığımız sürece onu ithal etmek zorundayız. Dolayısıyle petrol ve bu cinsten diğer ürünlerin ithalâtını karşılamak için kredi gereklidir. Hattâ, sanayileşmeyi başlatmak için vazgeçilmez olan doğal kaynakların tümüne sahip bulunsak bile yine de, teçhizatı ve teknolojiyi dışardan ithal etmek gerekecektir ve bu da masrafı zorunlu kılacaktır. Kaçınılmaz tedbirlerin başında gelen tarım ürünleri ihracının oynadığı rolün, sanayideki gelişmeyi giderek azaltacağı doğru olsa bile, bugünkü sanayileşme evresinde bunun önemi abartılmamalıdır.

Tarımımız bu çifte işlevi, eğer gerçekten modern olursa, yerine getirebilecektir. Tarımsal üretimin, düzenli bir hasat elde etmeyi engelleyen iklim kaprisleri ve yağış düzensizlikleri karşısındaki bağımlılığını azaltmak önem taşıyor. Bu, Devlet işletmeleri ya da diğer kamu işletmelerince, büyük sulama yapılarının inşa edilmesi ve aynı şekilde köylerde küçük ve orta çaplı sulama yapıları şebekesinin kurulması yoluyla, engin su kaynaklarımızın değerlendirilmesi sayesinde mümkün olacaktır. Tanzanya koşullarında, yeterli miktarda sulama suyu, kendi kendine ye-

(2) 8,45 Tanzanya Şilini = 1 ABD Doları.

terliği olanaklı kılmak için tarımdaki gelişiminin en başta gelen koşuludur. Kentlerin ve kırsal kesimin artan nüfusu için yeterince besin maddesine sahip olabilmemiz, yeterli fazlayı elde edebilmemiz için tarımdaki atadan kalma yöntemleri değiştirmeliyiz. Eğitilmiş Tanzanya vatandaşlarına gösterilen büyük hedef, tarım alanındaki devrimi tamamlamaya katkıda bulunmaktadır. Bu alandaki planlarımızın başarısızlığı, çok daha değerli hedeflerimizin başarısızlığını da peşinden sürükleyecektir.

Gelişme stratejimizin ikinci önemli sektörü sanayidir. Çeşitli yerli kaynakları işletmek, tarımın ve ekonominin diğer alanlarını ilerletmek istiyorsak eğer, sanayi sektörü sürüncemede bırakılmamalıdır. Tarımsal üretim için olduğu kadar diğer ekonomi sektörleri için de önemleri göz önünde bulundurularak, öncelikli sanayi sektörlerinin neler olacağı belirlenmelidir. Öncelikler arasında (diğer sektörlerin rolünü asla küçümsemeksizin)d emir ve çelik sanayini, makine ve teçhizat, tarım ürünlerini işleme sanayilerini sayalım. Son zamanlarda, planlarımızda, değişim değerleri yükselsin diye tarımsal hammaddelerin işlenmesinin öneminin altını çiziyoruz.

Özellikle Tanzanya gibi ekonomik bakımdan geri bir ülkede bu stratejiyi uygulamanın ortaya getirdiği sorunlar apaçık bellidir. Kaynaklarımızın dayattığı çok çeşitli talep, sanayileşme programının yapımını zorlaştırıyor. Örneğin her ikisini de gerçekleştirme araçları yoksa, bir metalürji fabrikası ve bir büyük demiryolu inşası arasında seçmeyi nasıl yapmalı? Pek tabii, metalürji fabrikası tercih edilebilir, çünkü raylar için zorunlu malzemeyi o verecektir. Ama bu, fabrikayı inşa elemanlarının taşınması için eksiksiz bir ulaşım sistemine ihtiyaç olduğunu unutmak demektir.

Ekonomimizin üçüncü ana sektörü, stratejik altyapı diye isimlendirilen sektördür. O olmaksızın az etkin bile olsa, bir üretim faaliyeti pek mümkün gözükmez. Bu kategoriye enerji demiryolları ve karayolları, diğer ulaşım ve haberleşme araçları yatırımları girecektir. Diğer yandan, Tanzanya koşullarında yani, okuma - yazma bilmezliğin hâlâ daha hastalıklar kadar ortalığı kırıp geçirdiği bir ülkede eğitim kurumları ve sağlık merkezleri de gereklidir. Bunların inşası, ülkenin gelişmesi için kabul edilen genel girişimlerin bütünleyici bir parçasıdır. Ama burada da, altyapı tesisleri açısından kaynak sorunuyla ve örneğin yeni bir yol, bir yeni okul ya da bir hastane arasında seçme yapma sorunuyla karşılaşıyoruz. Kuşkusuz bu yönelişlerden hareketle, kendi kendine yetmeyi ve herşeyden önce insan kaynaklarının doğru ve etkin kullanımını vurgularsak, akla uygun bir seçim yapma sorununu daha kolaylıkla çözme olanağını verecektir. Zira (ister kafa, ister fizik çalışma sözkonusu olsun) elemeğinin, başka hiç bir şeyin yerini alamayacağı ve her tür gelişme için birincil öneme sahip olduğu sık sık gözlerden kaçmaktadır.

Bize göre, gelişme stratejisini saptamak kaçınılmazdır ve sosyalizm ve kendi kendine yeterliğin temellerinin inşası söz konusu olduğu sürece, Tanzanya koşullarına en iyi cevap veren bir stratejiye ihtiyacımız vardır. Stratejimizin işlerlik kazanması, olanaklarımızın kısıtlılığı hesaba katıldığında, sık sık birbiriyle çelişen ve gittikçe artan talepleri dengelemeye olanak veren, titizlikle hazırlanmış bir planlamayı açık açık dayatmaktadır. Diğer yandan, belirlenen strateji, insan kaynaklarının rasyonel, etkin ve aktif olarak kullanımını da gerekli kılıyor. Bu, örneğin, kentlere, doğru kontrolsüz bir göç dolayısıyle pratik olarak tüm genç kadrolarından yoksun kalmış tarım bölgelerinin durumunun düzeltilmesi anlamına geliyor. Nihayet, insan kaynaklarının rasyonel kullanımı programı çerçevesinde, kentlerde ve bazen köylerde işsizliğin doğmasına meydan vermemek de önem taşıyor; çünkü ülkede mevcut engin bâkir alanlar işlenmeyi beklemekte.

Esas olarak Tanzanya deneyimine dayanarak, gelişme stratejimizin çeşitli amaç ve görünümlerini belirtmeye çalıştık. Bu sorunun, diğer Afrika ve Asya ülkeleri için de büyük önem taşıdığı kanısındayız.

(*) «La Nourelle Revue Internationale» dergisinin Mayıs 1978, 5. sayısından çevrilmiştir.

Kıbrıs Sorunu— Barış ve Güvenlik

— KIBRIS SORUNUNUN ÂDİL ÇÖZÜMÜ DOĞU AKDENİZ BÖLGESİ VE AVRUPA'DA GERGİNLİĞİN GİDERİLMESİ, BARIŞ VE GÜVENLİK AÇISINDAN ÖNEMLİ BİR KOŞUL OLMAYA DEVAM EDIYOR —

Doğu Almanya Karl Marks Üniversitesi Uluslararası Öğrenci Komitesi tarafından 3 Mayıs 1978 günü düzenlenen «Dünya Devrimci Süreci, Gençlik ve Sosyal İlerleme» konulu konferansa sunulan bir yazıyı yayınlıyoruz. Konferans, Marks'ın 160. doğum günü ve Üniversiteye adının verilişinin 25. yıldönümü dolayısıyle de ayrı bir önem taşımaktadır. Yine bu Konferans Havana'da yapılacak Dünya Gençlik Festivali için de bir hazırlık çalışması niteliğindedir. 75 ülke temsilcisinin yanında Konferansa SED ve FDJ Bölge Sekreterleri ile Marksizm - Leninizm Kürsüsü öğretim üyeleri katılmışlardır.

60 yıl önce Büyük Sosyalist Ekim Devrimi'nin tarihî zaferi ile birlikte doğu Akdeniz ve yakındoğu halkları için de ulusal ve sosyal kurtuluş mücadelesinde yeni bir dönem başladı. O zamandan beri uluslararası güç ilişkileri durmaksızın, barış ve sosyalizm, demokrasi ve ilerleme güçleri lehine değişti. Buna karşılık bugün uluslararası ilişkiler, giderek daha güçlü bir şekilde, gerginliğin giderilmesi yönünde ilerleyen süreçle karakterize ediliyorlar. Bu süreç, ulusal ve sosyal kurtuluş düşmanlarının bütün çabalarına rağmen durdurulamıyor. Halk düşmanları politik gerginliğin azaldığı bölgelerde bölgesel anlaşmazlık ocakları yaratmak yoluyla amaçlanan ilerlemeyi durdurmayı deniyorlar.

Emperyalizm küçük ülkelerin hükümetlerini politik, ekonomik ve askerî baskı altında tutuyor ve demokratik hükümetlere karşı yerel ihti-

laflar, saldırılar, dış güçlerce istilâ, iç savaşlar ve hükümet darbeleri organize ediyor. Bu, Kıbrıs'ta ve Ortadoğu'da, bugünkü krizin nedenidir.

Kıbrıs'ta bugünkü politik durumun, Kıbrıslı Türkler ve Yunanlılar arasındaki iç çatışmaların sonucu değil, aksine, niyeti adayı paylaşmak, bağımsızlığını zedelemek ve bu bölgenin halklarına karşı yöneltilen NATO Savunma Paktı ağına onu da sokmak olan emperyalist stratejinin sonucu olduğu açıktır.

Uluslararası gericilik, şövenizmi ve yıllarca uyum içinde yaşayan her iki halk kesimi arasındaki düşmanlıkları körüklüyor ve böylece silâhlı çatışmaları kışkırtıyor. Emperyalistler, Rum ve Türk Kıbrıslılar arasındaki anlaşmazlıkları ateşleyerek bölücü politikalarını güçlendirmeye çalışıyorlar. Onlar böyle politikalarının gerçek amacını ortaya koyuyorlar. Kıbrıs'ı, modern atom silâhlarıyla yüklü, NATO'nun ve özellikle ABD emperyalizminin bir casusluk merkezi haline getirmek amacındalar. Yunan Cuntası'nın 1974'deki askerî müdahalesini, Türk silahlı güçlerinin adayı istilası izledi.

Kıbrıs'ın topraklarının % 40'ı halen Türkiye tarafından işgal altında tutuluyor ve ekonomik potansiyelinin % 75'i işgal güçlerinin elinde bulunuyor. 200.000'den fazla Kıbrıslı, hâlâ kendi ülkelerinde mülteci olarak yaşamaktadırlar. Bunların binlercesi korkunç şartlar altında bulunuyorlar. NATO baş karargâhı hâlâ, Ada'nın de Facto-taksiminin devamını istiyor. Emperyalistler Kıbrıs'ı bu bölgedeki Ulusal kurtuluş hareketlerine karşı ve Ortadoğu'nun körfez bölgesinden emperyalist petropollere petrol akımı üzerindeki denetimlerinin güvencesi olarak görüyorlar ve sosyalist ülkelere karşı adayı «batmayan uçak gemisi» olarak kullanmak istiyorlar.

Öte yandan Kıbrıs'ta bulunan iki ingiliz üssü Akrotiri ve Dhekelin, diğer 32 askerî üs ve üç ABD radar üssü, Ortadoğu barışı için süregelen bir tehdittirler. Lübnan krizi sırasında Kıbrıs'daki bu savunma noktalarının Amerikan ve CENTO savaş güçlerinin 6. Amerikan filosu birliklerinin toplanma merkezi olarak kullanıldığı gerçeği, Kıbrıs sorununun taşıdığı önem ve tehlikeleri açıkça göstermektedir.

Kıbrıs'ın aynı zamanda bir Avrpa sorunu ve Avrupa güvenliğinin tamamlayıcı bir unsuru olduğu da unutulmamalıdır. SBKP Genel Sekreteri Leonid Brejnev, SBKP 25. parti kongresine sunduğu raporda söylediği gibi, Kıbrıs sorunu, Avrupa için, benzerlerinin yanında hâlâ çok karışık ve tehlikeli bir gerginlik ocağıdır. Kıbrıs sorunu çözümsüz kaldıkça veya barışçı ve demokratik olarak çözülmedikçe, barışı tehdit eden bir çatışma tehlikesi mevcuttur.

Kıbrıs'taki yabancı işgal, Helsinki Konferansı'nın, Avrupa'nın güvenliği ve işbirliği ilkelerinin çok açık bir ihlâlilini sunuyor. Kıbrıs Cumhuriyeti başından beri, Avrupa Konferansı hazırlıklarına ve bizzat Konferansa katıldı ve sonuç belgesini imzaladı. Fakat bu tarihî belgenin imzalanması sırasında Kıbrıs, aynı belgeyi imzalayan bir diğer Avrupa ülkesi olan Türkiye'hin saldırısının kurbanı idi.

Sonuç belgesine imza koyan NATO emperyalist güçleri ve Türkiye'nin şöven militarist güçleri için altına imza koydukları ilkelere uymak bir görevdir. İflâs etmiş soğuk savaş politikasını savunan ve bunun yanında askeri - endüstriyel bloklara bağlanmış gericiler, gerginliğin giderilmesine karşı kampanya açtılar. Onlar hâlâ Avrupa'yı soğuk savaş çemberi içine sokmayı ve tarihî Helsinki Konferansı kazanımlarını tasfiye etmeyi deniyorlar.

Dünya çapında artan askerî harcamaların en büyük oranda Ortadoğu bölgesinde yoğunlaştığı düşünülürse —Kıbrıs sorununu da içeren— bu bölgenin sorunları, silâhsızlanma genel sorununa bağlı olmak zorundadırlar? Kıbrıs sorununun devam etmesi bu bölgedeki durumu olumsuz yönde etkiliyor, Türkiye ve Yunanistan arasındaki silâhlanma yarışını hızlandırıyor. Onlar, Kıbrıs sorunu ve Ege anlaşmazlığı gibi çözüme ulaşmamış sorunları kılıç kullanma politikasıyla çözebilmek için, önceden hesaplamadıkları ölçülerde silâhlanıyorlar. Böylece NATO ve ABD emperyalizminin, her iki ülkenin içişlerine karışması, Kıbrıs sorununun çözümünü askıda bırakıyor, gerginliğin giderilmesini engelliyor.

Barış ve güvenlik özlemi duyan halkların bu isteklerine karşılık olarak emperyalizm, saldırgan askeri NATO ve CENTO paktları arasında doğrudan bağlar kurmaya çalışıyor. Bu konuda, biri NATO ve diğeri CENTO olmak üzere Kıbrıs'taki iki «egemen» İngiliz askerî üssünün bunlara teslimi konusunda çok ciddî görüşmeler yapılmaktadır.

Kıbrıs üzerindeki emperyalist baskı günden güne artıyor. Vaşington NATO ve diğer emperyalist çevrelerin diplomatik çabaları Arap halklarının haklarına saldırının yanında Ortadoğu'daki sıcak noktada emperyalizmin global stratejisine uygun çözümleri zorlamaya yöneliyor.

Kıbrıs sorununun çözümü, yakındoğu sorununun çözümü ile, buna bağlı olarak uluslararası gerginliğin giderilmesi ve farklı toplumsal yapıdaki devletler arasındaki ilişkilerin gelişmesi süreciyle de sıkı sıkıya bağlantılıdır.

Yakındoğu ülkeleri açısından Kıbrıs sorunu, gerginliğin giderilmesi, emperyalist komplo ve müdahalenin son bulması, kendi bağımsızlığını sağlamlaştırmak ve güvenliğini garanti etmek, sürekli ve âdil bir barışı

sağlamak, ekonomik ve sosyal ilerleme yolunda daha da ileriye gitmenin daha büyük olanaklarının yolunu açar. Böylece bu ülkelerin hızlı gelişmeleri ve barışçıl yapıları için koşullar yaratılmış olacaktır.

Politik gerginliğin giderilmesi ancak askerî gerginliğin giderilmesi ile geçerli olabilir. Bütün bunların karşısında ve bunun için, Sovyetler Birliği'nin, silâhlanma yarışının önlenmesi yolunda, stratejik silâhların sınırlandırılması ölçütünde kitle imha silâhlarının ve özellikle nötron bombasının yeni çeşit ve sistemlerinin yapımının yasaklanması için, silâhlı savaş güçlerinin azaltılması, uluslararası ilişkilerde ülkeler arasında güç kullanılmamasına ilişkin bir dünya anlaşması imzalanması ve tanzim edilmesi önerileri gerçekçi ve zorunlu görünmektedir.

Kıbrıs'a gelince, SSCB tarafından önerilen ve Kıbrıs hükümeti tarafından desteklenen, BM çerçevesinde uluslararası Kıbrıs konferansı çağrısı, dünya barışını ve uluslararası güvenliği tehlikeye sokan anlaşmazlığın çözümü olarak görülüyor.

Kıbrıs halkı için büyük bir yük teşkil eden insanî, ekonomik ve diğer sorunlar ancak Kıbrıs sorununun politik bir düzenlemesiyle çözülebilirler. Kıbrıs'ın ve etrafının patlamaya hazır durumu, çabuk ve etkili bir tutumu zorunlu kılıyor. Bu yüzden dünya ilerici güçleri bu bölgede de Helsinki sonuç belgesinde tesbit edilen barış içinde bir arada yaşama ilkesinin mantıkı uygulanmasına ve bu ilkelere harfiyyen uyulmasına sahip çıkıyorlar.

Kıbrıs'a yerleşen tüm yabancı savaş güçleri adadan geri çekilmek zorundadırlar. Bütün emperyalist müdahalelere son verilmelidir. Bütün mültecilere, kendi evlerine dönme izni verilmelidir. Kıbrıs cumhuriyetinin bağımsızlık, egemenlik, toprak bütünlüğü ve hiç bir pakta bağlı olmaması hakkı etkin bir biçimde garanti edilmelidir. Kıbrıs askerlerden arındırılmalı ve bu, bölgede barışın bir faktörü olmalıdır. Kıbrıs'ın askerlerden tamamen arındırılması, bölgede silâhlanma yarışını teşvik eden son derece tehlikeli bir gerginlik ocağının keskinleşmesini önleyecektir.

Kıbrıs sorununun âdil ve kalıcı bir çözümü ancak, BM Genel Kurulu'nun ve Güvenlik Konseyi'nin kararları temeli üzerinde mümkün olabilir. Adadaki âdil bir düzenlemenin taşıdığı hayatî önem sadece Kıbrıs halkı için değildir. Bu, Avrupa ve doğu Akdeniz'de gerginliğin giderilmesi ve barışın güvenliği ile de sıkıca bağlantılıdır. Kıbrıs halkının en bilinçli öncüsü, Kıbrıs İlerici Emekçi Partisi (AKEL) geçenlerde karmaşık iç durumu yineledi ve anlaşmazlığın bir çehresi üzerine dikkatleri çekti. Bu açıklamada şöyle söyleniyordu: «Kıbrıs'ın mücadelesi, sadece bu bölgedeki halklara ve sosyalist ülkelere karşı yöneltilmiş, yakın

doğudaki emperyalist politikaya karşı mücadele eden küçük bir halkın haklı mücadelesi değildir. Eğer, ABD emperyalizminin, NATO'nun ve onların Kıbrıs'taki yerli temsilcilerinin saldırgan planları başarıya ulaşırsa ne biz barışa, ne de Avrupa güvenliğine sahip olabiliriz.

AKEL Genel Sekreteri Ezakias Papandoannou şöyle açıklıyordu: «Akdeniz bir barış denizi ve Kıbrıs, Akdeniz bölgesi ve üç kıta halkları arasında, barış, dostluk, anlaşma, işbirliği köprüsü olabilir ve olmalıdır. Kıbrıs halkının ve tüm bölge halklarının kararlı mücadelesiyle bu yüce amaç, büyük Sovyetler Birliği'nin sağlam desteğiyle olduğu kadar tüm barış, demokrasi, ulusal bağımsızlık ve sosyalizm güçlerinin desteğiyle gerçekleşecektir.»

Kıbrıs dünya için savaşıyor, dünya Kıbrıs için savaşıyor!

Silahlanma Yarışına Karşı Silahsızlanma ve Askeri Detant İçin

Büyük Ekim Sosyalist Devriminin 60. yıldönümü nedeniyle Sovyetler Birliği Komünist Partisi Merkez Komitesi Genel Sekreteri ve SSCB Yüksek Prezidyum Başkanı Leonid İ. Brejnev tarihi konuşmasında silahlanma yarışını durdurmanın zamanımızın en önemli ve acil görevi olduğunu belirterek şöyle demiştir:

«Uluslararası ilişkiler şimdi bir yol ayrımına gelmiştir: Ya güven ve ortak çalışma gelişecek, ya da karşılıklı korku, şüphe ve silahlanma yarışı. Bu yol ayrımı en sonunda ya sürekli bir barışa, yahut olsa olsa savaşın eşiğinde bir dengeye götürür. Yumuşama insanlığa barış yolunu seçmek için bir fırsat sunuyor. Bu fırsatı değerlendirmemek bir cinayettir. Ne yazık ki, silahlanma yarışı devam ediyor ve şimdiye değin görülmemiş tehlikeli şekillere bürünüyor. İnsanları kitle halinde yoketmek için yeni tip silahlar geliştiriyor, bu işte iplerin kimlerin elinde olduğu çok iyi biliniyor. Fakat her yeni tip silah, politik olduğu kadar askeri ve stratejik bakımlardan çok bilinmeyenli bir denklemi temsil eder. Belli bir silahın tekelini ele geçirmek gibi boşuna bir umut ile bir tip silahtan öbürüne koşmak yalnızca silahlanma yarışını hızlandırıyor, karşılıklı güvensizliği arttırıyor ve silahsızlanmayı engelliyor.»

ABD'deki burjuvazinin gerici askeri kanadı ve askeri-sanayi kuruluşları silahlanma yarışına kaynak teşkil eden ve onu devamlı hızlandıran çevrelerdir, Federal Almanya ve önde gelen diğer NATO devletleri de bu çevrelerle yakından bağlantılıdır. Onlar dünya barışı için en büyük tehlike kaynaklarıdır.

NATO ÜLKELERİNİN MUAZZAM SİLAHLANMA MASRAFLARI

NATO tarafından silahlanma masraflarının artışı üzerine verilen rakamlar gerçek askerlik ve silahlanma masraflarını bütünüyle yansıtmamakla birlikte yine de başta gelen emperyalist ülkelerin silahlanma yarışındaki yoğun çabalarını göstermek için yeterli fikir vermektedir.

Büyük NATO ülklerinin 1970-1976 arasındaki silahlanma masrafları:

(Her ülkenin para cinsinden milyon olarak)

	1970	1976 (1)
ABD	77,854	99,083
Fransa	32,672	64,100
Federal Almanya	22,573	38,823
Büyük Britanya	2,444	6,188
Kanada	2,061	3.595
İtalya (2)	1,562	3.526
Tüm NATO (3)	103,281	155,334
NATO Avrupa Ülkeleri	23,460	52,609

(1) Tahmini masraf

(2) Milyar liret

(3) Dolar olarak

(Kaynak: «NATO — Brief», Brüksel, 1/1977, s. 30)

Resmi silahlanma masraflarının büyüme oranları genel olarak NATO için bütün dönemde toplam % 48,8 ve Federal Almanya içni hatta % 71,7'dir. Emperyalist ülkeler silahlanma masraflarını önümüzdeki birkaç yıl içinde de arttırmayı planlıyorlar.

Silahlanma masraflarının yıllık büyüme oranının en az % 3 olması ABD ve FAC (Federal Almanya Cumhuriyeti) tarafından Mayıs 1977 yılında yapılan bir dizi NATO konferansında NATO üyelerine kabul ettirilmiştir.

ABD ve FAC'nin orta vadeli finansman planları askeri harcamalarda aşağıdaki artışları öngörmektedir.

ABD Silah Harcamaları: (Milyar Dolar olarak)

Mali yıl	Toplam Silahlanma Bütçesi:
1976	96
1977	108
1978	119
1979	134
1980	145
1981	156
1982	166

(Kaynak: Daily World, New York, 2 Nisan 1977, 21/1977 tarihli Time'de yayınlanan rakamlara göre, savunma bakanı Brown'ın hazırladığı plan 1980 yılında 146 milyar dolar ve 1982'de 167 milyar dolar'ı öngörüyor.)

Federal Almanya'nın silahlanma harcamaları:
(Milyar Dolar olarak)

Mali yıl

1977	34,7	1979	38,0
1978	36,6	1980	39,5

Federal Almanya'nın 1976 yılı bütçesinde silahlanma için kişi başına 720 mark ayrılmışken eğitim ve kültür için yalnız 58 mark, şehir planlanması ve yerleşim için 26 mark, sağlık, spor, eğlence, çevre sağlığı korunması için ise 23 mark ayrılmıştı.

Bütün silahlanma bütçesi 1976-1982 yılları arasında % 70 oranında yükselirken silah ve teçhizatın üretiminin % 150 kadar arttırılması planlanıyordu. Bu büyük parasal yardım ile silah monopolleri ve askerî sanayi kompleksinin diğer güçleri, askerî bir üstünlük sağlayabilmek için «teknik bir yarma» hareketini başarmaya çalışıyorlar. ABD silahlanma bütçesinin büyük ölçüde artması açısından 10. 1. 1977'de yapılan sekizinci «Çalışma haftasına» bakıldığında monopollerin spekülasyonu üzerine şunların söylendiğini görürüz:

«Carter yönetimi 20 Ocak'ta göreve başladığında, Pentagonun silah alıcıları aşağı yukarı on yıl içindeki en büyük alış-veriş cümbüşüne başlamak üzereydiler. Vietnam olayı zirveyi aşıpta silah üretimi altı yıllık bir durgunlaşmaya girdiği 1970'den be-

ri ceplerinde ilk defa bu kadar çok para şıngırdıyordu.» Pentagon'un yaptığı bir araştırma çalışmasında 106 tip silah ve askeri techizatıyla «kalitatif silah yarışı»nın kısmi de olsa hızlandırabileceği söyleniyor. Aşağıdakiler 1976-1977 Mali yılı içinde Pentagon tarafından verilen bazı önemli askeri emirlerin içinde yer alıyordu:

1976-1977 Pentagon harcamaları (milyon dolar)

Firma	Proje	1976	1977
General	Gemilere karşı Crvise füzeleri	93	182
Dynamics Corp.	Füzeatar Trident denizaltıları	744	1039
	F - 16 taktik uçakları	216	620
Mc Dennell	Yer hedeflerine karşı A 4M		
Donglas Corp.	taktik uçakları	13	102
	F - 15 taktik uçakları	1602	1540
	F - 18 taktik uçakları	110	347
	Dragon füzeleri	147	114
Lockheed	Denizaltılara karşı P - 3	172	242
Aircraft Corp	Trident roketleri	945	1671
Boeing Co.	Minuteman roketleri	804	472
	AWACS radar uçakları	465	584
	Uçaklara karşı Crvise füzeleri	50	79
Grumman Corp.	F - 14 jet uçakları	621	708
	A - 6 bombardıman uçakları ...	160	7
	EA6B elektronik araçlar	115	140
	E 2C erken uyarı uçakları	161	171
Bath Iron Works	Güdümlü füzeler	964	1282
Reytheon Co.	Hawk füzeleri	102	107
	Sparrow füzeleri	144	156
	Patriot füzeleri	130	180

(Kaynak: New York Times, 23 Mayıs 1976)

Federal Almanya askeri kuvvetleri de belli monopoller için yüksek kârlar sağlamıştır. Zaten Federal Almanya ABD'den sonra silahlanma için en yüksek meblağı harcayan ikinci ülkedir ve NATO'da yeni silahlanma programları için ABD ile beraber davranan baş destekleyicilerdendir. «Wirtschaftswoche» 4 Mart 1977 tarihli sayıda verilen bilgilere göre Federal Almanya Savunma Bakanlığı 100 milyar markın 1988 yılına değin üretim için kul-

lanılmasını planlamıştır. Bundeswehr, kendi saldırı kuvvetini daha da arttırmak için bu büyük meblağ ile sayısız silah sistemlerini ediniyor. Haziran 1977'de kararlaştırılan ve bu projelerin içinde en önemlisi olanı aşağıdadır:

322	Tornado tipi çok amaçlı taktik uçaklar	15,5	milyon mark
115,000	Kamyonlar	7.0	»
1,800	Leopardz savaş tankları	6,6	»
6	Type 122 fırkateyn	4.0	»
420	Gepard anti-uçak tankları	2,1	»
140	Alpha jet taktik uçakları	2,0	»
430	Helikopterleri	1.9	»
110	Büyük helikopterler	1,6	»
3.165	HOT, TOW, MİLLAN anti-tank güdümlü füzeleri	1,5	»

(Kaynak: Wirtschaftswoche Bonn, 4 Mart 1977 ve 5 Ağustos 1977)

SİLAHLANMA YARIŞININ ABD'Lİ BAŞ KÂR SAHİPLERİ:

Silahlanma yarışının baş kâr sahipleri ve gerilimleri arttıranlar büyük silah monopolleridir. Bununla ilgili olarak Federal Almanya'nın haber dergisi «Der Spiegel» aşağıdakileri yazmıştır:

«Silah şirketlerinin, kendi öz kapitallerine bağlı olarak elde ettikleri brüt kazançları ortalama ABD endüstrisinden daima üç kere daha büyüktür.» (No: 52/1975)

Devlet tarafından garanti altına alınan silah ticaretindeki yüksek oranları gittikçe artan ciddi bir yarışmaya ve daha da ileri askeri teknolojinin gelişmesine yol açıyor ve böylece halk daha da büyük sıkıntılara katlanmak zorunda kalıyor. US News and World Report, 1 Kasım 1976 tarihli sayısında verilen rakamlara göre II. Dünya Savaşından bu yana ilgili fiatlar aşağıdaki gibi artmıştır:

— Tanklar 54.836 dolardan 1.1 milyon dolara,

— Anti-tank silah sistemleri 101 dolardan 8.690 dolara,

— Destroyerler 3 milyon dolardan 150 milyon dolara,

— Taktik uçaklar 57.613 dolardan 15.4 milyon dolara,

— Uzun menzilli bombardıman uçakları 433.000 dolardan 88.6 milyon dolara.

(Kaynak: 8. yasama dönemi, tutanak 8/101) Bonn, 8.2.1977)

23 Mayıs 1977 tarihli Amerikan dergisi «Time»a dayanılarak verilen bilgiye göre ABD'in II. Dünya Savaşı sırasında kullanılan esas savaş tankı olan «Sherman»ın fiatı tank başına 215.000 dolara varırken (resmi fiatlara göre) yeni geliştirilen XM-1 savaş tankları 738.000 dolara çıkmıştır. «Corsair» denizaltısının fiatı 24,4 milyon dolar iken, modern «Trident» denizaltı silah sistemi 949 milyon dolardır. 2 Ağustos 1977 tarihinde yayınlanmış olan «International Herald Tribune»ın bildirdiğine göre en büyük 100 Amerikan silah şirketi 1976 yılında toplam olarak 42 milyar dolarlık sipariş almıştır. Silah harcamalarının önümüzdeki birkaç yıl için planlanan yükselişi, silah tüccarları için memnun edici bir düzeye ulaşmıştır:

«Patriot» roket programının beş milyar dolar değerindeki siparişinin önemli bir kısmını almak şansına ermiş olan Martin Marietta Aeroscope Şirketinin genel müdürü Laurence J. Adams «Biz iyimseriz» demiştir.

Mc Donnell Douglas Corp.'un başkanı Dolor. P. Murray şunları söylemiştir: «Silah endüstrisi çok sağlam bir durumdadır.» (Business Week, New York, 10 th Ocak 1977) AFP'nın 2 Ağustos 1977 yılında çıkan bir bülteninde 1977'deki beklentilerinin çok kazançlı olduğu açıklanmıştır. Bununla ilgili olarak Boeing şirketi, 1976 yılındaki aynı dönemi ile karşılaştırıldığında 1977 yılının ikinci çeyreğinde kazancını iki katına çıkarmıştır.

Federal Almanya'nın silah tüccarları da 1977 ve ondan sonraki yıllarda kazançlarının artacağını umuyorlar. İşverenlerin haftalık dergisi olan Wirtschaftswoche'de açıkça şu fikirler kabul edilmiştir. «Ticari iş yapanlar için Bonn ve askeriye ile iyi geçinmek çok kazançlıdır ...askeri iyi ilişkiler edinmek...» (No: 11/1977)

Federal Alman Cumhuriyeti'nin silahlı kuvvetlerini silahlar ve askeri techizat bakımından kendine yeterliliğinde 7/1977 sayılı Wehrtechknik dergisinde verilen rakamlara göre % 80'e varan artış ve 26 Ağustos 1977 tarihli Die Zeit dergisinin rakamlarına göre 1975'de 1 milyar Marktan 1976 da 2 milyar Marka yükselen silah ihracatındaki tırmanma son derece yüksek karlara yol açmıştır. Böylece «Leopard tanklarının yapımcısı ve Flick grubunun bir parçası olan Krauss-Maffei AG, askeri ilişkilerin yardımı ile döner sermayesini bin milyon marktan daha da fazla bir değere ulaştırarak iki katına çıkarmayı ümit ediyor. Leopard 2'ler için önemli bir anlaşma yapabilmek beklentisi firmanın daha yüksek kârlara olan ümidini besliyor. Şu anda bu firma silahlı kuvvetlerle 2.85 bin milyon marklık kontrat yapmış durumdadır, buna kar-

şılık sivil sektör ile sadece 450 milyonluk bir anlaşması vardır. Bu yüksek emeller yüksek fiatlarla sonuçlanıyor: 21 Haziran 1977 tarihli Frankfurter Allgemeine-Zeitung'dan alınan rakamlara göre Leopard 1'in fiatı 1.1 ila 1.5 milyon mark iken Leopard 2'nin fiatı 3.7 milyondur. Gepard uçaksavar tankının fiatı ise 6 milyon mark civarında olacaktır.

Dornier hava kuvvetleri şirketi, yeni başkanı ve Luftwaffe'nin eski kurmay başkanı ve NATO'nun askeri komitesi başkanı General J. Steinhoff (emekli) 1976 yılında 497 milyon mark olan cirosunda, 1977 yılında aşağı yukarı 700 milyona varacak bir artış beklemektedir. Bu, ancak silah sektörünün büyümesiyle ve özellikle yer savaşı için teknik bir hava silâhı olan yeni Alpha Jet'in yayılmasıyla kazanılır.

Motoren-und Turbinen-Union Gambh of Munich, eleman sayısını 700 kadar azaltırken 1973 yılındaki 12.4 milyon marklık kazancını 1975 yılında 22.1 milyona çıkarmıştır, Şirket, kendisinin Friedrichshafen'deki fabrikasında ürettiği Frigate 122 için Diesel makinası ve Leopard 2 için makina ve taktik hava gücü olan Tornado için turbojet makinası yapımı sonucu kazancında daha da bir artış olmasını umud etmektedir.

Franfurter Allgemine Zeitung 15 Temmuz 1977 günü çıkan sayısında Rheinmetall şirketinin askeri işleri üzerine şunları yazıyordu:

«Görülüyordu ki Rheinmetall Leopard 2 tankının donatımı ve tareti için imzalanan anlaşmanın sonucu olarak askeri sahada yüksek kazancı garantilemiş olacaktır... Alınan siparişlerden mali kaynakların ne kadar karşı konulmaz ve ilgiyi askeri teknolojiye çektiği kolaylıkla görülüyor. Toplam 1.16 bin milyon marktan bin milyondan fazlası silahlanma sektöründedir. Bu tablo Leopard tankları için olan ve henüz yeni verilecek olan siparişleri içermez. 1976 yılında total dönen sermaye % 14 artarak 579 milyon mark'a erişti, askeri donatım için dönen sermaye ise tek başına % 20 bir artış göstererek 452 milyona...

Bu yıl içinde temel olarak askeri ticaret sonucu sermayede % 10'luk bir artış olacağı görülmektedir.

— Messerschmidt - Bölkow - Blohm, Tornado uçakları üreterek 1976'da 1.6 bin milyon olan sermayesini 1980 yılında 3 bin milyona çıkarcağını ümit etmektedir. Bu tip büyük ümitleri, Federal Almanya silah ticaretinin diğer büyük kârlarını bölüşen firmalar da taşımaktadır ve şimdi aşağıda onları konu edeceğiz:

FEDERAL ALMANYA'DA SİLAH ÜRETİCİLERİ :

FİRMALAR:	ÜRETİM :
Messerschmidt-Bölkow-Blohm Gmbh, Munih	Taktik uçaklar, helikopterler, antitank silahlar, füzeler.
Vereinigte Flugtechnische Werke VFW-Fokker, Bremen	Nakliye uçakları helikopterler.
Dornier GmbH, Friedrichshafen	Taktik uçaklar («Alpha Jet»)
Krauss-Maffei AG, Munih	Tanklar ve diğer hücum araçları («Leopard», «Gepard»)
Wegmann & Co., Kassel	Tanklar ve diğer savaş araçları
Thyssen Industrie AG Henschel, Kassel	Tanklar ve diğer savaş araçları
MaK Maschinenbau GmbH, Kiel	Tanklar
Rheinmetall GmbH, Düsseldorf	Taretler, Makinalı tüfekler, otomatik toplar ve cephane
Heckler & Koch GmbH Oberndorf/Neckar	Makinalı tüfekler, otomaktik tüfekler
IWKA-Industrie-Werke Karlsruhe Augsburg G (and Mauser - Werke, Oberndorf)	Zırhlı araçlar, otomaktik toplar, cephane
Diehl KG, Nürnberg	Cephaneler, fünyeler
Dynamit Nobel AG, Troisdorf	Cephaneler, topçu füzeleri
MTU-Motoren-und Turbinen-Union GmbH, Munich	Tanklar, uçaklar gemiler, turbojet motorlar için motorlar
AEG-Telefunken, Frankfurt am Main	Radar, elektronik araçlar
Siemens AG, Munich	Komputerler, telsizler
Howaldtswerke Deutsche Werft AG, Hamburg	Denizaltıları, fırkateynler Mayın döşeyicileri
Blohm & Voss AG, Hamburg	Destroyerler, fırkateynler,
Fr. Lürssen Werft, Bremen-Vegesack	Torpidobotlar
Daimler-Benz AG, Stuttgard	Zırhlı araçlar, kamyonlar

MAN Manschinenfabrik Augsburg-Nürnberg AG, Munich	Kamyon ve gemi motorları
Faun-Werke, Lauf	Kamyonlar, traktörler
Klöckner-Humboldt-Deutz AG, Köln	Kamyonlar, motorlar, Gaz türbinleri.

(Kaynak: Wirtschaftswoche, Düsseldorf, No. 33/1977)

Emperyalizmin, saldırgan kesiminin bütün bu aktiviteleri ve detanta askeri düşmanlığı, herkese kimin ve ne için silahlanma yarışını tırmandırmasından sorumlu olduğunu ve bu işten kazanç sağladığını göstermektedir. Aynı zamanda da onlar silah yarışını düzenleyenlere karşı, barışı kurtarmak ve güvenliği ve ilerlemeyi sağlamak için bütün barışsever kuvvetlerin harekete geçirilmesinin gerekliliğine işaret ederler. İnsanlık için bir silâhlanma tırmanışına gereksinme yoktur. Onun gerek duyduğu şey askeri detanta doğru kesin adımlar, silahlanmanın sınırlandırılması ve silahsızlanmadır.

Şuanın gereksinmesi: Silâhlanma yarışının durdurulması:

Altmış yıllık Sovyet iktidarı ve diğer sosyalist ülkelerin uluslararası faaliyetleri tekrar ve tekrar şunu ispat etmiştir ki, barış silahsızlanma ve uluslararası detant için mücadelenin öncüleri sosyalist ülkelerdir. Bu yalnızca bir sağduyu ve sorumluluk duygusu tezahürü (gösterisi) değil sosyalizm için esas olan tutarlı bir temel tavırdır. Sosyalist Devletlerin sosyal yapıları ve siyasi iktidar ilişkilerinin niteliği sayesinde bu ülkelerde silahlanmadan, şiddet ya da saldırıya dayalı bir siyasetten herhangi bir ekonomik, siyasi, ya da maddi çıkarı olablecek sınıflar, tabakalar, ya da gruplar mevcut değildir. Bütün iktidarın, bütün servetin, bütün sosyal ilerlemenin bir tek kaynağı vardır: Devamlı barışın sağladığı şartlar altında en iyi şekilde gelişen halk kitlelerinin kararlı ve devamlı çalışması.

Silahlanma yarışının sona erdirilmesi, silanlandırmanın sınırlandırılması ve silahsızlanma için savaşım ve hakllar arasındaki kooperasyon için yapılan genel çabanın önemli bir parçasıdır. Sosyalizmin, barışsever ve demokratik güçlerin bütün dünya üzerinde büyüyen etkisi sayesinde bu savaşımda büyük başarılar kazanmak ve silah yarışı üzerine bazı yönlerini, detanta karşı olan çevrelerin büyük karşı koymasına rağmen anlaşmalar yo-

luyla sınırlandırmak mümkün olmuştur. Bu anlaşmalardan bazıları aşağıdadır:

— Atmosferde, uzayda ve sualtında nükleer silahların denenmesini yasaklayan anlaşma. (5 Ağustos 1963)

— Ay ve diğer uzay cisimleri ile beraber uzayın kullanımı ve işletilmesinde devletlerin aktivitesini tayin eden prensipler anlaşması. (Uzay anlaşması 27 Ocak 1967).

— Nükleer silahların çoğaltılmasını yasaklayan anlaşma. (1 Temmuz 1968)

— Nükleer silahların ve diğer kitleleri yokedici silahların deniz yataklarına okyanus tabanlarına ve onların toprak altına yerleştirilmesini yasaklayan anlaşma. (11.12.1971).

— Bakteriolojik (Biolojik) ve zehirli silâhların geliştirilmesini üretimini ve depolamasını yasaklayan ve imha edilmesine dair sözleşme. (10 Nisan 1972).

— Çevre değiştirici tekniklerin askeri veya diğer düşmanca gayelerle kullanımını yasaklayan, (18 Mayıs 1977 tarihli sözleşme.)

Sovyetler Birliğinin insiyatifinde ABD ve Sovyetler Birliği arasında silahlanmanın azaltılması ve silahlanma yarışının sınırlandırılması üzerine varılan anlaşma ve görüş birliği nükleer savaş tehdidini azaltmak ve dünya barışını sürdürmek açısından çok büyük önem taşımaktadır.

Eylül 1971: ABD ve Sovyetler Birliği arasında bir nükleer savaş patlaması riskini azaltma yolları üstüne anlaşma.

Mayıs 1972: Sovyetler Birliği ve USA arasında anti-balistik füze sistemlerinin sınırlandırılması için yapılan anlaşma.

USSR ve USA arasında stratejik savunma silahlarının belli ölçülerde sınırlandırılması konusunda yapılan geçici anlaşma. (SALT I)

Mayıs 1972: Açık denizlerde veya üzerinde olacak olayları önleme için anlaşma.

Haziran 1973: USA ve USSR arasında olabilecek nükleer savaşı önleme anlaşması.

Temmuz 1973: Stratejik savunma silahlarının daha geniş sınırlandırılmasının müzakerelerinin ana prensipleri üzerine anlaşma.

Temmuz 1974: Anti Balistik füze sistemlerinin sınırlandırılması üzerine USA ve USSR arasında yapılan anlaşmanın protokolu.

Temmuz 1974: Yeraltı nükleer silah denemelerinin sınırlandırılması üzerine USA ve USSR arasında varılan anlaşma.

Kasım: 1974: Vladıvostok'da yapılan Sovyet - Amerikan toplantısında L. Brezhnev ve G. Ford tarafından hazırlanan stratejik savunma silahlarının sınırlandırılması üzerine ek-denklerasyon.

SALT II anlaşmasının kararları üzerine yapılan tartışmanın sonuçları dünya barışının devamı ve detantın gelişmesi için çok önemli olacaktır. Uzun vadeli bir silahsızlanma programı için aşağıdaki görüşleri kapsayan ve Mart 1971'de yapılan 24. SBKP kongresinde ortaya konulan barış programı silahsızlanmaya ve silah yarışına karşı mücadelede tayin edici ve itici bir kuvvet oldu:

— Varşova ve NATO paktlarının tümüyle ya da ilk adımda onların askeri organizasyonlarının kendiliğinden dağılması,

— Nükleer, kimyasal ve bakteriolojik silahların yasaklanması.

— Her türlü silahlanma yarışına son verilmesi.

— Dünya silahsızlanma Konferansının toplantıya çağrılması.

— Bütün yabancı askeri üslerin dağıtılması.

SBKP'nin 24. Kongresinde oluşturulan barış programının gerçekleştirilmesinde kazanılan başarıların ışığında barış mücadelesi, uluslararası işbirliği, halkların özgürlüğü ve bağımsızlığı için mücadele görevleri 1976 Şubat ayında yapılan 25. SBKP Kongresine kadar sürdü ve geniş şekilde incelendi. Silahsızlanma ve silahlanmanın sınırlandırılması için yapılan mücadelede aşağıdaki baskılar yapıldı:

— Barışı tehlikeye düşüren ve genişleyen silahlanma yarışına bir son vermek, doldurulmuş silah depolarını boşaltarak bir başlangıç yapmak ve nihai silahsızlanmaya gitmek zorunludur. Bu amaçla;

a) Stratejik silahların azaltılması ve sınırlandırılması ve bir USSR-USA anlaşmasının hazırlıklarını tamamlamak için ve uluslararası anlaşmalara göre nükleer silahların denenmesinin genel ve tam sınırlandırılması, kimyasal silâhların yasaklanması ve yok edilmesi, yığınsal imha silâhlarının yeni tiplerinin ve sistemlerinin geliştirilmesinin yasaklanması ve de doğal çevrenin askeri ve diğer düşmancı amaçlarla kötüye kullanılmasının yasaklanması için her şey yapılmalıdır.

b) Merkezi Avrupa'daki askeri kuvvetlerin ve silahların azaltılması tartışmalarını canlandırmak için yeni çabalar başlatılmalıdır.

Bu yöndeki ilk somut adım üzerinde anlaşmaya varıldıktan sonra askeri detant, gelecek yıllarda bu bölgede sağlamlaşarak devam etmelidir.

c) Birçok ülkelerdeki devamlı artan askeri masraflardan sistemli bir azalmaya geçiş yapmak gereklidir.

d) Bir dünya silahsızlanma konferansını mümkün olan en kısa zamanda toplayabilmek için gerekli bütün adımlar atılmalıdır.

— Barışsever ülkeler hâlâ var olan sıcak savaşların bitirilmesine ve bütün bunlardan en önemlisi Orta Doğu'da çabuk ve kalıcı bir çözümün sağlanması için çaba göstermelidirler, Bu ülkeler aynı zamanda oralarda silahlanma tırmanışına bir son vermek için çalışmalıdırlar.

— Uluslararası ilişkilerde kuvvetin gereksizliğini ortaya koyan bir dünya anlaşması için çaba sarfedilmeli.

30 Haziran 1976 tarihinde Berlin'de yapılan Avrupa Komünist ve İşçi Partilerinin konferansında yayınlanan nihai belgede bu ana öneriler desteklenmiştir.

Bu önerilerden Sovyet dış politikasının ayrıntılı ve en kapsamlı belgesinde, yani silahlanma yarışını sona erdirme ve silahlanma sorunlarına dair 28 Eylül 1976 Tarihli Sovyetler Birliği muhtırasında yararlanılmıştır.

Dünya politik ve stratejik durumunun iyi bir analizinden, gerilimlerden ve görüşlerden ve onların gelişmesinden başlayarak silahsızlanma açısından ülkelerin ortak eylemleri için aşağıdaki yönlendirmeler ortaya atıldı, açıklandı ve bu memorandumda detaylandırıldı.

1. Nükleer silahlanma yarışına son verilmesi, azaltılması ve sonra nükleer silahların tasfiyesi,
2. Nükleer silah denemelerinin yasaklanması,
3. Nükleer silâhların çoğaltılmasının yasaklanması üzerine alınan kuralların genişletilmesi.
4. Kimyasal silahların yok edilmesi ve yasaklanması,
5. Kitle imha silahlarının yeni tiplerinin ve sistemlerinin geliştirilmesinin yasaklanması.
6. Konvansiyonel silâhların ve silâhlı kuvvetlerin azaltılması
7. Hint Okyanusunda ve diğer bölgelerde barış bölgelerinin kurulması,
8. Askeri bütçelerin düşürülmesi.
9. Silahlanma yarışına bir son vermek ve silahsızlanmak için görüşmeler yapılması.

Sovyetler Birliği'nin bu muhtırası geniş ve ayrıntılı analizlerine bağlı olarak silahsızlanma yoluyla güvenliklerini sağlama savaşımı içinde olan halklar için çok etkili ve inandırıcı bir senet oluyor. Silahlanmanın sınırlandırılması ve silahsızlanma için mü-

cadelenin devam etmesinin görev olduğunu ileri sürüyor. ve şimdiye değin emperyalist direnç karşısında gerçekleşemeyen ve USSR tarafından başlatılanları da kapsıyor. Bunlar arasında Güvenlik Konseyinin devamlı üyesi olan ülkelerin askeri bütçelerinde % 10'luk bir indirimi kapsayan öneri (1973), kitle ölümlerine yolaçan yeni tip silahların ve bu tip silahların yeni sistemlerinin imalatı ve geliştirilmesinin yasaklanması (1975), nükleer silahların bütünüyle ve genel olarak yasaklanması (1975) ve uluslararası ilişkilerde kuvvet kullanılmasının gereksizliği üzerine bir dünya anlaşmasının taslağı (1976)'da vardır.

Viyana görüşmelerinde yol almak için

Sosyalist devletler, Viyana'da, Merkezi Avrupa'da bulunan silahlı kuvvetlerin ve teçhizatın azaltılmasının tartışılması üzerine dikkatle eğilmişlerdir. USSR, Polonya, GDR, Çekoslovakya, Macaristan, Romanya gibi görüşmelere direkt olarak katılan sosyalist ülkeler, bu kıtada detantın yerleşmesi ve sağlamlaştırılmasına çalışırken Avrupa'ya askeri detantı getiren ve bütün bölgeleri içeren azaltılmamış güvenlik prensipleri ışığında çözüme ulaşmak için yapıcı önerileri tekrar tekrar ileri sürmüşlerdir.

Varşova Anlaşması üye devletlerinin yeni barış girişimi

Avrupa'da ve bütün dünyada barışı kuvvetlendirmek için Varşova anlaşması üye devletleri Kasım 1976'da Bükreş'de yapılan Politik Danışma Komitesi toplantısında Helsinki kararlarında imzası olan bütün devletlere bir çağrı yaptılar. Bu çağrıda nükleer silahların birbirlerine karşı karada, denizde, havada ve uzayda kullanılmasını yasaklayan bir anlaşma yapılmasını önerdiler.

Bu zorunluluk ilgili devletlerin yalnızca kendi topraklarını değil aynı zaman da dünya üzerinde bulundukları yer gözönüne alınmaksızın silahlı kuvvetlerini de ilgilendirir.

Bu önemli öneri nükleer savaş tehdidinin önlenmesine doğru atılmış yeni ve etkili bir adımı temsil eder. Diğer ülkelere, askeri ve politik yapıda birliklerin ve yeni entegre grupların varlıklarının devamını veya kurulmasını gerektiren adımlardan vazgeçmeleri için bir çağrı eklendi.

Sovyetler Birliği'nin Silahsızlanma için yeni önerileri

Leonid Brezhnev Sovyet halkı adına Büyük Ekim Sosyalist Devriminin 60. kutlama yılı törenlerinde yaptığı konuşmasında silah yarışının sona erdirilmesi ve silahsızlanma için yeni uzun vadeli ve radikal adımlar önerdi:

— Bu anlaşma, bütün ülkelerde nükleer silahların üretiminde kendiliğinden bir duraklamaya ulaştı. Bu, bütün silahlar, atom, hidrojen, yahut nötron bombası veya füzeler için geçerlidir. Aynı zamanda, nükleer enerji varolan bu tip silah depolarının derece derece azaltılmasını başlatabilir ve onların tümden ve toplam olarak yok edilmesine doğru ilerleyebilir. Atom enerjisi gelecekte yanlızca barışsal amaçlara hizmet etmelidir.

— Toprakaltında olduğu gibi atmosferde, uzayda ve denizaltında bütün nükleer silahların denenmesinin tümden yasaklanması, Bu konuda yapılan tartışmalarda gelişme sağlayabilmek ve onları başarılı bir sonuca bağlayabilmek için Sovyetler Birliği, bir moratoryum da bütün nükleer silahların belirli bir zamanda denenmesinin yasaklanması ile birlikte barışsal gayelerle yapılan nükleer patlamaları kapsayan bir anlaşmaya varmaya hazır olduğunu açıklar. Bu, barışçı gayelerle yapılacak yeraltı nükleer patlamaların, batılı nükleer güçlerin savı olan nükleer silahların denenmesi için de kullanılabileceği iddiasını geçersiz kılar.

Ondan sonra barışçı gayelerle yapılan nükleer patlamaların, nükleer silahların denenmesine değil de tümüyle insanlığın faydasına kullanılabilmesini sağlayacak bir anlaşma güvenilir bir koruyucu yaratabilir.

Bu öneri bütün insanlığı tehdit eden bir tehlike olan nükleer savaş korkusundan kurtarabilecek bir programı kapsıyor. Sorumluluk duygusu olan bütün politikacılar ve halkların hepsinin aynı kanıda oldukları kesindir.

Demokratik Alman Cumhuriyeti halkı adına SED'in Merkez Komitesi Genel Sekreteri ve DAC Danıştay Başkanı Erich Honecker, Büyük Ekim Sosyalist Devriminin 60. yılında Berlin'de 5 Kasım 1977 tarihinde yapılan kutlama töreninde şunları söylemiştir: Almanya'nın Sosyalist Birlik Partisi Merkez Komitesi, Danıştay, Hükümet, DAC'nın bütün halkı adına ,Kremlin'in çağrısında onunla aynı fikirleri paylaştığımızı söylüyoruz. Biz onunla tümüyle aynı görüşteyiz. Ve onun yapıcı barış programında onunla anlaşı-

yoruz. 9. Parti kongremizde alınan karara bağlı olarak yardımlarımızı onun programını gerçekleştirmesi yolunda kullanacağız.

Böyle bir görünüş DAC'nın silahsızlanma ve silahlanmanın sınırlandırılması ve silahlanma yarışının bitirilmesi sorunlarından oluşan dış politikasında aldığı temel tutumunu etkiler.

Sovyetler Birliği ve diğer sosyalist ülkelerle birlikte DAC, kuruluşundan beri 30 yıldır, bütün gücüyle etkili ve uzun-erimli (vadeli) gelişim sağlamak için ve ekonomisinin barışçı yapısını en iyi dış şartlarda kurabilmek için çabalamıştır. O barış, silahsızlanma, dostluk ve ortak çalışma için halkların mücadelesinde aktif ve güvenilir bir arkadaş olduğunu kanıtlamıştır.

Ortadoğu'da Güç İlişkileri ve Yeni Gelişmeler

Hasan ŞERİF

Dünyanın Ortadoğu bölgesi ve bu bölgede yaşanmakta olan olaylar bölge halkları ve insanlık için büyük önem taşıyor. Her yerde olduğu gibi bu bölgede de, çağımızın temel toplumsal süreçleri içinde yer alan sınıf dinamikleri karşı karşıya geliyorlar, mücadele ediyorlar ve toplumsal yaşamı etkiliyorlar veya tayin ediyorlar. Sosyalizm ile kapitalizm arasındaki genel mücadelenin Ortadoğudaki yansıması ve sonuçları, bölge halklarının kaderini yakından ilgilendiriyor ve halklar, hayatlarının her anında bu gelişmelere katılıyorlar, etkileyici ve belirleyici olabiliyorlar. Olaylar zinciri, ilk bakışta görüleceği gibi, tarihsel gelişmenin nesnel mantığını yansıtıyor, ulusal ve uluslararası sorunlara damgasını vuruyor.

En kaba bir değerlendirmeyle, Ortadoğuda çatışan güçleri, barış düşmanları ve barış güçleri olarak sınıflandırmak mümkün. Çağımızın *bu temel hareket ettirici sorunu olan barış sorunu* karşısında alınan tutum ve takınılan tavır hiç kuşku yok ki sınıfsal niteliklidir ve sınıfsal çıkarlara sıkıca bağlıdır. Demokrasiden, özgürlükten ve sosyal ilerlemeden yana olan toplumsal güçler 1917 Ekim Devrimi'nden bu yana tercihlerini her zaman barıştan yana yapmışlardır. Dünya barışının elde edilmesinden ve korunmasından yana olan güçlerin başında, emekçi yığınlar gelmektedir. Zaten barış politikasının ileri adımlar atması ve başarı kazanması, emekçi halk yığınlarının tek tek ülkelerde elde ettikleri kazanımlarla diyalektik bir bağ içindedir. Ülkelerin politik hayatında emekçi unsurların ya da emekten yana olan güçlerin etkinlik kazanması barış çabalarını büyük ölçüde etkilemekte, ve kalıcı bir barışın mümkün olacağı şartların hazırlanmasına bir katkı teşkil etmektedir.

Her sınıf muharebesi ve sonuçları, barışı yakından ilgilendiriyor. Emperyalistler ve savaş yanlısı güçler hiç kuşkusuz sadece insanlık düşmanı, halk düşmanı değildirler. Onlar aynı zamanda ve özellikle işçi ve emekçi düşmanlarıdırlar. Yani, barış düşmanı güçlerin asli özelliklerinin başında, onların sömürücü güçler olması gelmektedir. Barış mücadelesini klasik sınıflar mücadelesinin bir parçası kılan, bu mücadelede karşı karşıya gelen toplum güçlerinin sınıfsal özellikleridir. Bu nedenle tek tek her ülkede sınıflar mücadelesinin bütün biçimlerini barış doğrultusunda değerlendirmek ve barış mücadelesinde sınıflar mücadelesinin özünü görmek mümkündür.

Ortadoğu bölgesinde barışı tehdit eden gerginlik odaklarının başında Kıbrıs ve Filistin sorunu gelmektedir. Türk-Yunan uyuşmazlığı ve bu iki ülke arasında her geçen gün körüklenen silahlanma yarışı ile emperyalizmin bölgedeki ileri karakolu olmak için alabildiğine bir silâh isterisine kapılmış İran, barışın düşmanı, bölge halklarının ve insanlığın düşmanı olma durumlarını koruyorlar. Mısır halkının siyasi tercihlerini saptırmaya ve emperyalistleri bu ülkede egemen kılmaya yönelik Sedat gericiliği ve gerici Arap rejimlerinin tümü, derece derece barış düşmanı unsurlar olarak işlevlerini sürdürmektedirler. Emekçiler için gerekli ölçüde güvence oluşturmıyan ve öyle olduğu için de barışın güvenilir dostları olamıyan kararsız rejimleri ve yönetimleri de buna ilâve edersek, çağımızın savaş yanlısı ve gerici güçlerinin Ortadoğu'da hatırı sayılır bir yığınağa sahip oldukları anlaşılır.

Emperyalistler arası rekabet bu yığılmanın gün be gün artmasının bir diğer faktörünü oluşturmaktadır. Bu nedenle, bölgedeki halklar arasındaki düşmanlıklar körüklenmekte ve ülkeler arasındaki uyuşmazlıklar derinleştirilmektedir. Gerginlikler sürekli diri tutularak silâhlanmanın koşulları muhafa edilmektedir. Tek tek emperyalist ülkeler ortadoğu halklarına silâh satarak aşırı kârlar elde etmeyi umdukları kadar izledikleri bu strateji emperyalizmin global çıkarlarına da uygun düşmektedir. Tahkim edilmiş bütün mevziler zamanı geldiğinde sosyalizm güçlerinin karşısına büyük bir tehdit unsuru olarak dikilebiliyor ve evrensel sömürü mekanizmasının bölgedeki çarklarına bu etki alanları sayesinde işlerlik kazandırılabiliyor.

Öte yandan Ortadoğuda barış ve sosyalizm güçleri de önemli etkinliğe sahip bulunuyorlar. Dünyanın bu bölgesinde yoğunlaşan emperyalist çıkarların karşısında, dikensiz gül bahçesi bulunmadığı bir yana, sosyal devrim güçlerinin gün be gün artan

etkinliğinden ve kazandıkları zaferlerden sözetmek gerekiyor. Emekçi halk güçlerinin yükselen mücadelesi, kapitalist sömürü ağını zayıflatıyor, emperyalistlerin ve işbirlikçilerinin bölgedeki çıkarlarını derinden tehdit ediyor. Ve bu zaferlerin en somutunu, barış güçleri, 1 Mayıs 1978'den iki gün önce Afganistan'da elde ettiler. Afganistan halklarının dünya halklarına sunduğu bu çok değerli 1 Mayıs armağanı, Ortadoğuyu yakından etkiliyecek önemli bir olay olarak değerlendirilmelidir. Afganistan'da iktidarın değişmesi karşısında gerici güçlerin kapıldıkları paniğin ölçüsü bile Afgan devriminin önemini kanıtlamaya yetiyor.

Emperyalizmin, Ortadoğu'daki petrol bölgeleri ve stratejik askerî alanlar üzerinde gerçekten küçümsenmeyecek güçlü bir çemberi var. Halkların çıkarları bu çemberin zayıflatılmasından ve parçalanmasından yanadır. Emperylist denetimin bölgede zayıflamasına hizmet eden ve savaş güçlerine geri adımlar attıran her olay emekçi yığınlar açısından büyük öneme sahiptir. NATO gibi askeri saldırı örgütleri ve CENTO gibi hâkim ekonomik çıkarların korunmasına yarayan örgütler, bölgeden, ancak barış yanlısı güçlerin zaferleriyle sökülüp atılabileceklerdir. Afganistan Devrimi de bu açıdan, emperyalist saldırı çemberinde önemli bir gedik açmıştır; bölgedeki güçler dengesinin sosyalizm güçlerden yana değişmesi sürecini önemli ölçüde etkilemiştir ve etkilemeye devam edecektir.

Afganistan halkının ve onun öncü devrimci güçlerinin önünde önemli ve zor görevler durmaktadır. Bu görevlerin başarılması yolunda atılacak her adım bölge halklarından geniş destek bulacak ve kazanılacak her mevzi Ortadoğudaki barış ve sosyalizm yanlısı güçlerin, genel sınıf mücadelesindeki konumunu güçlendirecektir. Bu bakımdan, Afgan halklarının devrimci mücadelesiyle dayanışma içinde bulunmak büyük önem taşımaktadır.

Afganistan, feodal ilişkilerin ağırlıkta olduğu bir ülkedir. Yüzyılımız boyunca Afgan feodalizmi ulusal çerçevede gericiliğin kalesi ve toplumsal ilerleme güçlerinin baş düşmanı olmuştur ama emperyalizme karşı nisbi bağımsızlıkçı tutumuyla ilerici bir geleneği de kendi ülkesinde sürekli olarak beslemiştir. Afgan monarşisinin bu tutumu özellikle onun dış politikasında somutlanmıştır. Ve ülkenin sosyalist sistemle sürekli ekonomik işbirliği içinde olması bu ülkede ilerleme güçlerinin ortaya çıkıp gelişmelerinde önemli bir rol oynamıştır. Ancak tarihsel olarak toplumsal gelişmenin yolunu açmak gibi bir görevin feodal ilişkilere yüklenemiyeceği de açıktır. Bu nedenle, gelişen toplumsal

güçler, zamanla ve bir ölçüde kendi gelişmelerinin varlık koşullarıyla karşı karşıya gelmek zorunda kalmışlardır. 29 Nisan Devrimi ile iktidardan düşürülen Davut Han, feodallerle yakın bağları olan cumhuriyetçi hareketi temsil ediyordu. Sovyetler Birliği ve sosyalist sistemle iyi ilişkiler içinde bulunmasına karşın Davut Han ülkesinin dinamik toplumsal güçlerini karşısına almaktan kaçınamamıştır. İlerici güçler üzerinde terör estirilmek istenmiş, Demokratik Halk Partisi kapatılarak sosyalist fikirler yasaklanmıştır. Hattâ, komünizan liderler tutuklanmış ve bir komünist önder öldürülmüştür. Ortaya çıkan yeni durumda Davut Han yönetimi tarihi olarak miadını doldurmuş, gelişme güçlerinin önünde engel teşkil etmeye başlamış bulunuyordu.

Nur Muhammet Taraki önderliğinde başarılan 29 Nisan Devrimi Afganistan halklarının önüne yeni bir yol çıkarmıştır. Bu yol, geri bir ekonomik temel üzerinde, ulusal ve uluslararası ilerici güçlerin ortak çabalarıyla sosyalizme yönelmek ve bu sürecin gerektirdiği ağır görevlerin altından kalkabilmek. Ve bunun hiç te kolay olmayacağı biliniyor.

Her şeyden önce gericiliğin gücünün kırılması gerekiyor. Devrim, iktidarın el değiştirmesi sürecindedir ve bu sürecin başlangıcında, karşısına dikilen gericiliği ezmeyi başarmıştır. Ancak gericiliğin kökünün kazınması bir zaman meselesidir ve her geçen günün, bu açıdan değerlendirilmek kaydıyla büyük bir önemi vardır. Çünkü, devrim düşmanı güçler, sadece ülke içindeki geri ekonomik ilişkilere yaslanmıyorlar. Devrim sürecinin karşısında doğal olarak dünya gericiliği vardır ve bunların arasında, bölgedeki gerici rejimler başta gelmektedirler. Sosyal devrim güçlerinin Afganistan'daki her kazanımı İran ve Pakistan'daki faşist yönetimler için tehlike çanlarının çalması demek olacaktır.

Afganistan'da bugün baş görev, sosyalizme giden yolu açmaktadır. Bu, sosyalizmin kuruluşu için gerekli olan asgari maddî koşulların yaratılması anlamına geliyor. Ve doğal olarak Afganistan Devrimi'nin önünde *Kapitalist Olmıyan Yol* beliriyor. Bu durumun zorunlu kıldığı görevler ise şöyledir:

- Başta Sovyetler Birliği olmak üzere, sosyalist ülkelerle ekonomik ve siyasî işbirliğini güçlendirmek. Ekonominin emperyalizmle olan bütün bağlantılarına son vermek ve kapitalist ülkelerle ilişkileri, devrimin çıkarları doğrultusunda yeniden düzenlemek.
- Ülkede gericiliğin kaynağı olan feodal yapıyı hızla dağıtabilmek için köklü bir toprak reformunu gerçekleştirmek, tarım-

da ve sanayide makina kullanımını arttırarak ileri düzeyde bir üretimin temellerini atmak.

- Geniş köylü ve emekçi yığınlarının yaşam düzeylerinin iyileştirilmesi yolunda cesur adımlar atmak ve bu kitleleri devrimden yana kazanabilmek için iktidarın bütün olanaklarını seferber etmek.
- Emperyalizmin ve karşı devrimci iç ve dış mihrakların saldırı ve sabotajlarına karşı halkın devrimci iktidarını tahkim etmek, güçlendirmek. Bu amaçla, devrime sahip çıkan toplumsal güçlerin çıkarlarını taviz vermeden gözetmek.
- Toplumda hızlı bir demokratikleşmeyi sağlamak, halkın siyasal haklarını genişletmek ve güvence altına almak. Devrimin programını tavizsiz uygulamaya koymak ve programa karşı çıkacak güçlerin direncini kırmak için onların karşısına halkın örgütlü birliğini dikebilmek.
- Afganistan'da devrimci iktidar halk çoğunluğunun çıkarlarını temsil ediyor. Bu nedenle devrimci programın yaslanacağı ulusal güçler ülkede mevcuttur ve bu güçler programın başarısı ölaçüsünde çoğalacaklardır. Şüphesiz bu sürecin başlıca güvencesini işçi sınıfı oluşturabilir. Bu nedenle, işçi sınıfının toplumsal konumunun güçlendirilmesi, iktidarın önemle üzerinde durması gereken sorunlardan olacaktır.
- Ülkede yaşayan öteki milliyetlerin demokratik haklarının koşulsuz sağlanması ve ulusal özgürlüklerinin devrimci iktidar tarafından güvenceye bağlanması gerekiyor. Afganistan'da yaşayan Belüciler ve Patanlar, bu güne kadar baskı altında tutulmuşlardır ve onların bu baskılara karşı verdikleri bir mücadele gelenekleri mevcuttur. Bu gelenekten en çok korkanların ise, emperyalistler ve onların bölgedeki müttefikleri olduğu bilinmektedir. Pakistan'da aynı halkların özgürlük mücadelesinin, «Sovyetlerin Hint Okyanusuna İnme Planları»nın bir parçası olduğu bahanesiyle, kan ve zulümle bastırıldığı gözardı edilmemelidir.

Nitekim yeni iktidar Leninist bir açıdan yaklaşma niyetinde olduğunu göstermiştir. Devrim konseyine, Afganistan'da yaşayan bütün milliyet ve azılınlardan temsilci alınarak ülke yönetiminde her etnik grubun ve azınlığın söz sahibi olabilmesinin koşulları yaratılmıştır. Bu, etnik grupların ve değişik milliyetlerin kendi kaderlerini tayinlerinin asgari bir koşuludur ve yeni iktidarın devrimci niteliğini göstermektedir.

Afganistan halk güçlerinin politik ve sosyal kurtuluş yolunda attığı her adım, en başta İran'daki faşist Şah rejimini endişe-

ye sevkediyor. Yıllardan beri kendi halkına kan kusturan ŞAH, iktidarının sallandığını sadece bölgedeki gelişmelerden değil, bizatihi kendi ülkesindeki olaylardan da görmektedir. Afgan halklarının zaferi, İran halklarının kurtuluş mücadelesini yakından etkiliyecek ve bu süreci hızlandıracaktır.

1978'in ilk altı ayında İran'da önemli gelişmeler oldu. İrandaki ulusal demokratik hareketler ve faşizme karşı olan güçlerin geniş cephesi, 1977 yılının kurban bayramında başlıyan geniş çaplı direnişlerini 1978 yılında da aralıksız olarak sürdürdüler. Önceleri Tebriz ve Kom kentlerinde başlayan Şah aleyhtarı gösteriler giderek ülke düzeyinde yaygınlık kazandı ve özellikle son aylarda başkent Tahran'da yoğunlaştı. Göstericiler, demokrasi ve özgürlük taleplerini dile getirdiler ve faşist yönetimin devrilmesi yönündeki isteklerini açığa vurdular.

Göstericilerin sınıfsal bileşimi, İran'daki rejimden hoşnutsuz yığınların yaygınlığını gösteriyor. Özellikle orta sınıflar, (tüccarlar-küçük iş yeri sahipleri ve meslek gurupları) militan devrimci güçleri, onların çağrılarına olumlu yanıt vererek destekliyorlar. Din ve mezhep faktörleri de özel olarak mücadelenin bu aşamasında kendini gösteriyor ve sınıfsal kutuplaşmaya katılıyor.

Faşizme karşı olan güçler İran işçi sınıfının önderliğinde, henüz tek bir cephede toplanabilmiş değildirler. TUDEH, Şah aleyhtarı bütün güçleri ve hareketleri birleştirmeye çalışmakta ve bütün antifaşist güçlerin ortak bir cephesini savunmaktadır. Şimdilik olan, rejimden hoşnutsuz toplum kesimlerinin, hoşnutsuzluklarını dile getirirken, örgütlü olsalar bile, henüz genel bir örgütsel bütünlüğe sahip bulunmadıklarıdır. Ancak, günden güne artarak gelişen olaylar, süreç içinde hem kendiliğinden karakterinden sıyrılıyor ve hem de kutuplaşmanın iki ucunda da konumlar netleşiyor, sınıf kimliğine bürünüyor. Böylece, Tudeh'in savunduğu Ulusal Demokratik güçlerin ve tüm emekçilerin Cephesinin koşulları oluşuyor.

Ne ki bu yönde atılması gereken daha pek çok adım var. Ulusal demokratik güçler ve genel olarak emekçi halk güçleri mücadelelerini ayrı ayrı sürdürmektedirler. Ulusal burjuvazi henüz rejimle arasını açmamakta, Şah' ın yönetiminden memnun olmamakla birlikte, anayasal çevrede alınacak önlemlerle onun işbirlikçi ve savurgan ekonomi politikasının engellenmesini savunmaktadır. Kitlelerin aktif direnişlerine de karşı çıkan ulusal burjuva kesimler Şah'ın aldatmaca reformlarından değil ama modern reformcu güç-

lerden memnun kalacaklardır. Rejime karşı tutumları olumsuzdur ve bunun kaynağında tekelcilerin baskısı altında olmları yatmaktadır.

Ancak onlar emekçi halk haraketine de kuşkuyla bakıyorlar ve İTP Merkez komitesi Üyesi N. Kıyanuri'nin dediği gibi emekçi halk hareketinin kendi çıkarlarını da tehdit edeceğinden çekiniyorlar.

Öbür yandan İran toplumunun küçük burjuva kesimleri örgütsüz ve dağınıktırlar. Bu kesimin kimi guruplarını din faktörleri, kimilerini yerel ve etnik faktörler haraket geçirmekte, farklı amaçlar uğruna mücadele etmektedirler. Devrimci küçük burjuva kesimlerinin ise işçi sınıfıyla ve onun partisi TUDEH ile gözle görülür bir yakınlaşma içinde oldukları izleniyor.

Şüphesiz olaylar, yönetimi korkutacak ve rejimi tehdit edecek boyutlardadır ama bugünden yarına halk güçlerinin kesin zaferini ummak olası değil. İran halklarını daha zorlu mücadele günleri bekliyor. Emperyalizm ve onun bölgedeki jandarması rolünü üstlenmiş olan Şah rejimi, kolay teslim olmamak için direnecektir. Rejimin ömrünü belirleyecek olan asıl faktör, rejime karşı olan güçlerin mücadelesidir. Bu mücadelenin başarısı için elverişli koşullar hızla oluşmaktadır. TUDET giderek olaylara damgasını vurmaktadır ve vuracaktır.

İran, petrol gelirlerinin büyük bir çoğunluğunu silahlanmaya ayırmaktadır. Emperyalist silâh tekellerinin bu has müşterisi, bu özelliğiyle, bölge halkları üzerinde küçümsenmiyecek bir tehdit unsurudur. Nitekim, geçen yıllarda İran askeri gücü, Dofar halkının kurtuluş mücadelesinin sindirilmesi yönünde kullanılmıştır. Şah, bölgede sürekli huzursuzluk ve sınır anlaşmazlıkları çıkarmak suretiyle gerginlik ortamını diri tutmaya ve silâhlanma eğilimlerini haklı kılmaya çalışmaktadır. Irak'daki Barzani hareketinin gerici yüzü İran faşist yönetiminden destek aldığı sürece ayakta kalabilmiştir. Ve İran'a halklar için gerçek bir çıban başı olmaya devam ediyor. Öte yandan bu ülke, Sovyetler Birliğine karşı emperyalizmin casusluk üsleriyle bir ağ gibi örülmüş bulunuyor.

Bu nedenle İran halklarının kurtuluş mücadelesi, aynı zamanda dolaysız olarak bölgedeki halkların çıkarlarını yansıtmaktadır. Faşist Şah rejiminin alaşağı edilmesinden ve yerine demokratik bir rejimin geçirilmesinden, İran halkları kadar bölgedeki barış güçlerinin de aynı ölçüde yarar göreceği şüphe götürmez.

Şah, yönetimini ayakta tutabilmek için emperyalizmin bütün silâhlarını denemektedir. Bunların arasında antikomünizm silâhı

da vardır ve demokratik güçlerin birliğini engellemek için bu silâhtan sık sık yararlanılmaktadır. İran işçi sınıfını ve onun siyasî hareketini, diğer toplum katmanlarından ayırmak ve tecrit etmek için başvurulan antikomünizm propagandasına maocular da destek oluyorlar. Şah böylece, din ve mezhep faktörlerini alet olarak kullanmayı ve çeşitli müslüman guruplarının rejime yönelik mücadelesini hedefinden saptırmayı ummaktadır. Ne ki TUDEH, rejimden hoşnutsuz olan bütün kesimlerin onayladığı açık ve seçik bir demokratik programa sahiptir. Program etrafında toplananların sayısı çoğalmakta ve işçi sınıfının mücadele içindeki öncülüğünü pekiştirmektedir. Üstelik İrandaki toplumsal gelişmeler ve hakim ekonomik yapı, sınıf zıtlıklarını daha da pekiştirmekte ve bir avuç işbirlikçi zümreyle geniş halk yığınları karşı karşıya gelmektedirler.

Ortadoğuda, önemli gelişmelere sahne olan ülkelerden biri de Mısır. Enver Sedat'ın yönetime gelmesinden bu yana işbirlikçi Mısır burjuvazisi, ülke politikasında etkin bir rol oynamaya başladı. Bu etkinlik giderek belirleyici konuma yükseldi ve bugün Mısır yönetimi ülkeyi hızla sağa, emperyalist kampa doğru sürüklüyor. Mısır'ın bu yeni tutumu ve konumu, emperyalizmin ortadoğudaki manevraları açısından kolaylaştırıcı bir rol oynuyor.

Sedat yönetimi ABD emperyalizmiyle ilişkilerini geliştirirken bir yandan da sosyalist sistemle bağlarını koparmakla işe başladı. Bu, Mısır'ın, ilerici arap rejimleriyle olan ilişkilerinin zayıflaması anlamına da geliyordu. Filistin sorununda Arap halklarının ortak bir tutumu vardır ve bu, her ne pahasına olursa olsun İsrail yayılmacılığı ile uzlaşmamak olarak kendini göstermektedir. Hiç bir Arap ülkesi, açıktan açığa böyle bir uzlaşmaya cesaret edememiş, en gerici arap rejimleri bile politikasını daha çok dengecilik üzerine devam ettirebilmişlerdir. Filistin halkının artık kurumlaşmış olan mücadelesini arkadan hançerliyecek her girişim, Arap halklarından ve bölgedeki barış güçlerinden tecrit olmaya mahkümdür. Bu riski göze alabilmek için, önce sağlam bir destek yaratmak gerekiyor ki, Sedat da böyle davranmış ve ABD ile ilişkilerini sağlama bağladıktan sonra Arap halklarına karşı açıktan tavır takınabilmiştir.

Sedat'ın 1978'in ilk altı ayı içinde «barış» doğrultusunda attığı adımların tümü, ABD emperyalizminin bölgedeki hesaplarının bir parçası olmuştur. Filistin halkının kaderi üzerine israil'le pazarlığa girişmek Enver Sedat'ın açık ihanetinin ilk halkasını oluşturdu. Ancak bu girişimlerin önünde önemli engeller mev-

cuttu ve bu engellerin ilk elden aşılması gerekiyordu. Ve engellerin başında da Mısır halkının ve ilerici güçlerinin tepkisi ve gücü geliyordu. Sedat, yönetime geldiğinden bu yana bu güçleri karşısına almış bulunuyordu. Devlet kademelerinden Nasırcı geleneği söküp atmakla işe başlayan Sedat, giderek anti-demokratik uygulamalarını derinleştirmeye başlamıştı. Halkın tepkisini sindirmek için parlamentonun gerici çoğunluğunu kullanan Sedat, parlamento dışındaki hoşnutsuz yığınların tepkilerini de silâhlı güç kullanmak yoluyla ezmeyi denemiştir.

Kendi ülkesindeki muhalefeti susturmadan dış politika alanında emperyalizme angaje olmanın güçlükleri giderek Sedat'ı, sola karşı daha sert bir tutum almaya zorladı. Baskı altında yapılan seçimler ve kamuoyu yoklamaları, referandumlar, her defasında Enver Sedat'ın çizgisini «onayladığı» halde, halkın büyük çoğunluğu bu çizginin karşısında olduğunu çeşitli eylem biçimleriyle açığa vurmuştur.

Halkın hoşnutsuzluğunun biricik sebebi şüphesiz ki Sedat'ın politik tercihleri değildir. Sovyetler Birliği ile ilişkilerin koparılmasından bu yana Mısır ekonomisi ciddi krizler içindedir. Dış ticaret açığı her geçen yıl artmakta ve borçlanma kaynaklarının sınırlılığı da ülkeyi gittikçe bir ekonomik darboğaza sürüklemektedir.

Ekonomik açmazdan çıkabilmenin Sedat için tek yolu, emperyalizmle ekonomik ve siyasî ilişkilerin geliştirilmesinden geçiyor. IMF'ye borçlanabilmek için uzun çabalar sarfedilmiş ve 620 milyon dolarlık bir kredi sağlanabilmiştir. Ancak bu yeterli değildir ve batılı tekellerin Mısır ekonomisine daha fazla omuz vermeleri gerekmektedir. ABD'nin Mısır'a sonsuz bir destek sağlamasının ise şimdilik olanağı yoktur, çünkü, bu, emperyalizmin bölgedeki hesaplarına hiç değilse bu aşamada uymamaktadır. Mısır'a yapılacak yardımların İsrail'e yapılan yardımlar karşısında politik dengeleri değiştirmeyecek bir düzeyde tutulması gerekir. Mısır'ın ABD emperyalizmine güven sağlaması için daha pek çok ödünler vermesi lâzım geliyor. Bu ödünler İsrail'in işgal altında tuttuğu arap topraklarına ilişkin yerleşik talepler çerçevesinde olacaktır. Dozunu giderek artıran Sedat gericiliğin amacı, dikensiz bir gül bahçesine kavuşmaktır ve bu doğrultuda önemli mesafeler alınmıştır.

Sedat, muhalefeti susturmak için baskı yasaları çıkarma yolunu seçti. Muhalefet, siyasî çalışma ve basın üzerinde önemli antidemokratik kısıtlamalar öngören anayasa değişikliklerini «halk-

oyu»na sundu. Oylamaya katılan halkın yüzde 99'u Sedat'a hak vererek özgürlüklerinden kendi irdesiyle vazgeçti (!) Sedat, amaçlarını saklamıyor ve şöyle diyordu: Muhalefet karşısında hoşgörülü ve tavizkâr dönem artık sona ermiştir. Ulusumuzun değer yargılarına ters düşenlerin cezalandırılmaları gerekir. Ülkemizde sosyal barış ancak, muhalefetin siyaset hayatından kovulmasıyla sağlanabilir.»

İşçi sınıfı siyasi hareketi Mısır'da öteden beri zor koşullarda faaliyet göstermektedir ve akıl almadık baskılar karşısındadır. Yeni baskılardan başta komünistlerin etkileneceği söylenebilir. Ne ki komünistlere hayat hakkı tanımıyan rejim artık liberallere ve sosyal demokrat görüşlere de hayat hakkı tanımamaya yönelmiştir. Öyle ki, Mısır'ın geleneksel sağ siyasetinin yeni temsilcisi durumundaki Vafd Partisi, örgütlenmesini feshederek siyasal yaşamdan çekildiğini açıklamış ve ortamın kendisi için dahi demokratik olmadığını belirtmiştir. Ardından, sol eğilimli olarak bilinen İlerici Birlik Partisi, muhalefete devam edeceğini ve partinin Sedat yönetimi tarafından kapatılmasını bekliyeceğini açıklamıştır. Bu düzen partilerinin gelişmeler karşısında takındıkları tutum, Sedat'ın oldukça *başarılı* olduğunu gösteriyor.

Mısır'daki siyasal gelişmeler bölgede barış düşmanlarının güç kazandıkları anlamına gelmiyor. Gerçi emperyalizm, böylece kendisi için yeni ve önemli mevziler elde etmektedir ama Sedat yönetimi, gerek kendi halkının ve gerekse bölge halklarının gözünde gerçek karakteriyle açığa çıkmakta ve tecrit olmaktadır. ABD'nin sınırlı desteğinin yönetimi uzun süre ayakta tutabileceği kuşkuludur. Bölgede gelişme şansına sahip toplumsal dinamikler emperyalizmin hesaplarına ağır basmakta ve barış güçlerinin gelişimi hızlanmaktadır.

Sadece ABD'nin desteğinin sınırlılığı değil, Mısır halkının içten içe kaynayan tepkisi de Sedat yönetimini tehdit etmektedir. Bu engeli aşarak İsrail'le uzlaşmak ve ABD emperyalizmiyle bağları güçlendirmek kolay olmayacaktır. Gerçekten de Mısır'da yurtsever güçleri böyle bir uzlaşmaya ve yakınlaşmaya ikna etmenin olanağı yoktur. Tepkiler daha şimdiden yoğunlaşmıştır. Mısır'ın Portekiz büyükelçisi general Şazli Mısır'a dönmeyi reddederek Sedat'ın anti-demokratik girişimlerini ve İsrail'le uzlaşma siyasetini protesto etmiştir. Son İsrail savaşında Mısır ordusunun başarılı komutanlarından biri olan ve ülkede derin bir saygınlığa sahip olan Şazli sözlerine; Mısır ordusunun Sedat yönetimine daha uzun süre göz yummayacağını da eklemiştir. Ve belli ki tüm ge-

rici girişimlerine ve uyguladığı baskı yöntemlerine rağmen Sedat rahat değildir. Zaten baskı ve korkular, karşılıklı işleyişleri içinde Sedat'ı sona yaklaştırıyorlar.

Ortadoğu'nun barışı tehdit eden gerginlik odaklarından birini de Kıbrıs sorunu oluşturmaktadır. 1974 yılında adanın fiilen işgale uğramasından sonra Kıbrıs'da, özellikle siyasal çözümsüzlüğün temelleri atılmıştır. Soruna adil ve barışçı bir çözüm yolu bulunması doğrultusunda yapılan öneriler ve girişimler, adada gerginliğin devamından yana olan güçler tarafından sabote edilmiş ve engellenmeye çalışılmıştır. Askerî işgal durumu daha da derinleştirilerek Ada'nın siyasî olarak da bölünmesi doğrultusunda cüretkâr adımlar atılmıştır. Türk gericiliğinin desteğinde ve emperyalistlerin hoşgörüsü çerçevesinde atılan bu adımlar, başta Kıbrıs emekçi halklarının direnci olmak üzere tüm barış güçlerinin karşı koyması ile engellenmiştir. Ancak bugün Adada çözüm bekliyen yığınla karmaşık sorun bulunmaktadır ve bölgede gerginliğin devamından yana olan mihrakların sabotaj ve engellemelerine rağmen barış ve özgürlük istemleri ağır basmaktadır.

Kıbrıs'da kalıcı ve adil bir çözüme ulaşabilmenin ilk koşulu, adadaki fiilî işgalin sona erdirilmesidir. İşgal güçleri bugün adanın topraklarının yüzde 40'ını ve ekonomik kaynaklarının yüzde 75'ini kontrolleri altında bulundurmaktadırlar. Onbinlerce Kıbrıslı Rum, baskı altında ve korku içinde yaşamaktadır. Bir o kadarı topraklarından kovulmuş, mal varlıkları işgalci güçler tarafından talan edilmiştir. Bunlar topraklarına dönememekte ve göçmen hayatı sürmektedirler.

İşgal kuvvetleri sadece Rumları değil, Kıbrıs'lı türkleri de amansız bir baskı altında tutmaktadır. İşgal edilen bölgelerin türkleştirilmesi amacıyla Türkiye'den getirilen ailelerin çoğu bu baskı şartlarına dayanamadığı için geri dönmüşlerdir. Bir avuç işbirlikçi asalak Türk burjuvalarının dışında, Kıbrıs'lı Türkler çekilmez hayat koşulları içinde bulunuyorlar.

Kukla Denktaş yönetiminin «Ulusal Birlik» palavraları da uzun süre geçerli olamamış ve liberal eğilimleri de partisi içinde tutmayı başlangıçta başarırken artık bu unsurlar seçildikleri görevlerden ayrılmayı ve hattâ ada dışına çıkmayı yeğlemektedirler (!) Ya da işbirlikçi Denktaş yönetimi artık liberallere dahi tahammül göstermiyecek kadar baskı tedbirlerine yönelip halkın hoşnutsuzluğunu bastırmayı ummaktadır. Türkiye'deki bir faşist partinin yandaşları Adada, Denktaş ve yandaşları tarafından bes-

lenmekte ve demokratik güçler üzerine salınmak amacıyla sivil vurucu güç olarak el altında tutulmaktadırlar.

Ancak Kıbrıs'lı Türk ve Rum emekçilerinin ve aydınlarının köklü bir bağımsızlıkçı eğilimleri ve demokratik gelenekleri vardır. AKEL'in siyasal öncülüğünde, yıllardır adada emperyalizme ve gericiliğe karşı verilen mücadelenin geleneğini, her iki kesimden emekçilerin arasına sokulan militer güçlerin varlığına rağmen, söküp atmak ve hattâ bölmek mümkün olamamıştır. 1978'in ilk altı ayı, Kıbrıs'ın Türk kesiminde sınıf mücadelesinin önemli ölçüde yükseldiği, işçilerin ve kamu çalışanlarının (öğretmenlerin) yaygın grevlere başvurduğu bir dönem olmuştur. Ekonomik, demokratik ve gasbedilmek istenen siyasal hakları için mücadele veren Kıbrıs'lı Türk emekçiler, mücadelelerinde en büyük desteği Rum emekçilerden ve onların Partisi AKEL'den gördüler. Bölgedeki tüm barış yanlısı güçler, işgal güçlerinin ve onların işbirlikçilerinin Kıbrıs halkı üzerinde estirmek istedikleri baskıya ve teröre karşı çıktılar, haklı mücadeleleriyle birlik ve dayanışma içinde oldular.

Ada halkları bağımsızlığın ve özgürlüğün elde edilmesinde kararlıdırlar. Baskılara boyun eğmeyeceklerini ve özgürlüklerinden ödün vermiyeceklerini kanıtladılar. Ancak, Kıbrıs halklarının kaderi görülmedik ölçüde bölge halklarının kaderiyle içiçe geçmiş durumdadır. Adada emperyalistlerin çıkar çatışmaları odaklaşmıştır. İki sistemin genel mücadelesi içinde Kıbrıs'ın önemi büyüktür. Ve böyle olduğu için, Kıbrıs sorunu uluslararası bir sorun olmaya devam ediyor ve nihaî çözümün de ancak uluslararası bir platformda elde edilebileceği görülüyor.

Ne ki bu, Kıbrıs halklarının kaderi üzerinde ipotek kurmaya çalışanların çabalarına cüret kazandıracak bir durum değildir. Sorunu uluslararası bir platformda ele alabilmenin önkoşullarının yaratılması hayati bir önem taşımaktadır. Bu koşulların başında işgalci güçlerin adadan derhal çekilmesi, Birleşmiş Milletler kararlarının derhal uygulanması, yabancı üslerinin adadan kaldırılması vb. Kıbrıs Cumhuriyetinin egemenlik haklarına ilişkin vazgeçilmez sonuçların elde edilmiş olması gelir. Bu konularda herhangi bir görüşme talebinde bulunmak ve şart ileri sürmek hakkına hiç kimse sahip değildir.

Ancak Kıbrıs'ta böyle bir çözüme ulaşmanın kısa vadede ve kolayca mümkün olacağı söylenemez. Barış güçlerinin topyekün ve ada halklarının ortak mücadelesinin önünde büyük engeller mevcuttur. Emperyalistler açısından Ada'nın stratejik önemi bü-

yüktür ve Kıbrıs'ın taksimini başarıp adayı bir NATO üssü haline getirme emellerinden emperyalizmin kendiliğinden vazgeçmesi beklenemez. Öbür yandan bir savaş ocağı olarak Adada gerginliğin korunması, emperyalizmin bölgedeki stratejisine uygun düşmektedir.

Öbür yandan Türk ve Yunan devletleri arasında, suni olarak yaratılan ve sürekli körüklenen düşmanlıklar, her iki ülke gericiliğini, Kıbrıs üzerinde besledikleri saldırgan emellerini daha da güçlendirmeye itmektedir. Bu milliyetçi ve şoven düşünceler, uzun yıllardan beri Kıbrıs halkları arasında da geliştirilmiş ve iki kardeş halkın birbirlerine güveni büyük ölçüde sarsılmıştır. Kıbrıs emekçilerinin birliği ve dayanışması önünde önemli bir engel olan bu kültürel tortuların sökülüp atılması da belli bir zamanı ve özverili çabaları gerektiriyor.

25-28 Mayıs tarihlerinde toplanan AKEL kongresine sunulan Merkez Komitesi Tezlerinde şöyle denmektedir: Türk ve Rum halkları arasında bir yakınlaşma kolay bir şey değildir. Ne yazık ki, faşistler, şovenistler ve Kıbrıs'ın düşmanları, suç işliyerek, kan dökerek, işgal ve zulümle iki topluluk arasında uçurumlar yaratmaya çalışmaktadırlar. Fakat bunlar halka ait değildir. Bu suçlar, düşmanın organları ve paralı ajanları tarafından işlenmektedir. Rum olsun, Türk olsun, halklar, yapılanlarla beraber değildir. Bu nedenle yakınlaşma için ortak bir zemin mevcuttur. Ama zaman alacaktır. Büyük çabalar ve fedakârlıklar gerektirmektedir.»

Akel.in bu tesbiti son derece doğrudur ve yerindedir. İyimserliği ham hayallere vardırmadan durumu gerçekçi olarak tesbit etmek ve Ada'da dengenin barış ve özgürlük güçlerinden yana değişmesi için vargüçle çalışmak ve bunun için Ada halkıyla dayanışma içinde bulunmak, başta komünistler olmak üzere tüm ilericilerin, barış ve ilerleme yanlısı olanların görevidir.

Ortadoğu'da Filistin sorunu 1978 yılının ilk altı ayında ilgi odaklarından biri olmaya devam etti. Soykırımcı İsrail devleti barış düşmanı ve saldırgan eylemlerini sürdürdü. İsrail bir yandan işgal altında tuttuğu arap topraklarında yeni yerleşen merkezleri kurmaya devam ederken, öbür yandan mevzi saldırılarla toprak işgal etme girişimlerini sürdürdü. Özellikle Güney Lübnan'daki Filistin kamplarına yapılan İsrail saldırıları, ırkçı İsrail devletinin yüzünü bir kez daha gösterdi. Bütün dünyada nefretle karşılanan İsrail saldırısı, aynı zamanda Lübnan'ın egemenlik haklarının da açık bir ihlâli niteliği taşıyordu.

İsrail saldırısı Begin yönetimine karşı olan İsrail'li güçlerin de tepkisiyle karşılandı. İsrail parlâmentosunda, saldırıyı kınayan İsrail Komünist Partisi üyelerinden biri, iktidardaki Lukid partisi üyelerinin saldırısına uğradı ve zorla kürsüden indirildi. Saldırı ayrıca İsrail'de düzenlenen çeşitli kitle gösterileriyle kınandı.

İsrail bölgedeki işgalci tutumunu gittikçe tırmandırmaktadır. Filistin halkına yönelen saldırılarında İsrail'li askerler en büyük desteği Lübnanlı falanjistlerden alıyorlar. Sedat'ın İsrail'e dönük uzlaşmacı siyaseti İsrail'li saldırganları cüretlendiren bir başka neden olarak değerlendirilebilir.

İsrail'in bölgedeki barış düşmanı ve saldırgan çabaları sürecektir. Filistin sorununun emperyalizmin plânları çerçevesinde çözümü için gösterilen çabalar Filistin halkından ve ilerici Arap rejimlerinden kabul görmiyecektir. Zaten Ortadoğuda toplumsal dinamiklerin, varılan bugünkü aşamada böyle bir çözüme imkân tanımayacağı anlaşılmıştır. Bu nedenle Filistin sorunu etrafında dönenen mücadelede barış güçlerinin ağırlık kazanması gerçek çözüme ulaşılması bakımından zorunludur.

Nitekim bölgedeki toplumsal süreçlerin toplu bir değerlendirmesi, güç ilişkilerinin günden güne barıştan yana olanlara doğru değiştiğini gösteriyor. Ve bu gelişmelerden en çok etkilenen ülkelerin başında da Türkiye geliyor.

Türk hükümetlerinin ve egemen çevrelerinin on yıllarca süren anti-sovyet ve komünizm düşmanlığı artık geçersiz bir silah haline geldi. Türk-Sovyet iyi komşuluk ilişkilerinin geliştiği ve daha da gelişmesi için elverişli olanakların doğduğu gözleniyor. İki ülke arasında imzalanan «siyasi belge 23 Haziran 1978 tarihinden itibaren yürürlük kazanmış bulunmaktadır. Belgenin kapsamında saldırmazlık anlaşmasına ilişkin herhangi bir hüküm mevcut değildir ama iki ülke arasında ekonomik ve kültürel işbirliği öngörülmektedir. Ayrıca dünya olaylarının değerlendirilmesinde de iki ülke hükümetlerinin ortak bir dil kullanabilmiş olmaları olumlu bir gelişme olarak ele alınmalıdır. Gerçi ülkemizin barış güçlerinin acil istemleri çok daha geniş kapsamlıdır. Çünkü, emekçi halkımızın çıkarları NATO'dan çıkılmasında, SSCB ile bir saldırmazlık anlaşmasının imzalanmasında, sosyalist sistemle ekonomik, kültürel ve siyasi ilişkilerin geliştirilerek emperyalizme bağımlılık zincirinin gevşetilmesinde ve giderek koparılmasındadır. Türkiye'deki son gelişmeler yetersiz olmakla birlik-

te bu genel amaca hizmet ettiği, dünyada yumuşamanın güçlenmesine katkıda bulunduğu için desteklenmelidir.

İşçilerin ve tüm emekçilerin ülke politikasında etkinlikleri arttıkça ve halkın politik ilgisi yükseldikçe ibre barış güçlerinden yana yükseliyor ve bölgede güçler dengesinin değiştiğini gösteriyor. Ve hiç kuşkusuz ki Ortadoğu'da genel olarak ve tek tek ülkelerin tümünde barıştan, ilerlemeden ve sosyalizmden yana olan güçler dengesi değişiyor.

TSİP'in 4. Kuruluş Yıldönümü ve Parti'nin Gelişme Dinamikleri

İLKE

Türkiye Sosyalist İşçi Partisi geçen ay dördüncü kuruluş yıldönümünü, Sendikal Hak ve Özgürlükler Kampanyası ile birlikte kutladı.

Partililer, Gaziantep, Kayseri, Sakarya, Ankara, Trabzon Adana ve İzmir'deki kapalı salon toplantılarının yanısıra yüzbinlerce bildiri dağıtımı ve afişleme ile, GERÇEK gazetesinin düzenli ve sürekli olarak artan bir yaygınlıkta geniş emekçi yığınlarına ulaştırılmasıyla, işçi semtlerinde ajitasyon çalışmaları ve kahvehane toplantıları ile Parti'nin kuruluş yıldönümünü, halk güçlerinin birliğini amaçlayan sosyalist ve demokratik birlik görüşlerini ve kampanyanın hedeflerini geniş kitlelere ulaştırmak için, disiplinli, titiz ve fedakâr bir çalışma sürdürdüler.

Bu çalışmalarda gözlediğimiz başlıca olguları şöyle özetleyebiliriz:

- Kitlelerdeki sosyal uyanış sürekli giderek artan bir ivmeyle devam etmektedir.
- Özellikle sosyal demokrasiden düş kırıklığına uğrayan kesimlerin sosyalizme açılması ve sosyalist dünya görüşünü benimseyerek, bilimsel sosyalizmin bayrağı altında örgütlenmeleri veya saf tutmaları için eskisinden daha elverişli olanaklar bulunmaktadır. Sosyal demokrasinin iktidara gelmesinden önce yaptığımız tespitler tümüyle doğru çıkmış ve kitleler sosyal demokrasiden hızla kopmaya ve daha ileri aranışlara yönelmeye başlamışlardır.
- CHP'nin ikitidara gelmesinden sonra büsbütün hırçınlaşan ve azan faşist saldırganlık halk güçleri arasında yılgınlığa yol açmamıştır. Türkiye'nin dört bir tarafından halk güçlerine karşı şid-

detlenen faşist saldırganlık giderek daha geniş yığınsal gücü içeren bir anti-faşist barikatla karşılaşmaktadır.

● Kitleler, anti-faşist mücadelenin yanısıra, yeni demokratik hak ve mevziler elde etmek, çalışma ve yaşama koşullarını iyileştirmek için geniş yığınsal demokratik mücadelelerin arifesindedirler. CHP'nin vaadelerini tutmadığı kitleler tarafından açıkça ve tepkiyle görülmekte, emekçiler acil taleplerinin yerine getirilmesi için daha etkili, daha yaygın uğraşlar sürdürmelerinin gerektiğini kavramaktadırlar.

Bu taleplerin sosyal demokrasi tarafından kendiliğinden verilmeyeceği, bunları gerçekleştirmek için, emekçi sınıf güçlerinin bizzat kendilerinin daha etkili bir mücadele vermesinin gerekli olduğu CHP'ye bağlı kitlelerce anlaşılmaktadır.

● Türkiye Sosyalist İşçi Partisi'nin kitle ilişkileri giderek genişlemektedir. Kapalı salon toplantıları kalabalık bir izleyici kitlesini çekmekte, bugüne değin TSİP sempatizanı olmayan çok sayıda emekçi toplantılara katılmaktadır. Aynı durum, gazetenin kitlelere ulaştırılmasında gözlenmiştir. İki aydır haftalık olarak düzenli bir şekilde yayınlanan gazetenin satışı her sayı artmakta, gazete, kendilerine ulaştırılan emekçiler tarafından aranan ve beklenen bir organ haline gelmektedir. Gazete yurt yüzeyinde grevci işçilerle yaygın ve etkili diyaloglar kurmaktadır. Özellikle ekonomik demokratik eylem içindeki emekçi kitlelerin somut mücadelelerinde gazete önemli bir araç haline gelmekte, yurt çapındaki muhabirler ağı, aynı zamanda Parti yerel ajitatörlerinin yetişmesi yolunda işlev kazanmaktadır.

● Kampanya çalışmaları, sosyalist ve demokratik mücadelenin birlikteliği, politik mücadelenin aynı zamanda ekonomik acil taleplere rehberlik etmesi konusundaki bilimsel sosyalist doğruların hayata geçirilmesi yolunda yeni bir adım niteliği taşımıştır.

Soyut sosyalizm sloganlarıyla, genel doğrularla kitlelerin siyasal mücadeleye seferber edelimeyeceği, işçi sınıfı partisinin siyasal iktidar mücadelesinin yanısıra, emekçilerin acil taleplerine de tercüman olması, böylece kitlelerin günlük yaşam kavgasıyla, uzun vadeli iktidar mücadelesinin birleştirilmesi zorunluluğu Parti pratiğinin ana eksenini oluşturmaktadır.

● Parti'nin son dönem çalışmaları, bir kez daha kanıtlamıştır ki sabırlı, titiz ve fedakâr bir çalışma, bilimsel ve sistemli bir şekilde sürdürüldüğü takdirde sosyalizmin geniş kitlelere maloÍması ve işçi önderleri başta olmak üzere ileri emekçilerin siyasal müdahaleyle seferber edilmesi bu hareke tiçinde bilinç ve örgüt-

lenme düzeyinin yükselmesi için son derece olumlu ve elverişli perspektifler bulunmaktadır.

TSİP GÜÇLENEREK YOLUNA DEVAM EDİYOR

● Kurulduğu günden beri tüm çalışmalarını Yeni Tip Parti'yi yaratmak ve Yeni Tip Parti'nin prensiplerini, çalışma sistematiğini hayata geçirmek noktasında yoğunlaştırmış olan Türkiye Sosyalist İşçi Partisi, dört yıl içinde bu doğrultuda önemli mesafeler katetmiştir.

Türkiye Sosyalist hareketi açısından ana sorun, *örgütsüzlük ve bilimsizlik keşmekeşinin* doğurduğu olumsuzlukları aşmaktır. TSİP, bu alanda daima kendisini ikili bir görevle yükümlü saymıştır:

1 — *Bilimsizliği* aşmak için işçi sınıfı biliminin ve enternasyonalizminin kadrolarca derinlemesine özümlenmesini sağlamak, hareketin teorik-ideolojik düzeyini yükseltmek ve bilimsel teoriyi yaratıcı olarak hayata geçirip, Türkiye koşullarından kopuk olmayan sosyalist pratiği ve sosyalist politikayı başarıyla uygulamak;

2 — *Örgütsüzlük kargaşasını* ve onun doğurduğu anarşiyi yenmek, Yeni Tip Parti prensiplerini ne pahasına olursa olsun uygulamak, işçi sınıfının kollektif ve disiplinli doğasına uygun bilimsel örgütlenme modelini yerleştirmek, bilimle militanlığı, teoriyle fedakârlığı Parti kollektivitesi içinde bütünleştirip kaynaştırmak.

Türkiye Sosyalist İşçi Partisi sağlam ve başarılı sosyalist mücadelenin temel koşullarından olan *teori* ve *örgüt* sorununu çizmek, sapasağlam bilimsel temeller üzerinde yükselen güçlü bir ideolojik bütünlük ve güçlü bir örgüt yaratmak için dört yıl boyunca çok sayıda engelle mücadele etmek zorunda kalmıştır. TSİP'in çözmek zorunda olduğu sorunlar, gerçekte yarım yüzyıldır Türkiye'de çözümlenmemiş sorunlardır. TSİP bu sorunların üzerine cesaretle yürümesini bilmiştir. TSİP bu engellere karşı verdiği mücadelede, Partili mücadelenin ve yüksek fedakârlığın zorluğuna tahammül edemeyen, uzun vadeli, sabırlı ve prensipli çalışmaları göze alamayan, daha kolay mücadele alanlarında kariyer kapıları arayan birtakım üyeler Parti dışına düşmüştür.

Ama bütün bu «kayıplara» rağmen, TSİP gücünden sağlamlığından, yüksek ideolojik düzeyinden ve bilimi militanlıkla bütünleştiren Parti çalışmasından hiçbir şey kaybetmemiştir. Tersine, gidenler, hastalıklarını da birlikte götürmüşlerdir. Böylelikle, bir-

takım «gelgeç flaşlardan» gözleri kamaşarak, bir pervane gibi o sahte ışıklara doğru kariyer koşusuna çıkanların Parti'den gidişi, geride kalan esas Partililerin daha azimli, daha sorumlu, daha titiz ve daha fedakâr çalışmalarını getirmiştir. Kalanlar, niçin kaldıklarını bilerek ve sağlam tercihler üzerinde Parti'de kalmışlardır.

Gene gidenlerin diğer bir kısmı da, dar tekke hesaplarından kurtulamayan, sosyalist harekete üniversite yurdu penceresinden bakan, TSİP'in sosyalist hareket içinde taşıdığı geniş ve hayati sorumlulukların öneminin ve kapsamının farkında olmayan, sosyalist hareketi bir çeşit oyun sanan amatör ve dar kafalı unsurlar olmuştur. Bunlar, TSİP'i taşıdığı fonksiyonların gerisini çeken, kısır alanlara hapsetmek isteyen, onun tarihsel misyonunu inkâr ederek, Parti'nin üzerinde birtakım derme-çatma ve zoraki «oteriteler» icad eden, böylelikle kendi çete merkezlerini ana mihrak gibi göstererek, oluşturdukları ilkesiz ideolojisiz ahbap çavuş tekkelerine TSİP üzerinde misyonlar vehmeden kişilerdir. Bu unsurlar da kof slogancılık ve lafta keskin, özde pasifist sahte yaldızlarla kendilerini avutmuşlar, Parti kollektivitesini yeneceklerini sanmışlar, fakat Parti'nin dev gücü karşısında, sabun köpüğü gibi sönüp gitmişlerdir. Böylece onların Birlik'lerinin gerçekte ne denli yapay olduğu anlaşılmış. Parti güneşi karşısında bu Birlik, kartopu gibi eriyip gitmiştir. TSİP dışına bu yolla düşenlerin acı akıbeti herkesin gözü önündedir.

Ve TSİP yoluna devam etmektedir. Hem de eskisinden daha güçlü, daha örgütlü ve daha yaygın bir şekilde devam etmektedir.

TSİP saflarını terkedenlerin, yani kendi kariyer çıkarlarını, tekke özlemlerini TSİP'in ve sosyalist hareketin üzerinde tutanların *önemli bir bölümü,* Parti dışına düştükten sonra deklase olmuşlar ve politik mücadelenin de dışına savrulmuşlardır. Diğer bir bölümü ise «utkan gelenekli saflarda» köşe kapmaca yarışı içine dalıp, binbir türlü oportünizm ve kariyerizm icara etmeye devam etmektedirler. Yeni sınıf mücadelesinin labirentleri ve çeşitli rüzgârları içinde bunların da pekçoğu politik hareketten safdışı olacaktır.

Öte yandan, başından beri TSİP dışında bulunan ve Türkiye solu içindeki belirgin karakterleri TSİP'e düşmanlık gütmek olan birtakım çevreler, TSİP'in Yeni Tip Parti'yi yaratmak ve Türkiye'deki tüm işçi sınıfı devrimcilerinin tek bir çatı altında, sapasağlam ilkeler etrafında örgütlenmesini —sosyalist hareketin birliğe ve tek merkezi otoriteye kavuşmasını— sağlamak için göster-

diği cesaretli çalışmalarda karşılaştığı bu engelleri sevinç çığlıkları ile izlemişlerdir. TSİP'in güçsüzleştiği yolunda ham hayallere kapılmışlar ve dedikodu ile iştigal etmişlerdir. Fakat her defasında TSİP'in eskisinden daha sağlam bir şekilde, daha güçlü bir şekilde yoluna devam ettiğini görmüşlerdir.

Gerçekte TSİP'in çözmek zorunda kaldığı sorunların başlıca suçluları, kendilerini uzun yıllardır işçi sınıfı partisi ilan ettikleri halde, *Yeni Tip Parti*'yi ve bu Partinin yetkin bilimsel düzeyini, güçlü kollektivitesini ve bilimsel sistematiğini yaratamamış olanlardır. Ve TSİP bu sorunları çözmek için çeşitli güçlüklerle karşılaşınca, gene aynı çevrelerden sevinç çığlıkları yükselmektedir.

Fakat, TSİP onların hepsinin önünde, sözkonusu sorunları bir bir çözmüş ve karşılaştığı ideolojik ve örgütsel engelleri aşmıştır.

TSİP'in varmış olduğu bugünkü ileri nitel düzey, teorik yetkinlik, politik istikrar ve örgütsel sağlamlık, kendisini tek işçi sınıfı partisi ilan eden sözkonusu çevrelerin henüz ulaşmaktan çok uzak oldukları olgulardır. Önümüzdeki yılların pratiği bu tesbitimizi boyuna doğrulayacaktır.

Zaten daha şimdiden oportünist siyasetler, ilkesiz ve tutarsız politikalar, bilime dayanmayan iğreti örgütsellikler bir bir iflas etmektedir.

TSİP'İN YIĞINSALLAŞMASI

Bugün TSİP'in önündeki en önemli görev, varmış olduğu sağlamlık ve gelişkinlik düzeyinden ödün vermeksizin Parti'yi yığınsallaştırmaktır. Parti'nin kitle ilişkilerinin yaygınlaşması, Parti'nin kitleler içindeki köklerinin sağlamlaşıp derinleşmesi ve Parti'nin özellikle işçi sınıfından çok sayıda üye kazanması, Parti çevresindeki sempatizan halkasının gelişmesi hızının bir sıçrama diye nitelendirilebilecek düzeyde artmasıdır.

Bunun için Türkiye Sosyalist İşçi Partisi, nitel bakımdan her türlü olanağa sahiptir. Parti üyeleri, siyasal çalışmalarda deney kazanmış ve Parti disiplinini, Parti kollektivitesini özümlemiş, teorik bakımdan Türkiye ölçüsünde en gelişkin düzeye ulaşmış, Türkiye sosyalist hareketinin sorunlarını kavramış ve nihayet bilimsellikle fedakârlığı Partili olarak kendinde toplamış seçkin kadrolar niteliğindedirler.

Parti gerek tüm organlarıyla, merkezden, tabana kadar uzanan örgütlenme piramidiyle ve tabandaki Parti ekipleriyle, daha geniş kitlelere ulaşmak için başlı başına sağlam ve örgütlü güç-

tür. Parti yerel örgütlerinin çevredeki saygınlıkları giderek artmaktadır. Parti tabanındaki çalışma ekiplerinin kitle ilişkileri genişlemektedir.

Bunun dışında, Parti merkezi olarak çok sayıda önemli yayın olanaklarına sahiptir. İki aydır *haftalık periyodla yayınlanan gazete* ve gene bu gazetenin adını taşıyan eğitim broşürleri, Parti'nin kitlelerle diyalog kurması, sosyalist propagandayı yaygınlaştırması için önemli araçlar niteliğindedir. Bu gazetenin yurt sathındaki işçi ve diğer emekçi mücadelelerinden grev ve direnişlerden canlı haberler vermesi onun asıl işlevini giderek daha etkince yerine getirdiğinin kanıtıdır.

Gene Parti'nin *aylık ve haftalık teorik organları*, Parti örgütlerine ve militanlarına güncel politika yapmak için canlı ve yaratıcı ideolojik ve politik kılavuzluk görevini başarıyla sürdürmektedir. Teorik ve ideolojik bakımdan bu merkezi kadro organlarından beslenen Parti örgütleri ve militanları, o organlarda çizilen politikayı kendi çevrelerinde hayata geçirdikleri, ajitasyon-propaganda çalışmalarını o organların rehberliğinde daha başarılı olarak yürüttükleri takdirde, eldeki diğer araçların da yardımıyla, TSİP kitlelerle giderek genişleyen ve güçlenen diyaloglarda büyük aşamalar gösterecektir.

Öte yandan *Parti'nin eğitim emekçileri arasındaki yaygınlığı* da bir rastlantı değildir. Aydın katlar arasında, işçi sınıfı biliminden en fazla etkilenen, işçi sınıfı bilimine ve enternasyonalizmine en fazla açık olan, üstelik maceracı eğilimlerden de uzak duran kesim eğitim emekçileridir. Bu nedenle, Parti'nin eğitim emekçileri arasındaki saygınlığı ve etkinliği, gerçekte, işçi sınıfı biliminin işçilere ve ileri emekçilere götürülmesi konusunda ona son derece önemli avantajlar sağlamaktadır.

Eğitim emekçilerinin meslekleri gereği kendi çevrelerinde güçlü ve yaygın kitle bağlarına sahip olmaları, işçi sınıfı biliminin kitlelere ulaştırılmasında Parti rehberliğinde onlara önemli görevler yüklemektedir.

Bir başka önemli olgu olarak, Parti önderliğindeki *sosyalist gençlik çalışmaları* da son aylarda hızla yaygınlaşmaktadır. Türkiye sosyalist hareketinin yukarıda sözünü ettiğimiz çözümlenmemiş teorik ve örgütsel sorunların TSİP içine yansımasında, en fazla hasarı TSİP'in gençlik örgütlenmesi görmüştür. Parti kollektivitesine ayak uyduramayan unsurlar, kendilerine fidelik olarak Parti gençliğini seçmişler ve sosyalist gençlik örgütlenmesinde iki kez kargaşa yaratmışlardır. Fakat Parti'nin bu sorunları ve un-

surları aşması, güçlükleri yenmesi oranında, sosyalist gençlik çalışmaları giderek yükselen bir grafik göstermiştir. Bugün sosyalist gençlik örgütlenmesi, özellikle son aylarda hızla yaygınlaşmıştır. Sosyalist gençlik örgütlenmesinin yurt düzeyindeki yerel şubelerinin sayısı üç ay içinde 14'den 35'e yükselmiştir. Sosyalist gençlik örgütlenmesi, bugün için üç büyük kentte yeterli ve istenilir düzeye ulaşmış değildir, buna karşılık Anadolu düzeyinde hızla yaygınlaşmaktadır. Önümüzdeki yıllarda sosyalist gençlik örgütlenmesinin üç büyük kent'te de başarı grafiği göstereceğine şüphe yoktur.

Sosyalist gençlik örgütlenmesi, Parti'nin yığınsallaşması bakımından son derece önemli bir role sahiptir. Bu örgütlenme, uzun vadede Parti'ye çok sayıda kadro hazırlamakla kalmayıp, gençlik içinde bilimsel sosyalist ve enternasyonalist görüşlerin yaygınlaşması, gençliğin işçi sınıfı ile bağlarının güçlenmesi, işçi sınıfı partisinin gençlik içindeki politik önderliğinin kök salması ve etkinleşmesi için önemli bir işleve sahiptir.

Sosyalist gençlik örgütlenmesinin genç işçiler arasında gerçekleştirilmesi, özellikle orta öğretim düzeyinde *meslek eğitimi* gören gençler arasında yaygınlaşması, önümüzdeki yıllarda, fabrikalara (sanayi proletaryası ordusuna) çok sayıda *sınıf bilinçli işçinin* katılmasını getirecektir.

Sosyalist gençlik örgütlenmesinin yaygınlaşması, ile bir ay içinde iki örgüt üyesinin faşistler tarafından öldürülmesi bu örgütlenmenin Anadolu düzeyinde karşı-devrimin başlıca boy hedefi olduğunu göstermektedir. Sosyalist gençler, Partilerinin önderliğinde, işçi sınıfının ve emekçi halkımızın kurtuluşu için yiğitçe ve fedakârca saf tutmuşlardır. Öldürülen gençlerden ikincisi, Sendikal Hak ve Özgürlükler Kampanyası sırasında bildiri ve afişleme eylemi sırasında faşistler tarafından pusuya düşürülerek katledilmiştir. Parti, sosyalist gençlerin, bilim rehberliğinde, Parti'nin politik kılavuzluğunda verdiği kahırlı ve fedakâr mücadeleyi saygıyla ve takdirle anmakta, sosyalist gençlik örgütlenmesini, geleceğin en önemli güvenceleri arasında görmektedir.

Öte yandan Parti önderliğinde yürütülen *demokratik kadın hareketi* bugün bir sıçrama aşamasına varmıştır. Aynı şekilde *demokratik köylü örgütlenmesi* de sosyalist siyasi hareketimizin en önemli önderlik görevleri arasındadır.

Böylece, Parti bütünlüğü ve kollektivitesi başta olmak üzere TSİP gerek tüm organlarıyla ve üyeleriyle, gerekse merkezi düzeydeki yayın olanaklarıyla ve kendisine bağlı örgütler ağıyla

birlikte bir bütün halinde, *sosyalist ve demokratik hareket* içindeki yerini ve işlevini güçlendirmektedir. Son aylarda Parti çalışmalarında kaydediler başarılar ve dinamizm 11 Aralık seçim çalışmalarındaki canlı siyasi faaliyeti de aşan bir gelişkinlik düzeyindedir.

Şayet Türkiye Sosyalist İşçi Partisi, kurulduğundan bu yana geçen dört yıl içinde, ilk kez kuruluş yıldönümü böylesine yaygınca kutlamışsa, üç hafta içinde, Anadolu'nun önemli merkezlerinde 7 başarılı toplantı düzenlemişse, haftalık gazete böylesine düzenli bir şekilde Parti'nin elinde önemli bir ajitasyon silahı haline dönüşmüşse... bütün bunlar, TSİP'in geçmiş yıllara nazaran bugün çok daha ileride olduğunu kanıtlar.

Fakat bu gelişmelere rağmen, yukarıda da belirttiğimiz gibi, TSİP'in önündeki ana sorun *Parti'nin yığınsallaşmasıdır*. Bu olgunun gerçekleşmesi için Parti, tüm olanaklarını seferber etmiştir. Sosyalizm adına davranan başka siyasetlerin ilkesizlikleri bir bir açığa çıkarken, TSİP sağlam, prensipli ve istikrarlı politikalarıyla güven veren konumunu giderek güçlendirmektedir. Bu politikalar Parti'nin yığınsallaşması için Parti örgütlerinin ve yan örgütlerinin en güçlü silahıdır. Uzun vadeli iktidar mücadelesiyle, güncel demokratik mücadeleyi bütünleştirmek yolunda, emekçilerin acil taleplerine tercüman olmak doğrultusunda üstlenmiş olduğumuz görevleri yerine getirelim, politik mücadele ile ekonomik mücadeleyi bütünleştirmek Parti görüş ve politikalarını kitleler içinde yaygınlaştırmak TSİP'in yığınsallaşmasının esas dinamikleri arasındadır.

Türkiye Sosyalist İşçi Partisinin 4. kuruluş yıldönümünü kutlarken, beşinci mücadele yılında onu daha büyük görevlerin, daha ağır sorumlulukların beklediğinin bilinciyle ve Parti'nin bu yükümlülükleri yerine getireceğine olan eksiksiz inancımızla, TSİP'i kutluyor ve başarılar diliyoruz.

Sendikal Haklar İçin Mücadele Yükseliyor

Dünya Sendikalar Federasyonu Prag'da toplanarak önemli kararlar aldı. İlke'nin 54. sayısında bu kararlardan bir bölümü yayınlandı. Ve kararların yayınlanan bölümünden de anlaşılacağı gibi, dünyada çalışanların haklarının korunması ve genişletilmesi mücadelesine büyük önem atfediliyor. Özellikle yayınlanan «Sendikal Haklar Bildirgesi» işçilere ve emekçilere önemli hedefler göstermektedir. Bu hedeflere varmak için tek tek ülkelerde mücadele sürdürülüyor. Ve sendikal hakların çok kısıtlı olduğu Türkiye'de de bu doğrultuda güçlerin birleştirilmesi, seferber edilmesi gerekiyor.

Türkiye Sosyalist İşçi Partisi 1 Haziran 1978 günü yaptığı bir açıklamada, sendikal haklar için mücadelenin yaygınlaştırılmasının gereğine işaretle bir kampanya başlattığını ve bu yöndeki çalışmaların sürdürüleceğini belirtti. Çeşitli zorluklarla karşılayan, baskılara maruz kalan ve hatta şehitler pahasına süren bu kampanya geniş emekçi yığınlarına malolduğu ve emekçi halk güçlerini harekete geçirebildiği ölçüde başarılı olacaktır ve başarılı olması için de gereken her şey yapılmaktadır.

Günümüzde kapitalizm bir avuç tekelcinin geniş emekçi yığınlar üzerindeki ekonomik ve siyasal sultası olarak karakterize ediliyor. Her geçen gün emekçiler üzerinde sömürü arttıkça buna bağlı olarak baskılar da artıyor ve demokratik haklar, şartlar ne ölçüde elveriyorsa o ölçüde gasbediliyor.

Bu gelişmenin karşısında en büyük engel işçi sınıfının ve emekçi halkın mücadele birliğidir. Bu birliğin objektif temelleri tekelci sömürü tarafından zaten güçlendirilmektedir. Özellikle, hayat koşullarının iyileştirilmesi ve toplumsal servetlerin daha âdil paylaşımı için verilen mücadelenin vazgeçilmez araçları sendikaların önemi bu gelişen şartlarda da-

ha da artmaktadır. Bir yandan tüm çalışanların sendika kurma haklarını elde etmeleri ve öbür yandan mevcut sendikaların daha güçlü araçlar haline dönüştürülmeleri için, birbirini tamamlayan iki görev, demokrasi güçlerinin önünde durmaktadır.

Çalışanlara sendika hakkı verilmeyen nâdir ülkelerden biridir Türkiye. Bir milyonu aşkın memur, öğretmen, teknik eleman, polis, asker vb. gibi meslek gruplarının hâlâ daha sendika kurma hakları yasal olarak tanınmış değildir. Öbür yandan gericilik bu kesimlerin değil sendika haklarını tanımaktan yana olmak, derneklerde dahi örgütlenmelerine tahammül edecek durumda değildir. Sosyal demokrasi dahi bu konuda ikircikli tutumunu sürdürmekte ve programı çerçevesinde sahip çıktığı bu haklara pratikte sırt çevirmektedir. Ve işte bu yüzden, sendikalaşmak için çalışanların mücadelesi daha bir önem kazanmakta, ülkede genel bir demokratikleşmenin yolunu da aşacağı için, genel demokrasi mücadelemizin kopmaz bir parçası olarak kendini kabul ettirmektedir.

Sendikal haklardan mahrum olan toplum kesimlerinin ne denli kötü hayat koşullarında yaşadıklarını herkes biliyor. O kadar ki, bu insanlar için işçi olmak adeta bir nimet olarak görülmektedir. Ve işverenin değer biçtiği çalışmalarının fiyatını artıracak hiç bir araca ve toplumsal güvenceye sahip olmayan bu kesimler ilk elden grev hakkı olan sendikalara yasal olarak kavuşmak zorundadırar. Ve onların sendikal haklarının gerçekleşmesi halinde işçi sınıfının nitel ve nicel gücünde de önemli bir yükselme olacaktır. Bundan topyekün kazançlı çıkacak olanların demokrasi güçleri olacağından ise hiç kimsenin kuşkusu yoktur. Tüm emekçilerin bu konudaki çıkarları, diğer konularda olduğu gibi iç içe geçmiştir.

Sosyal demokrat hükümetin çalışanlara bu hakarı kendiliğinden vereceğini sanmak ve böylece kendini avutmak durumunda olan çalışanlar da artık oldukça azalmışlardır. Ecevit hükümetinin 6 aylık uygulamalarından görüldüğü ve anlaşıldığı gibi, çalışanlar bu haklarına, demokrasinin sınırarı genişletildiği öçüde yaklaşacaklar ve kavuşacaklardır. Bu mücadele ise, tekelci sömürüye, faşizme ve gericiliğe karşı verilen mücadeleden ayrı değildir. Sendikal hakların yasal olarak elde edilmesi yanında geniş işçi yığınlarını ilgilendiren bir diğer konu, sendikalaşmamış işçi kesimlerinin ekonomik örgütlenmeleri younda daha ileri adımlar atmak ve buna bağlı olarak mevcut sendikal örgütlenmeleri sınıf mücadelesinin etkin araçları durumuna yükseltmek. Bu, sendikaların daha çok demokratik haklarla donatılması anlamına gelir ve bu sorun Türkiye işçi sınıfını çok yakından ilgilendiriyor.

Sömürüye karşı verdikleri mücadelede işçilerin kalıcı kazanımlar elde etmelerini engelleyen başlıca faktörlerden birisi, onun sınıf güçlerini

bir araya toplayamamış olmasıdır. Ve işçi sınıfının bu dağınıklığı kapitalizmin bir olgusu olduğu gibi, yine kapitalizmin yarattığı temel üzerinde aşılabilir. Kapitalizm nasıl işçiler arasında, üretimin değişik nesnel koşullarından doğan farklılıklar yaratıyorsa, buna karşılık, ilişkiler sistemi içinde işçilere verdiği yer bakımından da onları birleştiriyor. Bütün işçilerin çıkarı kapitalizme son verilmesindedir. Ama bu çıkar birliğinin somut sınıf güçleri birliği olarak yansıması için egemen ekonomik ve siyasi güçler zorlama yöntemlerle işçi sınıfı arasında yapay ayrılıklar yaratmayı başarabilmektedirler. Bu ayrılıklar karakteri itibariyle kapitalist toplum şartlarında da aşılabilirler. Bu ayrılıkların karşısına işçi sınıfının birliği ile çıkmak mümkündür ve zorunludur.

Kapitalizmin işçi sınıfı içinde yarattığı ayrılıklar ,onun farklı sendikalar altında örgütlenmesi olarak somutlanmaktadır. Farklı siyasal görüşlerin değişik sendikalarda örgütlenmeyi zorlaması kadar, değişik sendikalarda örgütlenmiş olmanın farklı siyasal tercihlere yol açtığı da doğrudur. Ancak, farklı siyasal tercihlerin, işçi sınıfının ekonomik örgütlerinde birliğini gerçekleştirmesine engel olamayacağı da gözardı edilmemelidir. İşçi sınıfının sendikal birliğini gerçekleştirmesinin kapitalizm şartlarında objektif temelleri vardır ve bu temel ekonomik sistem tarafından aralıksız ve yeniden üretilmektedir.

Referandum hakkının yasallaşması Türkiye işçi sınıfının içinde bulunduğu nesnel koşullarda işçi sınıfının birliğine yardım edecek önemli bir sorun olarak beliriyor. Çünkü Türkiye'de egemen siyasal güçlerin işçi sınıfı arasına soktuğu ayrılık tohumları, devlet aygıtının oluşturduğu baskı organizasyonu ile korunabilmektedir. Böylece işçilerin ortak eğilimlerinin önüne geçilebilmekte ve bu eğilimler ayrı ayrı sendikaların çerçevesine hapsedilebilmektedir. Yasal olarak elde edilecek referandum hakkı ile işçiler kendi iradelerini daha açıkça ortaya koyabilecekler, hiç bir direkt baskı olmadan tercihlerini özgürce yapabileceklerdir. Özgürce ifade edilen iradenin, işçi sınıfının ekonomik çıkarları doğrultusunda biçimleneceği şüphe götürmez. Çünkü, şu ya da bu ölçüde ama mutlaka ekonomik çıkarlar belirleyici olmaktadırlar. Ve işçi sınıfının ekonomik taleplerini suni ödünlerle sarı sendikalara kanalize etmek Türkiye gibi ülkelerde, uzun vadede geçerliliği olan bir hesap değildir. Referandum, işçi sınıfının iradesine egemen güçlerce konan ipoteğin iflas etmesi olacaktır.

Bunun doğruluğu pratik olarak da defalarca kanıtlanmıştır. 1974'ten bu yana referandum düşüncesi geniş işçi yığınlarının uğruna mücadele ettikleri önemli bir hedef haline gelmiştir. Yer yer uygulanan referandumlarda işçiler iradelerini hep ekonomik çıkarları doğrultusunda açığa vur-

muşlardır. 15 - 16 Haziran Büyük İşçi Direnişi, işçi sınıfının iradesi üstündeki baskıların derinleştirilmesi girişimlerine karşı, işçi sınıfının kendiliğinden bir tepkisi olarak ortaya çıkmıştır ve göstermiştir ki, işçilerin iradesi her zaman onların sınıf çıkarları tarafından belirlenecektir. Ne ki, referandumun yasal bir hak olmaması, baskıcı siyasal mekanizmanın sarı sendika şebekeleri ve dolayısıyle sömürücü güçlarden yana kullanılmasını olanakli kılmaktadır. Referandum uygulamalarının bu baskıları aşıp bütün üretim birimlerine yaygınlaşması ise bu hakkın yasal olarak elde edilmesi ile mümkün olacaktır.

Sendikal haklar için verilen mücadelenin kapsamı Türkiye'nin nesnel koşulları tarafından belirlenmektedir. Ekonomik sorunlar gerçekten de sömürücülerin «güvenliği» ile dolaysız bir bağlantı içindedir. Siyasi literatürde «milli güvenlik» şekline bürünen bu güvenlik kavramıyla burjuvazinin ekonomik çıkarlarına darbe vuran her işçi eylemi çelişmektedir. Bu nedenle siyasal güçler, «milli güvenlik» gerekçesiyle grev erteleyebiliyorlar, grev yasaklayabiliyorar. Böylece sendikaların grev silahı «milli güvenlik» bahaneleriyle sınırlandırılmış olmaktadır. Devletin bu mekanizmayı nasıl da işçi sınıfı aleyhine kullandığının örnekleri Türkiye'de az değil. 12 Mart'ın baskı dönemlerinde ya da «lüzum görülen» hallerde nice grevler yasaklandı ve işçi sınıfının ekonomik mücadelesi büyük ölçüde sekreteye uğratıldı. Bu nedenle sendikal haklar mücadelesinde, grev hakkının sınırlamalardan kurtarılması da önem taşıyor.

Kapitalist ülkelerde işçi sınıfı ülke politikasında her geçen gün daha etkin bir rol oynuyor. Bu rolün daha da artırılması için işçi sınıfı sadece siyasi alanda ve partisiyle değil, sınıf olarak sendikalarıyla ve birlikleriyle ekonomik kararlara da katılarak mücadele veriyor. Özellikle işçileri ilgilendiren hükümet kararlarında sendikaların görüşlerinin alınması büyük önem taşımaktadır. Oluşturulan karar organlarına ve komisyonlara işçilerin katılması ve sınıf çıkarları doğrultusunda çıkacak kararları etkilemesi, iş hayatında ve ekonomik ilişkilerde köklü bir demokratikleşme gereğini dayatıyor. Tek tek işyerlerinde çalışma koşullarının iyileştirilmesinde, işçi sağlığına ilişkin kararlarda ve disiplin uygulamalarında işçiler sendikaları aracılığıyla söz sahibi kılınmalıdırlar. İş kazalarının önlenmesinde işçilerin katılmadığı kararla sonuç almak pek mümkün değildir.

Yine tek tek işyerlerinde işçilerin üretimin planlanmasına katılmaları demokratik bir haktır ve sağlanmasıyla, işgücünün sömürüsü şartlarında işçiler lehine değişiklikler gerçekleştirmek mümkündür. Kapitalistler üretim sürecini ve emek verimliliğinin yükselmesi kararlarını azami ölçüde artırma doğrultusunda kullanma isteğindedirler. Teknoloji kullanımı-

nı üretimin planlanmasını işçilerden yana etkilemek için sendikaların aktif ve etkin araçlar haline getirilmeleri, sendikal hakların, önemi gözardı edilmeyecek bir parçasını oluşturur.

Asgari ücretlerin ve parçabaşı ücretlerin tesbitinde işverenlerin ve devletin serbestiyeti işçiler için ciddi ve olumsuz sonuçlara yolaçmaktadır. Asgari ücretler devlet tarafından tesbit edilmektedir ve asgari ücleri tesbit komisyonlarında işçi sınıfının temsili bir formaliteden ileriye gidememektedir. Asgari ücretin tesbitinde bilimsel ölçütlerin geçerli kılınması ve işçi haklarının gözetilebilmesi için işçilerin sendikaları aracılığıyla bu tesbite etkin olarak katılmaları sağlanmalıdır.

İşçi sınıfımızın yakından ilgilendiği sorunlardan biri de sosyal güvenlik hakkıdır. Sosyal Sigortalar Kurumu fonlarında biriken paraların amaçları dışında kullanıldığı ve bu paraların çok büyük miktarlara vardığı bilinen bir uygulamadır. Sendikalar sosyal güvenlik kurumlarında etkin ve belirleyici bir role kavuşturulmalıdır.

İşçi sınıfımızın sendikal haklarından biri de **genel grev hakkının** yasallaşmasıdır. Tekelci sömürü karşısında işçi sınıfının mücadele silehlarını geliştirip güçlendirmesi kaçınılmaz bir zorunluluktur. Bunun gereği olarak işçi sınıfı özellikle siyasi içerikli sorunlarının çözümünde zaman zaman genel greve başvurmaktadır. Sadece ekonomik mücadele silhlarıyla sömürü kıskacı içinde rahat nefes alamayacağının bilincinde olan işçi sınıfı partisi aracılığıyla yürüttüğü siyasi mücadelesini etkin bir biçimde ve kitlesel olarak destekleme gereğini duyuyor. Böylece işçi sınıfının ekonomik haklarını kalıcı kılması, demokratik haklarını genişletmesi, politik etkinliğini artırması mümkün olmaktadır. İşçi sınıfının bu alanda en etkin silâhı, sendikaları eliyle kullandığı genel grev hakkıdır. Pek çok kapitalist ülkede yasal bir hak olan genel grev hakkı Türkiye işçi sınıfı için henüz yasal bir hak değildir. Ancak Türkiye işçi sınıfı zaman zaman genel grevlere başvurmaktadır ve elde ettiği kazanımlar ona bu hakkın önemini göstermektedir. Artık genel grev hakkı, diğer sendikal haklarla birlikte değerlendirilmekte ve yasallaşması istenmektedir.

Genel grev konusunda sosyal demokrasinin tereddüdü ve olumsuzluğu mevcuttur. Bu olumsuzluğun demokrasi güçleriyle ters düşmeye kadar vardığı 20 Mart'taki «uyarı direnişi ile bir kez daha açığa çıkmıştır. Hatta, sadece sosyal demokratlar değil, «devrimci demokrat» olarak bilinen pek çok kuruluş çevre ve kişiler de bir genel grev silâhına sosyal demokrasinin tekelcilerle flörtünü zedelediği sürece taraftar olmadıktarı görülmüştür. Bunların yanında öteki emekçi kesimlerin de bu silâhın önemi hakkında gereğince hazır oldukları söylenemez. Nitekim bütün bu olgular, işçi sınıfının genel grev hakkına karşı burjuva propagandayı cesa-

retlendirmektedir. Sendikal haklar kampanyası süresince genel grev hakkının demokratik ve siyasal bir hak olduğunun geniş emekçi kitlesine kavratılması bu bakımdan önem taşıyor.

TSİP'in 1 Haziran 1978 tarihinde başlattığı sendikal haklar kampanyasının bu dönemde başlatılmış olması da bir tesadüf değildir. Uluslararası toplantı ve forumlar sorunu aktüel hale getirdiği kadar işçi sınıfımızın ve tüm çalışanlar kitlesinin bu konudaki istemleri ertelenemez boyutlara ulaşmıştır. Programında bu hakların büyük bir bölümünden yana olduğunu açıklamış olan sosyal demokrasinin iktidar olduğu günümüz koşullarında ise, sendikal hakların elde edilmesi için mücadelenin elverişli imkânları da doğmaktadır. Demokrasi saflarında yer alanlara, bu kampanyanın başarısı için vargüçle çalışmak düşüyor. Çünkü, sendikal hakların genişletilmesi, genel demokratikleşmenin önemli bir unsurudur ve demokratikleşme sürecine önemli katkıları olacaktır. Ve bu hakların elde edilmesi ancak topyekün bir mücadele ile mümkündür ve elde edilen kazanımları korumanın da güvencesi budur.

TÜRKİYE KOMÜNİST PARTİSİ'NİN YENİ PROĞRAM İLE İLGİLİ YANILTMA ÇABALARI BOŞUNADIR

Türkçe sosyalist literatürde yayınlanan en **ilginç** belgelerden birisi olan **TKP Programı** üzerine bir hayli yayın yapıldı. Biz de tam 1 yıl önceki temmuz sayımızda yayınladığımız «İleri Demokratik Devrim Çizgisinin Temel İdeolojik ve Politik Yanılgıları» başlıklı incelemede TKP Programını ana hatlarıyla eleştirmiştik. Hatırlayabildiğimiz kadarıyla, bizim benimsediğimiz çizginin dışındaki çevrelerin pek çoğu —belki de hemen tamamı— bu «ilginç belge»yi eleştirdiler, eleştiriyorlar.

TKP Programı'nın bu kadar ilgiyi çekmesinin nedenlerinden birisi, gerçekten **ilginç** bir belge olması, telif sosyalist literatürde böylesine ideoloji fukaralığını, kafa karışıklığını, tutarsızlığı, çelişikliği ve karmaşıklığı, nihayet türkçenin katledilmesini simgeleyen başka bir belge göstermek her halde mümkün değildir. Ve bundan sonra da benzeri bir belge «yaratılması» herhalde kolay olmayacaktır. Hani Çallı'ya atfen söylenir, bir muarızı hakkında «bu kadar cehalet ancak tedris ile mümkün olabilir!» demiş; işte bu söz TKP Programı'nı hazırlayanlara tam cuk oturuyor!*

TKP Programı ilk ortalarda gözükmeye başladığında bir arkadaşımız «bunu eleştirmeye ne hacet? Hiç yorumsuz aynen yayınlanmalı. En iyi eleştiri bu olur!» demişti. «Tanrıya şükürler olsun» ki, arkadaşımızın isteği gerçekleşti. TKP Programı Ürün Yayınları»ndan **legal olarak** yayınlandı. Böylece her merak edenin elde etmesi imkânı doğdu. Oysa legal olarak yayınlanmadan önce, meraklılarının bulmak için bir hayli çaba sarfettikleri nadir bulunan bir kolleksiyon parçası gibiydi. İlerlemeciliği «efsunlu» kılan faktörlerden birisi de belki buydu!

Neyse ki program legal olarak

***) TKP Programı'nın bunca ilgiyi çekmesini sadece «ilginç»liğiyle açıklamak elbetteki yetmez. Bu olgudaki esas neden bizce «TKP'cilik modası»nın bir ölçüde yaygınlaşmasıdır. Sovyetler Birliği'nin ve Sosyalist Sistemin somut başarıları ülkemizde de yankılandıkça işçi sınıfı enternasyonalizminin «farkına varan» kimi küçük burjuva aydınları enternasyonalizmi yeterince hazmedemediklerinden çareyi «TKP'cilik «modası»na uymakta buldular. Burada il-**

yayınlandı da «illegal program»ın bulunmazlıktan ileri gelen «cazibesi» ortadan kalktı. **Atılım** (Ayda bir çıkar, toplamı sekiz sahife —21,5 X 30,5 cm— TKP Merkez Komitesi'nin yayın organı) TKP Programı'nın legal olarak yayınlanmasını şöyle muştuluyor!

«TKP'nin 58 yıllık savaş tarihinde, parti programı ilk kez legal yayınlandı. Bu kazanımın sağlanmasında kuşkusuz komünistlerin, işçi sınıfının savaşı önemlidir. Ama bu başarının elde edilmesinde bütün demokratik güçlerin, emperyalizme ve faşizme, sömürü düzenine karşı olan her akımın da katkısı vardır. Bu demektir ki, TKP programının legal yayınlanması bütün anti-emperyalist, anti-faşist güçlerin, ulusal demokratik cephe yolundaki hareketin ortak bir başarısıdır.

TKP programının legal yayınlanması, partinin daha geniş ve yığınsal örgütlenmesinde yeni yeni olanaklar açmaktadır. İşçiler, emekçiler, aydınlar, erler ve subaylar biraraya gelerek programı ortaklaşa tartışmak ve onun açtığı perspektifler üzerinde düşünmek olanaklarını bulacaklardır. Bu yasal olanak partinin illegal örgütlenmesine yeni bir hız verecektir. Bu durumda devrimci uyanıklılığı elden bırakmamak gerekir. Gerici çevreler her zaman programı faşist yasalara dayanarak toplatabilir, satışını yasaklayabilirler.» (Atılım, Mayıs 78).

TKP, Türk Ceza Kanunu tarafından yasaklanmış bir örgüt. Bu nedenle programını kendi eliyle açıkça basması mümkün değildi. O nedenle «yeni program» muhtemelen 1975'te ve yine «muhtemelen» yurt dışında basılmış. Buraya kadarı bir ölçüde normal. Sonrası ise biraz «acaip»!

Program partinin en önemli yayınıdır, bir anlamda kimlik belgesidir. Bu nedenle bir işçi sınıfı partisi en başta, programını en geniş kitlelere götürmeye, onlara tanıtmaya bakar. Çünkü Parti'nin ne olduğunu, neyi hedeflediğini, ne yapacağını en açık seçik gösteren —göstermesi gereken— belge, programdır. Bu nedenle programı her imkândan azami yararlanarak yaygınlaştırmak Parti'nin önde gelen ödevlerindendir.

Şimdi TKP'nin yaptığına bakalım. Yeni bir «program» yapmış ve yayınlamış. Ama bulabilirsen bul! Bir tanesi bulundu muydu, acep içinde ne var diye meraklıları kuyruğa giriyorlar. Daha sonra çeşitli çevrelerce eleştiriler yayınlanıyor. Bunların da yardımıyla TKP Programı'nın nemenem bir şey olduğu iyi kötü anlaşılıyor ve zamanla pek fazla bir cazibesi kalmıyor. Aradan yıllar geçiyor. Ve bir gün —yayın süresi içinde «ilerleyen»— bir dergi tarafından legal olarak basılıyor. Ve de TKP, «Program»ı legal yayınlandı diye zafer türküleri çağırmaya başlıyor!.

Neden yalan söyleyelim, programının legal yayınlanmasını böylesine büyüten bir Parti'ye ilk defa rast-

---

ginç olan nokta TKP'cilik modasına uyanların önemli bölümünün TKP'nin ideolojisine, bu ideolojinin somutlanması olan Program'a en hafif deyimi ile istihfaf **ile bakmalarıydı. Bu nokta kurcalandığında sözkonusu kimseler, esas olanın program değil parti olduğunu, Program'ın değiştirilebileceğini ileri sürerlerdi. Ama «kaderin istihza»sına bakın ki hep tersi oldu ve program değil, «moda»ya uyanlar değişti! Yani «körle yatan şaşı kalktı». Hâlâ daha «TKP'yi içinden değiştirme» hevesinde olanlar varsa kulakları çınlasın!**

lıyoruz. Program'ın legal yayınlanması ilk başta «komünistlerin» (kendilerini kastediyor herhalde! Çünkü kendilerinin dışında kalanların en iyisi, en «hayırhah» ifadeleri ile «legal sosyalistler»dir.) ve «işçi sınıfının» başarısıymış! Sonra da, hani şu nerede olduğunu bir türlü öğrenemediğimiz UDC'nin başarısı!... Bu kadar hayali geniş olmanın bir tek izahı vardır. O da Türkiye'de olmamak, Türkiye'yi zerre kadar tanımamak!

Türkiye'de yaşayan ve yukarıdaki alıntıyı okuyan bir kişi kimbilir ne kadar şaşırır? Çünkü Türkiye'de yaşayan bir kişi Türkiye'de legal olarak yayınlanmayan hemen hiç bir şey kalmadığını çok iyi bilir. Tabii böyle olması legal yayınların kovuşturma ve baskıdan azâde olduğu anlamına gelmez. Çünkü yayın konusunda bir yanda, 142 başta olmak üzere yaygın bir antidemokratik mevzuat varlığını korumaktadır, bir yandan da yasaklama, toplatma vb. keyfi uygulamalar yoğun bir şekilde sürmektedir. Öyle ki bugün bu konudaki demokrasi ve özgürlük kısıtlılığı nedeniyle başı derde girmemiş ne bir sosyalist, ilerici, demokrat yazar vardır, ne de yayınevi. Ama şartların bu kadar elverişsiz olması kimseyi yıldırmamakta, herkes demokrasi ve fikir özgürlüğü mücadelesinin muhtemel ceremelerini göze alarak, demek istediğini legal yayınlarla, hem de oldukça açık bir şekilde diyebilmektedir. Sözün kısası TKP «Program»ının legal yayınlanmasının övünülecek bir yanı yoktur. Türkiye şartlarında toplatılmasını, yasaklanmasını ve yayınlayanın adli kovuşturmaya uğramasını göze aldıktan sonra diğerleri kadar sıradan bir yayın olayıdır. Yani TKP, «Program»ının legal yayınına bu kadar önem veriyor idiyse bir hayli gecikmiş sayılır. Bundan çok daha önceleri de bu «program», aynı şeyleri göze aldıktan sonra rahatça yayınlanabilirdi. Ama pek çok konuda olduğu gibi bu konuda da âtıl kalmayı tercih eden TKP, şimdi «program»ını kitlelere ulaştırmadaki niyetsizliğini ve basiretsizliğini, sıradan bir yayın meselesine zafer türküleri çağırarak gözlerden kaçırmak istemektedir.

Aynı yazının daha ileriki bölümünde ise programın hazırlanmasıyla ilgili bir açıklama yapılmaktadır.

«TKP programı geniş bir tartışma tabanında hazırlanmıştır. Program tasarısı komünistler ve partiye yakın olanlarca uzun uzun incelenmiş, üzerinde tartışılmış, eleştiriler ve öneriler yapılmıştır. Bu öneri ve eleştiriler titizlikle ve saygıyla gözönünde tutulmuştur.»

İşte bir «ilginçlik», ya da «orijinallik» daha! Bizim bildiğimiz işçi sınıfı partilerinin program taslakları, partinin yetkili kurullarınca, usulen partiyi yöneten organ tarafından hazırlanır. Gerekiyorsa ve şartlar elveriyorsa parti kademelerinde tartışmaya ve görüşmeye açılır. Son söz sahibi ise parti kongresidir. Dünya pratiğinin gösterdiği odur ki yeni programlar hemen daima parti kongreleri tarafından kabul edilmiş ve kesinleşmiştir.** Ve ondan sonra da yayınlanan programın üstüne —programın

---

) **Şartların parti kongresi toplanmasına izin vermeyecek kadar elverişsiz olduğu durumlarda nasıl bir yol izlendiği hakkında dünya pratiği açısından bilgimiz yok. Ancak yurtdışındaki TKP için böyle bir durumun mevcut olduğu söylenemez.

yayınlanması ister legal yoldan olsun, ister illegal olsun— partinin hangi kongresinin —ya da toplantısının— hangi tarihteki, hangi kararıyla kabul edildiği kelimesi kelimesine yazılır.

Oysa TKP'nin yeni «program»ının nerede, nasıl ve hangi tarihte kesinleştiğine dair —ne legal yayında ne de illegalinde— en ufak bir işaret yok. TKP'nin 1932'deki 4. Kongre'den sonra başka bir kongre toplamadığını «program»ın kendisinden öğreniyoruz. «Program»ın yurtdışındaki ilk baskısından bu yana da herhangi bir kongre toplandığına dair bilgimiz yok. Ancak bir «Konferans»tan sız sık sözedildi. TKP Merkez Komitesi'nin 26 Şubat 1977 tarihli açıklamasında şu ibareye rastlıyoruz.

> **«Program ve tüzük tasarılarının onaylanması Konferans'ın gündemindeydi.**
>
> **Konferansa katılanlar sürekli alkışlarla, oybirliğiyle tasarıları onayladılar.» (Yeni Çağ., Şubat 1977, sf. 159).**

Yeni program tasarısı «Konya Konferansı»nda «onaylanmış»! Dikkat edilirse «program» demiyor, «program tasarısı» diyor. Oysa «Konferans»ın toplandığı ileri sürülen tarihten çok daha önce yurtdışında basılan broşürün üstünde, bunun kesinleşmiş bir program değil bir **tasarı** olduğunu gösteren tek bir belirti bulunmamaktadır. Zaten yukardaki «açıklama» da bir hayli ilginçtir. Program tasarısı, «Konferans»a katılanların **onayına** sunulmuştur. Yani «tasarı» üzerinde bir görüşme yapılmış değildir. Aynen tasdik edilmesi istenmiştir!

Kaldı ki «konferans» ile ilgili açıklama»da, «tasarı» kelimesinin kullanılmasının düpedüz bir yanıltmaca olduğu TKP'nin diğer yayınlarından da bellidir. **1 Şubat 1976** tarihli, yani «konferans»tan 1 yıl önce yayınlanan bir **Atılım**'da aynen şöyle denilmektedir:

> **«Ordunun ana yığını, erleri ve assubayları ile halktan ,emekçi yığınlardan gelmedir. Ordu, memlekete dalan emperyalistlere karşı Ulusal Kurtuluş Savaşı'nda kurulmuştur. Bundan ötürü görevi emperyalizme karşı ,işbirlikçilere karşı savaşmak, yurdun bağımsızlık, egemenlik ve halkın demokratik haklarını savunmaktır. (TKP'nin Eylem Programından).**

Bu ibare Ürün Yayınlarında çıkan «program»ın legal baskısının 55 ve 56. sayfalarında da aynen yer almaktadır. Yani «Eylem Programı» ile Program aynı şeylerdir ve TKP Programı «Konferans»tan çok önce kesinleşmiştir. Ama «istim arkadan gelsin» misali TKP yöneticileri «ilginçliği» yüzünden kendilerini bir hayli müşkül durumda bırakan programı **meşrulaştırmak** için bir de «Kongre onayı» uydurmaktan geri durmamışlardır. Böylece kim —ya da kimler— tarafından nasıl, nerede, ne tarihte hazırlanıp, ne yoldan kabul edildiği belli olmayan bir programı «usulüne uydurmak» istemişlerdir.

Programın hazırlanması meselesindeki densizlikler bu kadarla da kalmamaktadır. TKP yöneticileri programın «dört başı mamur» bir çalışma ile hazırlandığı izlenimini vermek için binbir dereden su getirmektedirler. Ama bunu yaparken de olmadık potlar kırmakta, «şecaat arzederken sirkatin söyleyen merdi kıpti»nin durumuna düşmektedirler.

«Programın legal yayını» ile ilgili ikinci alıntıda «program tasarısı»-

nın «komünistler ve partiye yakın olanlarca hazırlandığı» söylemektedir. Bir komünist parti programının bu şekilde hazırlanmasına ilk defa tanık olduğumuzu itiraf etmeliyiz. Hadi «komünistler»den TKP üyeleri kastediliyor diyelim, ya «partiye yakın olanlar»a ne oluyor? Bir proletarya partisinin programının hazırlanmasına partili olmayanların —bunlar sempatizan da olsa— katıldığı ,nerde görülmüş? Üstelik söz konusu olan illegal bir partinin programı! Böyle bir partinin programı parti üyesi dahi olmayanların katkısıyla hazırlanmış! TKP yetkilileri acaba kendi söylediklerini kendileri işitiyorlar mı? Tevekkeli değil ortaya çıkan program bu olmuş! Bu başa, bu traş!

Aynı yazının daha sonraki bölümünde ise şunlar söylenebilmektedir:

> **«Programın yüzbinlerce emekçi arasında yayılma olanaklarının açıldığı bu günlerde düşman da susmayacaktır. Programa yoğun saldırılarda bulunacak, zihinleri karıştırmaya çalışacaktır. Programın Marksçı - Leninci özünü bir yana bırakıp, ayrıntılar, deyimler üzerinde spekülasyon yapacaklardır.»**

İşte zerre kadar düşünülmeden, laf olsun diye kaleme alınmış sözler. «Düşman», «programın Marksçı - Leninci özünü bir yana bırakıp, ayrıntılar, deyimler üzerinde spekülasyon yapacak»mış! Bu ne biçim «düşman»? Öyle bir «düşman» ki Marksçı - Leninci öz»e dokunmuyor, yani Marksizm - Leninizm'e bir şey demiyor da «ayrıntılar, deyimler» üzerinde duruyor. Oysa pek iyi bilinir ki komünistlerin başta gelen düşmanları faşistler, tekelci parababaları ve tüm gerici güçlerdir. Bunların ayırdedici özelliği ilk başta Marksizm - Leninizm'e, onun devrimci özüne, hem de en hayasızca saldırmalarıdır. Onları ne «ayrıntılar» ilgilendirir ne de «deyimler».

Yoksa TKP esas düşman olarak bunları görmüyor mu? Neden denirse, bu derginin sahifelerinde TKP programının özü eleştirilirken aynı zamanda «ayrıntılar ve deyimler» üzerinde durulmuştur. Ve bu noktanın bilimsel sosyalizmde ne denli büyük önemi olduğu, işçi sınıfının büyük öğretmenlerinin tutumuyla kanıtlanmıştır. Anlaşılan bu olay TKP yöneticilerini bir hayli hırçınlaştırmış. «Kuyruk acısı»yla esas düşmanı unutup —bilinç altından olsa gerek— bizi düşman gösterme şaşkınlığına düşüvermişler. «Şaşkınlık» diyoruz, çünkü ara vermeksizin en yakışıksız lisanla saldırmasına rağmen de olsa destekleyici sözler ettiği bile oluyordu.

TKP'nin esas düşmanı bir kenara bırakıp bize ve «program»ını eleştiren diğerlerine saldırdığı yazının daha sonraki bölümünden iyice gün yüzüne çıkıyor.

> **«Bu gibi saldırılara karşı programda yer alan partinin yakın ve uzak amacını, stratejisini, sosyalizme açılan ileri demokrasi devrim aşamasını ve bu aşamaya ulaşmak için işçi sınıfının hegomonyasında bütün ulusal demokratik güçlerin eylem ve cephe birliği ilkesini savunmak en doğru yoldur. Programın Türkiye'nin içinde bulunduğu sosyal - ekonomik ve politik durumdan hareket ederek, emperyalizme, işbirlikçi - tekelci sermaye, toprak ağalarına karşı işçi sınıfının, halkımızın ulusal ve sosyal kurtuluş savaşına yön verdiğini bilmek gerekir. Proletarya dikta-**

törlüğü, proletarya enternasyonalizmi kavramları programı savunanların elinde sağlam birer silahtır.»

TKP M. Komitesi yayın organı Atılım «program»ın düşmana karşı nasıl savunulacağına «ışık» tutuyor! «Düşman», —Komünistlerin başta gelen düşmanları faşistler ve gericilerdir— TKP «program»ına saldırınca, TKP'liler de sosyalizmi, ileri demokrasiyi, hatta proletarya diktatörlüğünü, proletarya enternasyonalizmini «savunmalı»ymışlar! Olacak iş mi bu? Bir faşiste, bir tekelci parababasına gideceksin ve «ileri demokrasi çok iyi bir şeydir, hepimizi kurtaracak olan sosyalizmdir, bunun için proletarya diktatörlüğünü kabul etmek ve proletarya enternasyonalizmine sadık olmak şarttır» kabilinden bir şeyler diyeceksin! Yazıda denileni yapacaksan, yani programı «savunacaksın» bunun başka yolu yok. Şimdi okur, «olur mu böyle saçmalık?» diyecek. Oluyor işte! TKP yönetimi işi gücü bir kenara bırakıp kendi dışındaki sosyalistlere sövmeyi adet haline getirince, onlarla uğraşmayı baş meselesi yapınca, esas düşmanı gözden kaçırıveriyor. Ve birlikte mücadele vermesi gereken güçlere düşman gözüyle baktığı bir yerden patlak veriyor.

Yukarıdaki son iki alıntının esas ilginç olan yanı ise TKP'nin, «program»ını savunmakta, muhtemelen kendi içinden gelen eleştirilere karşı bir hayli müşkülat çektiğini işaret etmesidir. Burada Atılım'ın üstü kapalı olarak söylediği ve aslında demek istediği şöyle özetlenebilir:

> Programa pek çok eleştiri yapılmaktadır ve daha da yapılacağa benzer. Siz bunlara aldırmayın. Programda hata, eksiklik, aksaklık bulunsa bile bunlar «ayrıntılar»da, «deyimler»dedir. Bunların da pek önemi yoktur. Siz asıl Programın özüne bakın. Program özünde Marksçı - Leninci değil mi? Madem ki özünde Marksçı - Leninci'dir, siz onu savunun yeter!

«Marksçı - Leninci öz» için de şunlar kanıt getirilmektedir: «Program, emperyalizme, işbirlikçi - tekelci sermayeye, toprak ağalarına karşı işçi sınıfının, halkımızın, ulusal ve sosyal kurtuluş savaşına yön veriyor»muş! Sanki bir programa bunları yazmak marifetmiş gibi TKP yönetimi «program»ı böyle savunuyor. Türkiye'de kendini solcu sayan hangi orta okul öğrencisine, bir program taslağı hazırla denilirse ilk yazacağı cümleler buna benzer olacaktır.

Defalarca söyledik: program işçi sınıfı partilerinin en değerli ve önemli belgesidir, onun kimlik cüzdanıdır. Sen ceffel kalem program diye aklına ne gelirse, evet, bir ajitasyon bildirisinde bile hafif kalacak şeyleri yazacaksın, sahifeler dolduracaksın, sonra da kendini savunmak için, «canım siz ayrıntılara ve deyimlere aldırmayın, programın özüne bakın, öz Marksçı - Leninci değil mi? Ötesi nenize lazım?» kabilinden, mızrağı çuvala sığdırmaya çalışacaksın! Buna kim pabuç bırakır?

Yine de olumludur. TKP yöneticilerinin, «program»da «ayrıntılar» ve «deyimler»de de olsa hataları olduğunu zımnen kabul etmeleri küçümsenmemelidir. Çünkü «programın özü» denilen şeyi, önemli ölçüde bunların belirlediği meydandadır. Ve şimdi sıra programın özünün bilimsel sosyalizmden önemli ayrılmalar gösterdiğinin anlaşılmasındadır.

Program konusunda TKP'yi en fazla «üzen» noktanın CHP takipçiliği

olduğu hemen görülmektedir. Atılım'ın bu yıl yayınlanan ilk 4 sayısında «program ve sorunlar» başlıklı bir «tefrika» yer almıştır. Bu tefrikada ele alınan konuların başında «burjuvazinin içindeki ayrışmalar» gelmektedir. Hattâ denebilir ki 4 yazıdan oluşan tefrikanın ana temasını bu konu oluşturmaktadır.

Daha ilk yazıda, başta da değindiğimiz yanıltmacaya bir kez daha başvurulmakta ve şöyle denmektedir:

> **«Program parti içinde kollektif bir çalışma sonucunda oluşturuldu. Parti örgütlerine ve kamuoyuna sunuldu. Parti konferansında onaylandı, yayınlandı» (Atılım, Ocak 1978).**

Program «kamuoyuna sunul»muş! Böyle olmadığını herkes biliyor. En meraklıları bile programı ele geçiremediler! Sonra denilene göre «Konferans» da «onaylanmış», «yayınlan»mış! Yalan! Tersi oldu. Önce yayınlandı, sonra onaylandı. Kimi aldatıyorsunuz?

Aynı yazıda daha sonra şunlar söyleniyor:

> **«Programa karşı tepkiler sınıfsal çıkarlara göre gelişti. İşçi sınıfı, onun sınıfsal ve yığınsal örgütleri birçok ilerici, devrimci aydın örgütleri, programı olumlu ve Türkiye'de devrim hareketini geliştirebilecek bir belge olarak kabul ettiler.» (a.g.y.)**

Bu denilenler de düpedüz yalan. «İşçi sınıfı, onun sınıfsal ve yığınsal örgütleri, birçok ilerici, devrimci aydın örgütleri» «program»ı beğenmişler! Yok böyle bir şey. Türkiye'de yaşayanlar böyle bir şeyin olmadığını gayet iyi biliyorlar. «İlerlemeciler» dışında TKP programını, değil beğenen ona hayırhah tutum alan tek bir kuruluş çıkmadı Türkiye'de! Atılım desteksiz atıyor! Belki kandıracaklarım olur diye hesabediyor!

Atılım'ın «hilâf-ı hakikat» beyanları fütursuzca devam ediyor.

> **«Burjuvazinin tepkisi, yukarda da belirttiğimiz gibi, sınıfsal çıkarlarına dayandı. Burjuva basını programa alabildiğine saldırdı ve onu Türkiye'de devrim hareketini bölmek, parçalamak ve bastırmak için çarpıtmaya yeltendi.» (a.g.y.)**

Bu yazı Atılım'ın Ocak 1978 tarihli sayısında yayınlanmış. Biz Türkiye'de yaşayanlar olarak, o tarihe kadar «burjuva basında» TKP Programına «alabildiğine saldırıldığını» hatırlamıyoruz. Sadece Tercüman'da dergimizden alıntı yapılarak N. Ilıcak imzalı bir yazı yayınlandığını biliyoruz. Bunun dışında adı anılmaya değer burjuva basınında TKP programı»na saldıran bir yazı yayınlanmış değil. TKP ve «ilerlemeciler» bunu bilmiyorlar mı? Bizce pekâlâ biliyorlar! Ama hesapları başka: Komünistlerin gerçekçi ve doğrucu olduğundan asla şüphe etmeyenler, bu denilenlere bakarak —öyle ya, burjuva basını işi gücü bırakıp TKP programına, hem de «alabildiğine saldırdığına» göre, TKP'nin çok güçlü olduğu kanısına varacaklar!

«Program»a kimin, ne gibi tavır aldığı konusunda, aynı yazı daha sonra şöyle devam ediyor:

> **«Legal sosyalist akım da programa karşı ilgisiz kalmadı. Fakat, en kaba saldırı Kıvılcımcıların oluşturduğu bir partiden geldi. Bunlar programın dayandığı ilkelerden biri olan burjuvazi içindeki ayrışmaları kavrayamıyor. Lenin'in «burjuvazi içindeki ayrışmaları göz önünde tutmayan bir kimse Marksizm'den nasibi-**

ni almamıştır» görüşünü anlayamıyorlardı. Bu kişiler kendilerinin kuyrukçuluğunu TKP'ye yüklemeye kalkıştılar ve bu yönde yığın yığın yayın yıptılar. Şimdi ise, başka bir sosyalist partiyi, burjuvazi içindeki ayrışmaları görmezlikten gelmekle suçluyorlar. Ve böylece teorik ve ideolojik şaşkınlıklarının, bocalamalarının örneklerini sergiliyorlar.» (a.g.y.)

Yazının tek «doğruya yakın» bölümü yukarıdaki alıntının ilk cümlesi! Tam doğru değil; çünkü «legal sosyalist akım» diyerek **kasıtlı bir tahrifat** yapıyor.

Evet, soldaki akımların hemen tamamı TKP «programı»na «ilgisiz kalmadı.» Çünkü program, önce de belirttiğimiz gibi çok «ilginç»ti. Ancak yazının bundan sonrası da öncesi gibi bütünüyle gerçek dışı.

«En kaba saldırı Kıvılcımcıların oluşturduğu bir partiden gel»miş! Türkiye'de Kıvılcımcıların oluşturduğu «parti» herkesin bildiği gibi Vatan Partisi. Bu «parti»nin politikası doğrultusunda yayın yapan «sosyalist» dergisinde ise TKP programı ile ilgili herhangi bir yayın yapılmış değil. O halde bu sözlerle Atılım kimi kastediyor?

İster istemez akla TSİP geliyor. Çünkü başlangıçta TKP yetkilileri TSİP'e yine bu ağızla saldırıyorlardı. Yine TSİP'in çizgisini benimseyen dergimizde yayınlanan **İ.D.D. Eleştirisi** de Atılım'ın TSİP'i kastettiğinin bir diğer delili. Bu eleştirinin yayınlanmaması için her türlü savsaklamanın ve ikiyüzlülüğün envai çeşidine başvuranların, eleştirinin yayınlanması üzerine nasıl en galiz sövgülerle dergimize ve TSİP'e saldırdığı hatırlardadır.

Atılım «en kaba saldırı»dan dem vuruyor. Ama bu «saldırı»nın ne olduğunu açıklamaya bir türlü yanaşmıyor. Ne ki en gocunduğu noktada baklayı ağzından çıkarıyor. Biz «burjuvazi içindeki ayrışmayı kavrayamıyor»muşuz! Yani TKP'nin, —kendi yarattığı hayali «ulusal burjuvazi»yle ittifak kisvesi altında— sürdürdüğü CHP takipçiliği politikasını eleştirmemizi hazmedemiyor. Bunun için de ipe sapa gelmez mantık ve sözlerle bize saldırıyor.

Gerçekten hem mantığın, hem de sözlerin ipe sapa gelir tarafı yok. «Burjuvazi içindeki ayrışmaları kavrayamıyor»muşuz! Sosyalist literatürde bunun anlamı ittifaklar ve dayanışmalar yelpazesini daraltmak, yani burjuvazinin tümünü karşıya almak, hiç bir kesimiyle hangi konuda olursa olsun işbirliğine yanaşmamaktır. O zaman «kuyrukçuluk» bunun neresinde? Ama TKP ideologlarının derdi değil ki asgari mantık tutarlığı içinde olmak. Onların bildiği tek yol var: Ne kadar kara çalarsam, o kadar yıpratırım!

«Burjuvazi içindeki ayrışmaları kavrayamıyor» muşuz! Bu iddiaya Türkiye'de yaşayan kargalar bile güler. 12 Mart faşizmi sonrasında Türkiye'de şekillenen siyasi yelpaze hakkında ilk bilimsel açıklamalar dergimizde yayınlandı. Gerek TSİP'in, gerek dergimiz ve TSİP'in çizgisini benimseyen diğer yayınların, daha ilk günden beri, burjuvazi içindeki farklılaşmalara devamlı dikkati çektiğine, bu konuda ayrıntılı değerlendirmeler getirdiğine ve politikasını da buna göre yönlendirdiğine, Türkiye'de yaşayan herkes şahittir. Sadece sosyal demokrasi ve CHP konusuna getirilen vuzuhun bile, burjuvazi içindeki farklılaşmaların kafalarda netleşme-

sine ne denli hizmet ettiği ortadadır. Bu konuda geçmiş yayınlarımızdan örnek vermeyi bile abes görüyoruz. Çünkü Türkiye'de yaşayan herkes için bu nokta, bizi diğerlerinden ayırdeden en önemli karakteristiklerdendir. Gücünü bilimsel olmaktan alan sosyal demokrasi açımlamamız öylesine etkinlik kazanmıştır ki, en «koyu ilerlemeciler» bile şöyle demeye başlamışlardır:

«CHP'nin sağ sosyal demokrat üst yönetimi emperyalizmle uzlaşarak ve gerici - faşist güçler karşısında kararsız bir tutum takınarak...» (Kurtuluş, Berlin TTO Yayın Organı, sayı 183).

Olup bitenlerden az çok haberdar bir Türkiye'liye kaynağını göstermeden yukardaki alıntının nereden olabileceğini sorsanız, bazı kelimeleri yadırgasa bile, hiç şaşmaksızın TSİP'in çizgisini benimseyen yayınlardan birisinin adını verecektir.

Böylesi bir olgu sevindiricidir ve elbette ki doğru ve sağlam ideolojinin zaferidir. Kaldı ki TKP yetkililerinin bizzat kendileri de «ulusal burjuvazi» ve CHP hakkındaki eleştirilerimizden etkilenmişe benzemektedirler. Sözgelimi TKP yöneticilerinden birisi geçen yılın sonuna doğru CHP'yi şöyle değerlendirmiştir:

«CHP yönetimi, ya da tekeller dışı kalan burjuvazinin politik akımı açık seçik anti-emperyalist bir politika uygulamadıkları sürece, liberal ve reformist politikalarını ne olursa olsun, er geç emperyalizmin ve büyük sömürü ve talan çevrelerinin politik çizgisine girmeye mahkumdurlar. CHP yönetiminde bugün bu gelişmeyi ibretle izlemekteyiz. CHP yönetimi bir burjuva akımını temsil ettiğinden sömürü düzeninden yanadır. İşçi sınıfının emekçi halkın egemenliğinin kurulmasına ve iktidarı bunların temsil ettiği güçlerin ele almasına karşıdır. Ne var ki, tekeller dışı kalan burjuvazinin tekellerle ilişkisi onun çıkarlarını temsil eden politik akımlara, aşırı gerici faşist burjuva akımlarına kıyasla reformist bir nitelik kazandırıyor.» (Yeni Çağ, Ekim 1977, sf. 949).

Görüldüğü gibi CHP'den bahsedildiği halde «ulusal burjuvazi» deyimi yoktur. Bunun yerine «tekeller dışı kalan burjuvazi» deyimi ikame edilmiştir. Ayrıca «liberal» ve «reformist» sıfatları da kullanılarak, adını koymasa da sosyal demokrasiye işaret eden bir üslup kullanılmıştır. Ayrıca hem aynı yazıda, hem yazarın sonraki yazılarında «CHP'nin sağ kolu», «sol kanadı» v.b. deyimler kullanılarak sağ **kanat sosyal demokrasi «sol» kanat sosyal demokrasi** bilimsel deyimleriyle bir paralellik içine girilmek istenmiştir.

Atılım'ın Ocak 1978 sayısında ise şöyle denilmektedir:

«Ulusal burjuvazinin, onun sosyal-demokrasiden etkilenen politik akımının da içinde ayrışma süreci hızlandı.»

Daha da ilginci, «Program ve Sorunlar» başlıklı 4 yazının bir tekinde dahi «ulusal burjuvazi» deyimine yer verilmemiştir. Üstelik de bu tefrikanın ana temasını «burjuvazi içindeki ayrışmalar» oluşturduğu halde!

«Bu konuda burjuvazideki ayrışmalar, üzerinde önemle durulacak bir sorundur. Çünkü, işçi sınıfının burjuvaziye karşı yürüttüğü sınıf savaşı burjuvaziyi etkiliyor. Zaman zaman onun da-

yanak noktalarını bile sarsıyor. Ayrışmaları da hızlandırıyor. ... Burjuvazinin bir kolu bir yandan bu savaşımın, bir yandan da tekellerin baskısı altında ileri, reformcu bir konuma yaklaşmaktadır. Fakat sömürücü olan burjuvazinin ilerici kolu da her zaman gerici konumlara, hatta işbirlikçiliğe dönebilir. Fakat bu sürekli bir gelişmedir ve her zaman burjuvaziden bir kol tekeller dışında ilerici ve yurtsever konumunu sürdürür.» (Atılım, Şubat 1978 sf. 4).

«Burjuvazinin tekeller dışında kalan kolu da vardır. Fakat, burjuvizinin bu iki kolu arasında karşılıklı kaymalar, akmalar, içiçe geçmeler süreklidir. Burjuvazinin tekeller dışında kalan kolu da sömürücüdür. Fakat emperyalizmin ve büyük sermayenin baskısı onu sınırlı da olsa bazı anti-emperyalist, anti-faşist ve reformcu konumlara zorlamaktadır. (Atılım, Nisan 1978, sf. 2)

Görüldüğü gibi atılım, «burjuvazi içindeki ayrışmalar» konusunda «ulusal burjuvazi»yi bir kenara bırakmış, onun yerine «burjuvazinin tekeller dışı kalan kolu», deyimini kullanmaya başlamıştır. Ve bu «kol»un «ilerici ve yurtsever konumunu sürdüreceğini» iddia etmektedir. Hem de «**her zaman**» vurgulamasını yaparak. Oysa pek iyi bilinir ki, hangi kolu olursa olsun burjuvazi her zaman —ve her şeyden önce— «sömürü sever»dir. Sömürünün ortadan kalkacağı bir gelişme gördüğünde, ne yurtseverliği kalır, ne de ilericiliği! Tarih, bu gerçeğin şahididir.

Bu yazıyı TKP yöneticilerinin, yeni program hakkındaki yanıltma gayretlerini açığa çıkarmak için kaleme aldık. Ve gördük ki onlar ne kadar yanıltmaya çalışırsa çalışsınlar mızrağın çuvala sığacak tarafı yok! Şimdi yazımızın sonunda «ilerlemeci» kardeşlerimize, en üst yöneticisinden sempatizanına dek bu çizgiyi benimseyenlerin tümüne soruyoruz:

Gece başınızı yastığa koyup kendinizle başbaşa kaldığınızda:

— Ben bu programı kafamla ve yüreğimle benimsiyorum diyebiliyor musunuz?

— Bu «program»ın işçi sınıfını ve tüm halkı kurtuluşa götüreceğine gerçekten inanıyor musunuz?

— «Program»ın, «partiye yakın olanlar»ın da katıldığı «geniş bir tartışma tabanında» hazırlandığına kani misiniz?

— Parti üyesi olmayanların da katıldığı program çalışmasında bir **sakatlık** olduğundan kuşkulanmıyor musunuz?

— «İşçi sınıfı, onun sınıfsal ve yığınsal örgütleri birçok ilerici devrimci aydın örgütleri» bir yana, Türkiye'de TKP programını «olumlu» bulduğunu bildiren —ama yan örgüt durumunda olmamak şartıyle— tek bir örgüt çıktı mı?

— «Burjuva basının programa alabildiğine saldırdığı» doğru mu?

Soruları artırmak mümkün. Ama meseleye ışık tutmak için bu kadarı yeter de artar bile.

Biliyoruz bu yazı sizleri yine öfkelendirecek. Yine içinizden en sunturlu bir şekilde sövüp saymaya başlayanlar çıkacak. Ama biz bir nebze insaf sahibi olanlarınıza bir daha soruyoruz: Yukarıdaki sorulara vereceğiniz cevaplardan sonra —ama bir başınıza, kaçamaksız, gıllı gışsız— iç huzuruyla uykuya varabilecek misiniz?

ilke 20 Lira

AYLIK İNCELEME YORUM BELGE DERGİSİ